

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В ПУБЛІЧНОМУ
УПРАВЛІННІ З ПИТАНЬ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В
УКРАЇНІ**

Виконала: магістрант 2-го курсу, групи 8.2819-з
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне
управління та адміністрування»
О.Л. Ананьєва

Керівник: доцент кафедри соціальної філософії
та управління, доцент,
к.н. з держуправління Заїка О.В.

Рецензент: професор кафедри соціальної
філософії та управління,
доцент, д.філос.н. Бутченко Т.І.

Запоріжжя – 2020

РЕФЕРАТ

Магістерська робота: 146 с., 70 використаних джерел.

Магістерська робота присвячена дослідженню діяльності Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в умовах її реформування. З цією метою проаналізовано передумови створення служби та етапи її інституціоналізації, розглянуто сучасний стан інституціонального забезпечення Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, досліджено зарубіжний досвід у реформуванні системи контролю безпечності харчової продукції та забезпечення продовольчої безпеки, проведено аналіз основних нормативно-правових джерел та надані практичні рекомендації щодо вдосконалення діяльності Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в умовах її реформування.

Перелік ключових слів: ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ, УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ, AQUIS (ПРАВОВА СИСТЕМА) ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА, ОПЕРАТОРИ РИНКУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ, ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОРГАНИ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ В ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ.....	
1.1. Історія створення Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.....	8
1.2. Уточнення змісту основних понять дослідження: «безпека харчових продуктів», «державна політика у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів», «реформування системи контролю», «НАССР», «продовольча безпека», «оператори ринку»	19
1.3. Принципи та методи дослідження механізму реалізації державної політики з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів	23
РОЗДІЛ 2	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ.....	
2.1. Сутність, зміст, мета, завдання, принципи механізму реалізації державної політики України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.....	28
2.2. Нормативно-правова база механізму реалізації державної політики з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів в Запорізькому регіоні	58
2.2. Європейський досвід реформування системи контролю безпеки харчової продукції та забезпечення продовольчої безпеки.....	63

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ У ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ

3.1.Сучасний стан програмного забезпечення механізму реалізації державної політики з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в Запорізькій області	77
3.2. Застосування програмно-цільового підходу з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в Запорізькій області на прикладі поліпшення якості харчування дітей	86
3.3. Удосконалення організаційно-правових засад діяльності Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.....	103
ВИСНОВКИ.....	111
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	115

ВСТУП

Реформу державного управління називають “реформою реформ”, бо “дієва система державного управління – один із основних чинників конкурентоспроможності країни. А мета Стратегії реформи державного управління – вдосконалення системи державного управління і, відповідно, підвищення рівня конкурентоспроможності країни. Реформа державного управління також потребує посилення спроможності центральних органів виконавчої влади. Одним з індикаторів успішності реформування – це стан виконання більшості реформ і стратегій, таких, як Угода про Асоціацію з ЄС, Стратегія реформування державного управління тощо.

Реалізація державно-управлінських реформ в Україні передбачає трансформацію на демократичних засадах усіх основних державних інститутів, запровадження нових принципів здійснення державної влади, вдосконалення діяльності органів, які за своїм призначенням повинні забезпечувати належні умови існування людини в суспільстві, в тому числі й пов’язані з охороною її здоров’я. Не випадково на конституційному рівні серед найвищих соціальних цінностей визнається здоров’я людини.

Втілення в життя зазначених конституційних положень значною мірою обумовлено належним рівнем функціонування системи державних органів, діяльність яких спрямована на забезпечення громадського здоров’я населення.

Однією з умов Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та ратифікація її Верховною Радою України є адаптація українського законодавства до *acquis* (правової системи) Європейського Союзу у різних сферах, в тому числі і в сфері безпеки продуктів харчування та захисту споживачів. Досягнення поставленої мети можливо лише через реформування правової, регуляторної та інституційної сфер. Певні кроки на цьому шляху вже зроблені. Суттєвої

трансформації зазнала система контролюючих органів у сфері контролю за безпечністю харчових продуктів. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 442 від 10 вересня 2014 року з метою оптимізації системи центральних органів виконавчої влади була створена Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, шляхом перетворення Державної ветеринарної та фітосанітарної служби та приєднанням до неї Державної інспекції з питань захисту прав споживачів і Державної санітарно-епідеміологічної служби. На новостворену службу було покладено велику кількість різноманітних контрольних функцій та завдань у різних сферах діяльності.

Враховуючі соціально-економічну важливість завдань, які поставлені перед Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, забезпечення окремих показників безпечності харчових продуктів, санітарно-епідемічного та епізоотичного благополуччя, державного контролю за дотриманням законодавства про захист прав споживачів та ефективного функціонування Служби є очевидною актуальністю дослідження діяльності Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в умовах її реформування та перманентного реформування всієї системи державного управління.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження склали загальнотеоретичні та наукові праці таких вчених, як А. Годяк, О. Зигрій, О. Орленко, О. Рудень, В.Хижняк та ін.

Метою роботи є визначення напрямів удосконалення діяльності Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в умовах її реформування.

Виходячи із поставленої мети перед автором стояли наступні завдання:

– проаналізувати передумови становлення та сучасний статус Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в системі органів виконавчої влади;

- вивчити досвід європейських країн у створенні контролюючих органів у сфері безпеки харчових продуктів;
- розглянути сучасний стан інституціонального забезпечення Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів;
- дослідити міжнародні стандарти у сфері забезпечення продовольчої безпеки;
- визначити перспективи розвитку Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів;
- визначити основні напрями удосконалення інституціональних засад діяльності Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Об'єктом дослідження є система державного управління в сфері безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Предметом дослідження є удосконалення діяльності Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів в умовах її реформування.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування спрямовується системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми, здійснити комплексний аналіз державно-управлінської діяльності органів санітарно-епідеміологічного нагляду. У роботі використано діалектичний, структурно-функціональний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний та інші методи. На основі діалектичного методу пізнання розглянуто особливості державно-управлінської діяльності Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів в сучасних умовах та принципи її здійснення. При дослідженні виникнення і становлення органів санітарно-епідеміологічної служби в Україні застосовувався історико-правовий метод. Структурно-функціональний метод використовувався при

виявленні характерних ознак діяльності Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. При з'ясуванні системи її компетенцій, проведенні їх класифікації застосовувався системно-структурний, статистичний, порівняльно-правовий та структурно-логічний метод. Вони використовувалися при розробці механізму, напрямків удосконалення організаційно-правових засад і практики його здійснення. У процесі виконання дослідження проведено аналіз наукової літератури та нормативних актів, які відносяться до теми дослідження, що дає можливість говорити про його об'єктивність та обґрунтованість, а також використано результати попередніх розробок і публікацій.

Нормативною базою роботи є Конституція України, чинні законодавчі та інші нормативно-правові акти держави, які регулюють державно-управлінську діяльність Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. Автор звертався також до публікацій публіцистичного характеру, в яких розглядалися питання діяльності Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. Емпіричну базу дослідження становлять статистичні матеріали щодо діяльності Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів тощо.

Структура та обсяг роботи. Відповідно до мети, завдань, предмету і логіки дослідження магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 146 сторінок. Список використаних джерел складається з 70 найменувань та 16 додатків.

Результати проведених досліджень та отримані висновки можуть бути використані для формування плану першочергових заходів по удосконаленню нормативно-правового забезпечення Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, та розроблення програм розвитку Держпродспоживслужби. Крім того, в роботі визначені проблемні питання, які виникли в процесі функціонування Служби

(як всієї служби, так і її структурних підрозділів) та запропоновано шляхи їх вирішення.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ В ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ

1.1. Історія створення Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Медицині стародавнього світу вже були відомі такі заходи боротьби з епідеміями, як виселення захворілих з міста, спалювання речей хворих та померлих, залучення тих, хто вже перехворів, доглядати за хворими і т. ін. У XIV ст. в Європі застосовувався карантин, хворим віспою заборонялося відвідувати церкви, пекарні, користатися колодязями. Саме в ті часи зароджувалося те, що сьогодні носить назву «санітарно-епідеміологічною службою».

Становлення і розвиток санітарно-епідеміологічної служби в Україні наприкінці XIX ст. пов'язано з епідеміями холери, що змушували земства і державу виділяти асигнування на їх ліквідацію. На початкових етапах у боротьбі з ними першорядне значення набули організаційні заходи, насамперед, створення єдиної централізованої системи управління для здійснення необхідних у державному масштабі санітарно-епідеміологічних робіт. Зазначимо, що розгляд історичних аспектів становлення й функціонування санітарно-епідеміологічної служби має значення для її розвитку і сьогодні, оскільки багато в чому дозволяє осмислювати минулий досвід для вдосконалення практичної роботи цієї служби в теперішній час.

Відповідно до статті 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпекою продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів [1]. Всі громадяни та особи, які тимчасово перебувають на території України – є споживачами. Захист інтересів своїх громадян – є основним завданням Держави.

Продовольча безпека є одним із елементів економічної політики держави, яка спрямована на забезпечення стабільного виробництва продуктів харчування, доступності їх отримання та використання населенням відповідно до фізіологічних норм споживання за рахунок власного виробництва та над-ходження від імпорту.

Демократичні перетворення у суспільстві, вимагають створення сучасного законодавства як юридичної основи державного управління, основними завданнями якого є практична реалізація державної політики та забезпечення державних інтересів.

За роки незалежності в Україні здійснено значну роботу з формування законодавчої бази санітарного законодавства, деталізації та конкретизації основних конституційних положень, які стосуються правового регулювання цієї актуальної проблеми. Але слід звернути увагу на те, що завжди існують реальні проблеми, що стримують розвиток даної сфери. Тому виникає потреба постійного аналізу чинної системи нормативно-правових актів щодо дієвості у вирішенні реальних проблем у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення та визначення конкретних шляхів її удосконалення і розвитку. Такий аналіз створює наукове підґрунтя для прогнозування і планування нормотворчості.

Не можна обійти увагою наявність значної роботи з підготовки і видання низки законів, які безпосередньо чи опосередковано регулюють забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. До них відносяться: «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про захист прав споживачів», «Про охорону атмосферного повітря», «Про охорону праці», «Про екологічну експертизу», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про пестициди та агрохімікати», «Про якість і безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини», «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання», «Про протидію захворюванню на туберкульоз».

У спеціальній літературі проводився вибірковий аналіз законодавчої бази охорони здоров'я, відмічаючи реальну ситуацію з правотворчістю у сфері охорони здоров'я з тих чи інших питань. Це стосувалося, зокрема, вдосконалення правового поля діяльності органів і установ державної санітарно-епідеміологічної служби .

Першим кроком на шляху до формування нового санітарного законодавства України стало прийняття 24 лютого 1994 р. Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [12]. Відповідно до цього Закону, а також до Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд, суб'єкти санітарного нагляду повинні дотримуватись вимог санітарно-гігієнічних та санітарно-протиепідемічних правил і норм. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд за дотриманням цих норм і правил державними органами, підприємствами, організаціями, установами незалежно від форм власності, підприємцями – фізичними особами і громадянами покладений на органи державної санітарно-епідеміологічної служби України.

Провівши аналіз організаційної та законодавчої основи державного регулювання безпечності та якості харчових продуктів і продовольчої сировини в Україні, можна зробити висновок, що протягом 16 років Незалежності (до 2007 року) використовувався ще радянський підхід до організації системи регулювання. Дана система регулювання передусім слугувала інтересам державних контрольних органів, а не інтересам суспільства. Така ситуація склалася внаслідок слабого залучення зацікавлених сторін до розроблення нормативних актів, які регулювали функціонування системи. Неефективна система державного регулювання не спроможна була ефективно діяти в сучасних умовах. Система регулювання повинна враховувати та адекватно відповідати суттєвим змінам, які сталися в доквітлі, новітнім науковим досягненням, розвитку біотехнологій, значному розвитку зовнішньої торгівлі та глобалізації ринків та сучасній інформатизації суспільства .

Зважаючи на ці процеси, передові країни світу приділяють багато уваги реформуванню систем державного регулювання безпечності та якості харчових продуктів і продовольчої сировини. Без створення ефективної регуляторної системи українська харчова продукція не буде спроможна конкурувати на міжнародних ринках, а в рамках Угоди про поглиблену вільну торгівлю доступ харчової продукції на ринок Європейського Союзу залишатиметься обмеженим.

Українська харчова промисловість пройшла етап екстенсивного розвитку, зумовленого звантаженням потужностей, успадкованих ще від радянських часів. Нині суттєво посилилася конкуренція в галузі. Аби залишатися життєздатними, підприємства змушені диверсифікувати свою продукцію, запроваджувати нові технології, виходити на нові ринки. Щоб цей процес тривав, потрібна ефективна система регулювання безпечності та якості харчових продуктів. Ефективна система, з одного боку, повинна убезпечити споживачів від появи на ринку небезпечної для їхнього здоров'я продукції та забезпечити надання правдивої інформації про неї. З іншого – надати можливість виробникам із найменшими витратами отримати підтвердження про безпечність та якість їхньої продукції. Виконання цих цілей неможливе без докорінних змін у законодавчому й організаційному забезпеченні функціонування системи регулювання безпечності та якості харчових продуктів.

З 2000 року Європейській Союз розпочав широкомасштабну реформу системи державного контролю продовольчої продукції. 29 квітня 2004 року було ухвалено одразу п'ять законодавчих актів Євросоюзу, що регулюють питання безпечності продовольчої продукції. Ухвалений регламент Європейського Союзу щодо офіційного контролю продовольства відповідає більш ускладненим вимогам до захисту здоров'я та інтересів споживачів, з одного боку, і потребам економічного розвитку – з іншого. Більшість положень європейського продовольчого законодавства базуються на положеннях Угоди із санітарних і фітосанітарних заходів Світової організації

торгівлі. Пунктом 2 статті 2 цієї Угоди визначено: «Члени Всесвітньої організації торгівлі повинні забезпечити, щоб будь-який санітарний чи фітосанітарний захід застосовувався лише в обсязі, потрібному для захисту життя чи здоров'я людини, тварин чи рослин, базувався на наукових принципах і щоб його дія не продовжувалася без достатніх наукових обґрунтувань». Враховуючи досвід країн – членів Всесвітньої організації торгівлі, можна стверджувати, що саме питання неналежного використання цієї статті Україною можуть спричинити додаткові труднощі для просування української продукції на зовнішні ринки [67].

Відповідно до Регламенту № 178/2002 Європейського Парламенту та Ради Європейського союзу від 28 січня 2002 року «Про встановлення загальних принципів та вимог у продовольчому праві, про створення європейського органу з безпеки харчових продуктів і про встановлення процедури забезпечення безпеки харчових продуктів» визначено: харчовий продукт – це будь-яка речовина або продукт, перероблений, частково перероблений або неперероблений, і призначений для вживання людиною, або такий, вживання якого людиною може обґрунтовано очікуватися.

Регламент № 178/2002 встановлює 5 важливих принципів:

харчовий ланцюжок розглядається як єдине ціле (принцип – «від ферми до столу» або «від поля до прилавку»);

аналіз ризиків – фундаментальна складова політики безпечності харчових продуктів (НАССР – система, яка базується на аналізі небезпечних факторів протягом всього процесу виробництва та контролі у критичних точках);

відповідальність за безпечність харчових продуктів покладається на операторів ринку харчових продуктів. Оператори ринку харчових продуктів встановлюють, виконують і підтримують постійну процедуру або процедури, що базуються на принципах НАССР;

продукти повинні простежуватися на всіх етапах харчового ланцюжка. Простежуваність не робить харчові продукти і корми безпечними, але є важливим інструментом у випадку відкликання продукту;

споживачі мають право на отримання від органів державної влади точної і достовірної інформації щодо харчового продукту. Цей принцип тісно пов'язаний з принципами європейської політики захисту споживачів, якими проголошуються права людей на інформацію, освіту та представлення їх інтересів.

Дія вимог Регламенту поширюється на всі етапи виробництва, переробки та збуту харчових продуктів і кормів, призначених для вирощування тварин, призначених для подальшого виробництва харчових продуктів. Але не поширюється на виробництво первинних продуктів для приватного домашнього використання, а також на домашню переробку, використання чи зберігання харчових продуктів для домашнього приватного використання [69; 67].

Оператори ринку харчових продуктів та кормів на всіх стадіях виробництва, переробки та збуту зобов'язані забезпечити відповідність харчових продуктів та кормів вимогам законодавства про харчові продукти та корми, що діє у сфері їх діяльності, і контролювати дотримання цих вимог на всіх стадіях виробництва, переробки та збуту.

Для належного виконання норм законодавства про харчові продукти та корми держави-члени вводять санкції за порушення даних вимог. Такі заходи і санкції повинні бути ефективними, пропорційними та попереджувачими (переконливими).

Зазвичай угоди про вільну торгівлю з Європейським Союзом зосереджено навколо полегшення впровадження положень про застосування санітарних та фітосанітарних заходів. Це може бути зроблено двома способами: через послідовне впровадження санітарних та фітосанітарних заходів, передбачених Угодою; через гармонізацію, що передбачає

відповідність стандартам Всесвітньої організації торгівлі і взаємне визнання положень [67].

Підписання 27 червня 2014 року Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (надалі – Угода про асоціацію), та ратифікація її Верховною Радою України визначила проєвропейський вектор розвитку нашої держави. Напрямок такого розвитку визначений у завданнях асоціації, таких як запровадження умов для посилення економічних та торгівельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку Європейського Союзу, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі; підтримка зусиль України стосовно завершення переходу до ринкової економіки, зокрема шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* (правової системи) Європейського Союзу [68].

Угодою про асоціацію передбачена адаптація законодавства України практично у кожній сфері. Стосується це також і сфери забезпечення безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів.

Відповідно до глави 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи» Угоди про асоціацію метою таких заходів є сприяння здійсненню торгівлі товарами, що охоплюються санітарними та фітосанітарними, між сторонами, забезпечуючи при цьому охорону життя і здоров'я людей, тварин та рослин шляхом:

забезпечення повної прозорості стосовно санітарних та фітосанітарних заходів, що застосовуються у торгівлі;

наближення законів України до законів Європейського Союзу;

визнання стану здоров'я тварин і рослин сторін та застосування принципу регіоналізації;

встановлення механізму визначення еквівалентності стосовно санітарних та фітосанітарних заходів, що застосовуються сторонами;

подальшого впровадження принципів Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів від 15 квітня 1994 року;

встановлення механізмів та процедур щодо сприяння торгівлі;
покращення взаємозв'язку та співробітництва між сторонами з питань санітарних та фітосанітарних заходів.

Крім того, відповідно до статті 64 Угоди про асоціацію «Нормативно-правове наближення» Україна має наблизити своє законодавство про санітарні та фітосанітарні заходи щодо охорони тварин до законодавства Європейського Союзу [66].

Увага до санітарних і фітосанітарних стандартів у рамках міжнародної торгівлі зростає. Заходи з контролю санітарних і фітосанітарних стандартів призначені для того, аби імпорт не зашкодив здоров'ю та безпеці громадян країни. Водночас обмеженнями, що накладаються задля досягнення національних стандартів безпечності, можна зловживати, використовуючи їх як засіб протекціонізму. Всесвітня організація торгівлі передусім опікується тарифами, які є традиційним інструментом протекціонізму. Натомість міжнародні угоди з санітарних і фітосанітарних стандартів мають на меті знайти баланс між національними стандартами із захисту безпечності продукції, з одного боку, та сприянням справедливому доступу до ринку – з іншого.

Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів містить низку ключових положень. По-перше, країни-члени є вільними у своєму виборі рівня захисту, який вони вважають потрібним, і у встановленні заходів задля досягнення цільового рівня захисту. По-друге, вимога гармонізації передбачає: національні стандарти мають базуватися на стандартах, ухвалених і рекомендованих міжнародними організаціями. Будь-який жорсткіший захист має бути обґрунтованим науковою оцінкою ризику. По-третє, принцип еквівалентності рекомендовано для різних заходів, які досягають аналогічного рівня захисту. Країна-експортер має продемонструвати еквівалентність своїх заходів тим, що існують у країні-імпортері. Двосторонні та багатосторонні угоди (так звані «угоди еквівалентності» або «угоди взаємного визнання») забезпечують інституційні

рамки для впровадження еквівалентності. Такі угоди встановлюють базис для обміну інформацією про стандарти, визнання сертифікації, положення про повторне тестування та апеляцію, повернення товарів, від яких відмовилися.

Інші важливі положення стосуються концепції регіоналізації, яка передбачає, що визначення безпечності має брати до уваги регіональні особливості, зокрема хвороби, поширені у певному регіоні, або існування програм контролю для деяких регіонів.

Нарешті, процедурні положення стосуються питань прозорості, зокрема вимоги запровадження способів формування запитів та інформування.

Тим часом як Всесвітня організація торгівлі формує засади щодо визначення норм і стандартів, двосторонні угоди переважно сфокусовано навколо процедурних питань [67].

Відповідно до глави 20 «Захист прав споживачів» Угоди про асоціацію, сторони співробітничать з метою забезпечення високого рівня захисту прав споживачів та досягнення сумісності між їхніми системами захисту прав споживачів.

З метою досягнення зазначених цілей таке співробітництво, зокрема, включає:

- сприяння обміну інформацією щодо систем захисту прав споживачів;
- застосування експертизи щодо правового та технічного потенціалу у цій сфері з метою впровадження відповідних систем законодавства та ринкового нагляду;

- удосконалення інформації, що надається споживачам;

- навчання представників органів влади та інших представників інтересів споживачів;

- заохочення розвитку незалежних асоціацій споживачів та контактів між представниками споживачів.

Україна поступово наближає своє законодавство до acquis Європейського Союзу відповідно до цієї Угоди, при цьому уникаючи створення бар'єрів у торгівлі [66].

Прийняття Угоди про асоціацію, передбачає запровадження в Україні нової моделі європейської системи безпечності та якості харчових продуктів. Основа її функціонування – принцип «від лану до столу», що передбачає безпеку та якість всіх стадій виробництва харчових продуктів, а також застосування системи НАССР – визначення небезпечних чинників і контроль «критичних точок» виробництва безпечної продукції.

Отже, виходячи із викладеного вище, можна зробити висновок: якщо українські виробники зацікавлені в імпорті харчових продуктів та сировини на європейський ринок, їм необхідно забезпечити умови виробництва, які повинні відповідати усім передбаченим вимогам харчового законодавства Європейського Союзу або умовам, еквівалентним до них.

Досягнення зазначених вимог можливе не лише через гармонізацію українського та європейського харчового законодавства, а й за умови відповідності діяльності українських контрольних органів з безпечності харчових продуктів європейським вимогам щодо діяльності таких органів та відповідності операторів ринку вимогам законодавства.

Визначення структури контролюючих органів виконавчої влади, які відстежуватимуть дотримання законодавчих норм у сфері харчової безпеки – це самостійний вибір України. Розглянувши та проаналізувавши міжнародний досвід з даного питання Українським урядом була створена Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів є центральним органом виконавчої влади та який реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного

законодавства, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення, метрологічного нагляду, ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу, охорони прав на сорти рослин), державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і рекламу в цій сфері.

Етап на шляху формування системи контролю, пов'язаний із створенням компетентного органу, можна вважати майже завершеним. Проте для повноцінного та ефективного функціонування Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів та втілення європейських принципів, процедур та підходів до забезпечення безпеки харчових продуктів необхідно забезпечити службу відповідним нормативно-правовим підґрунтям.

Істотним кроком у цьому напрямку було прийняття Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів», який відповідає принципам Угоди про санітарні та фітосанітарні заходи, забезпечує також достатній рівень гармонізації із законодавством Європейського Союзу, залишаючись при цьому ефективним інструментом захисту споживачів та виробників харчових продуктів в Україні. Проте нова редакція Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» не узгоджена з іншими законодавчими актами, що ускладнює, а подекуди унеможлиблює здійснення заходів нагляду (контролю) у сфері безпеки харчових продуктів.

Отже, щоб надати українським виробникам змогу конкурувати за нові ринки харчової продукції, збільшити експорт харчової продукції і підвищити її безпеку, Українському Уряду необхідно було зробити систему державного контролю безпеки харчової продукції більш продуктивною та ефективною. Інакше кажучи, система вимагала істотного реформування.

1.2. Уточнення змісту основних понять дослідження: «безпе́чність харчових продуктів», «державна політика у сфері безпе́чності та окремих показників якості харчових продуктів», «реформування системи контролю», «НАССР», «продовольча безпе́ка», «оператори ринку»

У магістерській роботі розкрито сутність і роль державної політики щодо санітарно-епідеміологічного благополуччя населення у системі організації харчування дітей у закладах освіти. Досліджено законодавчі засади державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства в Україні. Проаналізовано моделі та ефективність забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні та європейський досвід державного нагляду за організацією дитячого харчування в закладах освіти. Вивчено особливості державної політики щодо забезпечення державного нагляду за організацією дитячого харчування в закладах освіти (на прикладі Запорізької області), в тому числі з питань безпе́чності харчових продуктів та захисту споживачів в умовах реформ.

В Україні система контролю сформувалася на фундаменті командно-адміністративного устрою, де через сильну централізацію управлінських структур звертали увагу на політичні функції контролю і його масовість, що негативно впливало на компетентність та об'єктивність контролю. В результаті об'єкти управління почали відходити від реального контролю, процес контролю ставав все більше формальним, що передусім позначалося на темпах розвитку економіки. 4 квітня 2018 року набрав чинності Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (№2042) [8].

Відзначений закон є значним кроком у реформуванні системи державного контролю безпе́чності харчових продуктів, її наближенні до європейських принципів здійснення контролю, що є надзвичайно важливим у контексті виконання зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію між

Україною та ЄС. Документ розроблявся за допомогою експертів Проекту ЄС «Вдосконалення системи контролю безпеки харчових продуктів в Україні» та активно підтримувався Єврокомісією. З набуттям чинності Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» бізнес має бути готовим до приходу представника органу контролю без попередження. Це не стосується аудиту системи НАССР – аудит постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, проводиться за умови повідомлення оператора ринку не пізніше ніж за три робочі дні до здійснення такого заходу. Це пов'язано з необхідністю підготувати необхідний пакет документів та забезпечити участь у цьому процесі всіх працівників, які відповідають за впровадження системи на підприємстві.

Система НАССР Міжнародна система аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (англ. НАССР – Hazard Analysis and Critical Control Points) – система, яка ідентифікує, оцінює та контролює небезпечні фактори, що є визначальними для безпеки харчових продуктів. Іншими словами – це аналіз ризиків і контролю критичних точок. Система НАССР: 1. Стосується лише безпеки харчових продуктів і не стосується їх якості. 2. Запобіжний інструмент контролю за небезпечними факторами. 3. Не гарантує безпеки харчових продуктів, а лише зменшує ризик виникнення випадків щодо загрози їх безпеки. 4. Не автономна програма. Її основа – це система заходів контролю, що складається з програм-передумов, які потрібно запровадити й належно підтримувати. Контроль за реалізацією вимог чинного законодавства щодо впровадження постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, покладено на Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, затвердило Мінагрополітики наказом від 01.10.2012 № 590.

Поняття «безпе́чність» є ключовим у системі, призначеній для управління ризиками у галузі виробництва харчової продукції, тобто НАССР. Заклади освіти мають з 20 вересня 2019 року впровадити систему НАССР, адже операторів ринку зобов'язано розробляти, вводити в дію та застосовувати постійно діючі процедури, що засновані на принципах системи НАССР, відповідно ст. 20 Закону України від 22 липня 2014 року № 1602-VII «Про основні принципи та вимоги до безпе́чності та якості харчових продуктів».

У Законі України Про основні принципи та вимоги до безпе́чності та якості харчових продуктів наведені терміни які вживаються у такому значенні:

продовольча безпе́ка України - здатність держави задовольняти потреби населення в харчуванні на рівні не нижче медичних обґрунтованих норм гарантована наявністю відповідних ресурсів, потенціалом внутрішнього виробництва, незалежно від внутрішніх і зовнішніх умов (погроз) спроможність забезпечити сприятливу демографічну динаміку, збереження генофонду нації, сталість розвитку, інтеграцію країни у світовий економічний простір, суверенітет і незалежність;

надзвичайна продовольча безпе́ка - ситуація, яка вимагає подолання проблем неплатоспроможності й незадовільного забезпечення значної частини населення базовими продуктами харчування, порушення цілісної системи життєзабезпечення суспільства, виникають обставини продовольчої уразливості вітчизняного внутрішнього ринку і загрози продовольчій незалежності;

продовольча незалежність України - стан збалансованості продовольчого ринку, за якого національний агропродовольчий комплекс забезпечує за рахунок вітчизняного виробництва продовольства та запасів державного матеріального резерву оптимальну структуру харчування та економічну доступність базових продуктів для населення задля

демографічного розвитку, сприяє охороні й зміцненню здоров'я людини на рівні міжнародних стандартів якості життя і збереженню генофонду нації;

загрози продовольчій безпеці України - наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам населення, суспільства, держави;

забезпечення продовольчої безпеки - стан економіки країни, при якому гарантується фізична та економічна доступність якісного і безпечного продовольства для всього населення в кількості, необхідному для активного й здорового життя і утримується поріг продовольча незалежність держави [31].

Державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів в Україні покладено на органи виконавчої влади. До системи органів виконавчої влади у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів належать: Кабінет Міністрів України; центральний орган виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я; центральний орган виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів (компетентний орган) [7].

1.3. Принципи та методи дослідження механізму реалізації державної політики з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів

Принципами та методами дослідження в магістерській роботі є обґрунтування теоретико-методологічних засад, концептуальних підходів і механізмів державного управління розвитком державного нагляду за

дотриманням санітарного законодавства в Україні. Її досягнення зумовило необхідність розв'язання таких завдань:

– розкрити і удосконалити поняттєво-категорійний апарат за обраним напрямом дослідження та обґрунтувати цілісність розуміння змістовної сутності основних базових і похідних понять, що відображають суспільні відносини в системі державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства;

– охарактеризувати теоретико-методологічні засади державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства з позиції системного підходу до його вдосконалення, визначити сутність, зміст, мету, чинники зовнішнього середовища системи державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства, а також склад і особливості компонентів даної системи;

– визначити особливості та чинники впливу на становлення та розвиток державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства в Україні, уточнити періодизацію відповідних етапів;

– з'ясувати особливості організаційно-правового та кадрового забезпечення державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства в Україні, здійснити оцінку його ефективності та результативності, проаналізувати проблеми реалізації основних завдань і функцій суб'єктами;

– з'ясувати роль міжнародних санітарних норм і стандартів з питань охорони здоров'я (а також науково-практичних підходів, покладених в їх основу) та загальносвітових тенденцій міжнародної санітарної політики як чинників впливу на розвиток державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства в Україні;

– узагальнити досвід державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства в країнах Європейського Союзу (ЄС), охарактеризувати зміст перетворень, здійснених у державах пострадянського простору з метою приєднання до європейської спільноти, відслідкувати тенденції розвитку державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства в країнах ЄС, які можуть бути адаптовані до національних умов;

– обґрунтувати концептуальні засади формування та реалізації державної кадрової політики та розробити концепцію розвитку кадрового потенціалу, довести доцільність модернізації системи післядипломної освіти фахівців, удосконалити організаційний механізм довгострокового підвищення їх кваліфікації;

– обґрунтувати основні напрями удосконалення державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства та розробити організаційнофункціональний механізм.

Об’єктом дослідження в магістерській роботі є державний нагляд за дотриманням санітарного законодавства на прикладі Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні засади та механізми державного управління розвитком державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства.

Для досягнення визначеної в роботі мети використовувалася методологія державного управління, законодавчі акти України та ЄС, а також система загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, основними з яких є: системний, комплексний, ситуаційний підходи; структурно-функціональний, порівняльно-історичний та ретроспективний аналіз; системно-аналітичний, логіко-семантичний, графічний, соціологічний

методи; метод порівняльного та комплексного аналізу; метод структурно-логічного моделювання:

– системний та комплексний підходи використано при дослідженні державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства як цілісної системи, завдяки чому його розглянуто в якості єдиного комплексу взаємопов'язаних, об'єднаних спільною метою елементів, з'ясовано властивості, внутрішні та зовнішні зв'язки, проаналізовано передумови формування оптимальної структурно-функціональної моделі системи державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства;

ситуаційний підхід – для характеристики чинників зовнішнього середовища суб'єктів і об'єктів системи державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства;

системно-аналітичний – дозволив дослідити теоретико-методологічні здобутки українських та закордонних науковців у галузі державного управління у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства;

метод порівняльного та комплексного аналізу – для узагальнення моделей систем державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства країн ЄС та систематизації зарубіжного досвіду;

– порівняльно-історичний та ретроспективний аналіз використано для дослідження генезису формування системи державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства в Україні, виокремлення історичних етапів становлення та розвитку державного управління галуззю, їх періодизації, з'ясування особливостей та чинників розвитку;

– графічний метод був застосований для наочного подання статистичного матеріалу, схематичного зображення теоретичних і практичних положень досліджень в магістерській роботі;

– соціологічний метод допоміг зібрати необхідну емпіричну інформацію та з'ясувати експертну думку респондентів щодо оцінки загального стану функціонування системи державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства в Україні, а також щодо впливу різних чинників і факторів на зниження та/або підвищення ефективності управління системою державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства (реформування, основних труднощів та перешкод у роботі органів державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства України, ролі громадських об'єднань, пріоритетів державної політики, стану сучасної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців).

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ

2.1. Сутність, зміст, мета, завдання, принципи механізму реалізації державної політики України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

Відповідно до Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. № 667, Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства та який реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення, метрологічного нагляду, ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу), реєстрації та обліку машин в агропромисловому комплексі, державного нагляду (контролю) у сфері агропромислового комплексу, державного нагляду (контролю) у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва, державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і рекламу в цій сфері, за якістю зерна та продуктів його переробки, державного нагляду (контролю) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованого організму у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового

комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності, здійснення радіаційного контролю за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування. Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів є юридичною особою публічного права.

Основними завданнями Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів є:

реалізація державної політики у галузі ветеринарної медицини, сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення, метрологічного нагляду, ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу), реєстрації та обліку машин в агропромисловому комплексі, державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і реклами в цій сфері;

здійснення відповідно до закону державного ветеринарно-санітарного контролю, державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства, здоров'ям та благополуччям тварин, безпекою та окремими показниками якості харчових продуктів, неїстівних продуктів тваринного походження, репродуктивним матеріалом, племінною справою у тваринництві, біологічними продуктами, патологічним матеріалом, ветеринарними препаратами, субстанціями, кормовими добавками, преміксами, кормами та іншими об'єктами санітарних заходів, застосуванням санітарних та ветеринарно-санітарних заходів, профілактичних і протиепідемічних заходів щодо охорони в межах компетенції території України від проникнення хвороб людей, тварин та рослин з території інших держав або карантинних зон, вимог законодавства у сфері насінництва та

розсадництва, дотриманням законодавства про захист прав споживачів, за дотриманням законодавства про рекламу в частині захисту прав споживачів реклами, законодавства щодо зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин, показників вмісту шкідливих для здоров'я людини речовин та інгредієнтів у тютюнових виробах, які реалізуються на території України, дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері агропромислового комплексу, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин, у сфері туризму та курортів, за якістю зерна та продуктів його переробки, за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованих організмів у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності, за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування, за діяльністю суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, перевезення, зберігання, реалізацію органічної продукції (сировини);

здійснення контролю за виконанням фітосанітарних заходів;

здійснення ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності;

здійснення метрологічного нагляду;

здійснення в межах компетенції контролю за факторами середовища життєдіяльності людини, що мають шкідливий вплив на здоров'я населення [27].

Відповідно до покладених на Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів завдань, служба виконує наступні функції:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністру, який забезпечує формування державної політики у відповідній сфері;

2) у галузі ветеринарної медицини, сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів та кормів, державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства, карантину та захисту рослин, пестицидів та агрохімікатів:

організовує, здійснює у межах повноважень, передбачених законодавством, державний нагляд (контроль) щодо: безпеки та окремих показників якості харчових продуктів; дотримання вимог санітарного законодавства; здоров'я та благополуччя тварин; виконання фітосанітарних заходів, обігу пестицидів і агрохімікатів, використання біологічних контрольних організмів; проведення профілактичних та винищувальних заходів щодо боротьби із шкідниками у місцях зберігання запасів продукції рослинного походження; субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів; дотримання вимог щодо ідентифікації та реєстрації тварин; неїстівних продуктів тваринного походження; ветеринарних препаратів; репродуктивного та патологічного матеріалу; потужностей, на яких здійснюється вирощування, утримування, виробництво, переробка, зберігання та обіг об'єктів державного контролю;

готує подання до Кабінету Міністрів України про запровадження або скасування карантинного режиму;

подає в установленому порядку пропозиції щодо обмеження або заборони в'їзду на територію України її громадян, іноземців та осіб без

громадянства, експорту, імпорту, транзиту вантажів і товарів з держав або регіонів у зв'язку з неблагополучною епідемічною ситуацією на їх території;

проводить державну санітарно-епідеміологічну експертизу, видає за результатами її проведення відповідні висновки;

здійснює у межах компетенції контроль за усуненням причин і умов виникнення та поширення інфекційних, масових неінфекційних захворювань, отруєнь та радіаційних уражень людей;

розробляє та здійснює санітарні, ветеринарно-санітарні та фітосанітарні заходи, що стосуються обмеженого (визначеного) кола осіб чи випадків, передбачених законодавством;

бере участь у реалізації науково-технічної, технологічної та інноваційної політики, впровадженні у виробництво науково-технічних досягнень та передового досвіду з питань ветеринарної медицини, карантину та захисту рослин, профілактики захворювань людини, а також факторів середовища життєдіяльності людини, реалізації державної політики в інших визначених сферах;

бере участь у розробленні санітарних, протиепідемічних (профілактичних), фітосанітарних заходів, вимог щодо окремих показників якості харчових продуктів, кормів, технічних регламентів та стандартів;

розробляє та впроваджує довгостроковий план державного контролю у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, щороку звітує перед Кабінетом Міністрів України про стан його виконання та оприлюднює звіт на офіційному веб-сайті;

затверджує плани щорічного державного контролю та плани державного моніторингу відповідно до закону;

розробляє, виконує та/або організовує виконання загальнодержавних програм та/або планів у галузі ветеринарної медицини, у тому числі

державного моніторингу здоров'я тварин та рослин, залишкових кількостей ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, небезпечних факторів та показників безпечності та окремих показників якості харчових продуктів у визначених сферах;

встановлює на підставі результатів проведення аналізу ризику періодичність здійснення державного контролю кожної потужності, що є об'єктом державного контролю;

уповноважує лабораторії та референс-лабораторії на проведення досліджень (випробувань) об'єктів санітарних заходів для цілей державного контролю;

організовує проведення в лабораторіях досліджень (випробувань) для цілей державного контролю;

проводить відбір зразків об'єктів санітарних заходів з метою здійснення державного контролю;

здійснює державний контроль за впровадженням постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР);

бере участь у визначенні факторів, що можуть мати шкідливий вплив на здоров'я людини, у проведенні оцінки ризику та встановленні ступеня створюваного ними ризику;

бере участь у проведенні санітарно-епідеміологічних розслідувань, спрямованих на виявлення причин та умов, що призводять до виникнення і поширення інфекційних хвороб, у тому числі через харчові продукти, групових та індивідуальних харчових отруєнь, масових неінфекційних захворювань (отруєнь) та радіаційних уражень, випадків порушення норм радіаційної безпеки, санітарних правил роботи з радіоактивними речовинами,

іншими джерелами іонізуючих випромінювань, та вживає заходів до їх усунення відповідно до законодавства;

проводить передзабійне та післязабійне інспектування тварин на відповідних потужностях, а також післязабійне інспектування тварин, забитих на полюванні;

проводить оцінку ефективності ветеринарної адміністрації іншої країни та інспектування потужностей, з яких здійснюється імпорт об'єктів санітарних заходів;

затверджує експортні потужності, а також приймає рішення про виключення експортних потужностей або певних видів об'єктів санітарних заходів, вироблених/вирощених на таких потужностях, з реєстру затверджених експортних потужностей;

розробляє та здійснює у межах повноважень, передбачених законом, ветеринарно-санітарні заходи з метою охорони території України від занесення особливо небезпечних хвороб, включених до списку Міжнародного епізоотичного бюро, або інших хвороб, що підлягають повідомленню, з територій інших держав або карантинних зон;

аналізує причини виникнення інфекційних та інших хвороб, недугів тварин і розробляє рекомендації щодо їх ліквідації та профілактики;

забезпечує у випадках, передбачених законом, своєчасне встановлення карантину в разі виникнення особливо небезпечних хвороб, включених до списку Міжнародного епізоотичного бюро, або інших хвороб, що підлягають повідомленню, проведення карантинних та інших ветеринарно-санітарних заходів в інфікованій та буферній зонах, зоні спостереження;

повідомляє Міжнародному епізоотичному бюро про встановлення, очікуваний період дії та дату скасування карантину тварин щодо особливо

небезпечних хвороб, включених до списку Міжнародного епізоотичного бюро, або інших хвороб, що підлягають повідомленню;

визначає ветеринарно-санітарний статус України та окремих зон у межах її території, ветеринарно-санітарного стану потужностей (об'єктів) в Україні;

установлює обмеження або заборону на імпорт, транзит та експорт об'єктів державного контролю, що можуть переносити особливо небезпечні хвороби, включені до списку Міжнародного епізоотичного бюро, або інші хвороби, що підлягають повідомленню, з окремих держав або карантинних зон у разі підтвердження факту спалаху таких хвороб;

здійснює державний ветеринарно-санітарний контроль за збором, утилізацією та знищенням загиблих тварин і відходів тваринного походження;

здійснює у разі виникнення надзвичайної ситуації державний контроль за проведенням операторами ринку харчових продуктів протиепізоотичних заходів, якщо необхідність такого контролю встановлена законом;

підтверджує відкриття мисливського сезону на певній території після проведення обов'язкового епізоотичного обстеження мисливських угідь;

координує діяльність спеціалістів ветеринарної медицини незалежно від їх підпорядкування;

видає органам страхування висновки щодо причин захворювання вимушено забитих, загиблих або знищених тварин;

здійснює державний контроль за дотриманням карантинного режиму і проведенням фітосанітарних заходів з карантину рослин під час вирощування, заготівлі, вивезення, ввезення, транспортування, зберігання, переробки, реалізації та використання об'єктів регулювання;

здійснює вивчення видового складу, біології та екології регульованих шкідливих організмів;

здійснює інформування громадськості, міжнародних організацій, суб'єктів договорів, стороною яких є Україна, про виявлення, наявність, поширення, локалізацію і у разі потреби про ліквідацію регульованих шкідливих організмів;

здійснює координацію моніторингу, виявлення та ідентифікації регульованих шкідливих організмів;

готує перелік регульованих шкідливих організмів та перелік об'єктів регулювання;

здійснює підготовку подання до Кабінету Міністрів України про запровадження або скасування карантинного режиму;

надає міжнародним організаціям, суб'єктам договорів, стороною яких є Україна, повідомлення про фітосанітарні заборони чи обмеження;

здійснює фітосанітарну діагностику та нагляд за розвитком, поширенням і шкодочинністю шкідливих організмів і розробляє разом із науково-дослідними установами прогнози розвитку і поширення шкідливих організмів; – вносить на період масового розвитку і поширення особливо небезпечних шкідливих організмів подання про запровадження особливого режиму захисту рослин та відповідних заходів захисту рослин;

– проводить державну санітарно-епідеміологічну експертизу планів державних випробувань пестицидів і агрохімікатів, матеріалів реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

– погоджує плани державних випробувань пестицидів і агрохімікатів та переліки пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні;

– здійснює державний нагляд за додержанням підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами державних санітарних норм і правил, гігієнічних нормативів і регламентів безпечного виробництва, транспортування, зберігання, застосування пестицидів і агрохімікатів, за вмістом залишкової кількості пестицидів і агрохімікатів у харчових продуктах та продовольчій сировині, зокрема імпортованих лікарських травах, водних об'єктах, воді, що використовується для господарсько-питного постачання, купання, спортивних занять, організованого відпочинку та з лікувальною метою, лікувальних грязях, ґрунтах, на землях населених пунктів, оздоровчого та рекреаційного призначення;

– визначає перелік установ, які проводять токсиколого-гігієнічні (медико-біологічні) дослідження пестицидів і агрохімікатів;

– здійснює державну реєстрацію генетично модифікованих організмів джерел харчових продуктів, кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів;

– затверджує перелік відповідних методик детекції та ідентифікації генетично модифікованих організмів;

– проводить моніторинг кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів, отриманих з використанням генетично модифікованих організмів, за критерієм наявності в них зареєстрованих генетично модифікованих організмів джерел;

– уповноважує акредитовані лабораторії на проведення моніторингу кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів, отриманих з використанням генетично модифікованих організмів, за критерієм наявності в них зареєстрованих генетично модифікованих організмів джерел;

3) у сфері насінництва та розсадництва:

- здійснює сертифікацію насіння і садивного матеріалу;
 - видає підтвердження для ввезення в Україну насіння і садивного матеріалу сортів рослин для селекційних, дослідних робіт і експонування;
 - веде Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу;
 - веде Реєстр сертифікатів на насіння та / або садивний матеріал;
 - здійснює атестацію суб'єктів насінництва та розсадництва для надання права на виробництво та реалізацію насіння і садивного матеріалу;
 - проводить експертизу проектно-кошторисної документації на створення та зрошення насаджень плодкових, ягідних, горіхоплідних, малопоширених культур, винограду, хмелю та інших багаторічних насаджень;
 - здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства у сфері насінництва та розсадництва;
 - забезпечує здійснення контролю за виробництвом, розмноженням, збереженням, реалізацією та використанням насіння і садивного матеріалу, поліпшенням їх сортових, посівних і врожайних якостей;
- 4) у сфері охорони прав на сорти рослин організовує та здійснює державний нагляд (контроль) за:
- дотриманням юридичними особами вимог законодавства з охорони прав на сорти рослин у сфері виробництва, використання, зберігання, реалізації та розмноження садивного матеріалу сортів рослин;
 - збереженістю сортів рослин, реєстрацією ліцензійних договорів на їх використання та виплатою авторської винагороди;

- веденням первинного насінництва власниками майнових прав інтелектуальної власності та підтримувачами сортів рослин;
- набуттям прав на сорти рослин та їх реєстрацією;
- ввезенням в Україну садивного матеріалу (насіння) незареєстрованих в Україні сортів рослин;
- дотриманням особистого немайнового права авторства на сорт, майнового права власника сорту, права попереднього користування і права при відновленні прав на сорт, права на поширення сорту в Україні, прав автора сорту в разі відмови власника від майнового права на сорт, порядку вивезення з України посадкового матеріалу (насіння) сортів рослин, що містять об'єкт інтелектуальної власності, вимог угоди, укладеної між роботодавцем та автором сорту щодо виплати справедливої винагороди;

5) у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за дотримання законодавства про захист прав споживачів (у тому числі споживачів виробів з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння): перевіряє додержання суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сфері торгівлі і послуг, вимог законодавства про захист прав споживачів, а також правил торгівлі та надання послуг; проводить контрольні перевірки правильності розрахунків із споживачами за реалізовану продукцію відповідно до закону; накладає на суб'єктів господарювання сфери торгівлі і послуг, у тому числі ресторанного господарства, стягнення за порушення законодавства про захист прав споживачів; передає матеріали перевірок на дії осіб, що містять ознаки кримінального правопорушення, органам досудового розслідування;

б) у сфері здійснення державного ринкового нагляду:

- організовує розроблення проєктів секторальних планів ринкового нагляду, затверджує секторальні плани ринкового нагляду, здійснює моніторинг виконання та перегляд таких планів;

– здійснює відповідно до законодавства моніторинг причин і кількості звернень споживачів (користувачів) про захист їх права на безпечність продукції, причин і кількості нещасних випадків та випадків заподіяння шкоди здоров'ю людей внаслідок споживання продукції (користування нею);

– проводить перевірки характеристик продукції, в тому числі відбирає зразки продукції та забезпечує проведення їх експертизи (випробування);

– перевіряє додержання вимог щодо представлення продукції за місцем проведення ярмарки, виставки, показу чи демонстрації в інший спосіб продукції, яка не відповідає встановленим вимогам, а у визначених законом випадках видає приписи про негайне усунення порушень вимог щодо представлення такої продукції та приймає рішення про негайне припинення представлення цієї продукції за місцем проведення відповідного ярмарку, виставки, показу чи демонстрації в інший спосіб продукції, проводить перевірки виконання суб'єктами господарювання відповідних приписів та рішень;

– приймає у випадках та порядку, визначених законом, рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, здійснює контроль стану виконання суб'єктами господарювання цих рішень;

– здійснює моніторинг дій суб'єктів господарювання щодо вилучення з обігу та/або відкликання продукції, щодо якої прийнято рішення про вилучення з обігу та/або відкликання;

– вживає відповідних заходів до своєчасного попередження споживачів (користувачів) про виявлену небезпеку, яку становить продукція;

– вживає заходів до налагодження співпраці із суб'єктами господарювання стосовно запобігання чи зменшення ризиків, які становить продукція, надана цими суб'єктами господарювання на ринку;

- вживає у порядку, визначеному законом, заходів до притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні встановлених вимог;
- надсилає матеріали перевірок до правоохоронних органів для вирішення питань про притягнення до кримінальної відповідальності осіб, у діях яких містяться ознаки кримінального правопорушення;
- узагальнює результати здійснення ринкового нагляду, аналізує причини виявлених порушень, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо перегляду встановлених вимог, якщо вони не забезпечують належного рівня захисту суспільних інтересів;
- забезпечує підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд;
- розробляє і здійснює заходи, спрямовані на підвищення ефективності своєї діяльності із здійснення ринкового нагляду;
- інформує державні органи, органи місцевого самоврядування та громадськість про результати здійснення ринкового нагляду;

7) у сфері здійснення метрологічного нагляду: перевіряє діяльність суб'єктів господарювання щодо додержання ними метрологічних вимог; подає законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, для інспекційної повірки у випадках, передбачених законодавством; перевіряє кількість фасованого товару в упаковках під час його фасування та продажу;

8) здійснює контроль за дотриманням законодавства про рекламу в частині захисту прав споживачів реклами, приймає рішення про визнання реклами недобросовісною, прихованою, про визнання порівняння в рекламі неправомірним з одночасним зупиненням її розповсюдження;

9) застосовує фінансові санкції до суб'єктів господарювання за порушення законодавства про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення;

10) у сфері дотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін: здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог формування, встановлення та застосування державних регульованих цін; здійснює державний нагляд (контроль) за достовірністю інформації, зазначеної у документах про формування, встановлення та застосування державних регульованих цін; надає у випадках, передбачених законодавством, висновки щодо економічного обґрунтування витрат під час формування цін (тарифів) на товари, роботи і послуги, щодо яких запроваджено державне регулювання цін (тарифів); надає органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарювання обов'язкові до виконання приписи про усунення порушень вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

У сфері нагляду (контролю) у системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу:

– проводить експертну оцінку сільськогосподарської техніки під час її відчуження на вторинному ринку;

– здійснює реєстрацію та облік тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів, видачу номерних знаків та відповідних реєстраційних документів на них, ведення автоматизованого обліку зареєстрованих тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів та систематизацію

відомостей про їх власників з використанням Єдиного реєстру, держателем якого вона є;

- проводить перевірку технічного стану і експлуатації машин, які підлягають перевірці на підтвердження відповідності вимогам законодавства;

- видає в установленому порядку висновки щодо технічного стану проданих або відремонтованих машин, які підлягають перевірці на підтвердження відповідності вимогам законодавства;

- проводить технічну експертизу та експертну оцінку технічних засобів, що стали непридатними внаслідок аварії чи стихійного лиха, та видає відповідні документи про доцільність їх подальшої експлуатації;

- перевіряє відповідність матеріально-технічної бази та методичного забезпечення навчальних закладів з підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації трактористів-машиністів у встановленому законодавством порядку, надає висновки про відповідність матеріально-технічної бази, методичного забезпечення та оснащеності навчального процесу для розгляду відповідними органами питання про акредитацію та видачу їм ліцензій на право підготовки трактористів-машиністів самохідних машин, приймає теоретичні і практичні іспити для отримання права на керування машинами та видає за їх результатами посвідчень тракториста-машиніста;

- проводить державний нагляд за дотриманням правил технічного та сервісного обслуговування машин, реалізації повнокомплектних машин, номерних вузлів і агрегатів;

- проводить незалежну технічну експертизу для визначення причин виходу з ладу сільськогосподарських машин у процесі розгляду претензій покупців щодо якості зазначених машин і послуг у період гарантійних строків експлуатації відповідно до вимог Закону України «Про захист прав покупців сільськогосподарських машин»;

– забезпечує у встановленому порядку суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з реалізацією машин, що підлягають реєстрації в Держпродспоживслужбі, бланками довідок-рахунків, біржових угод, актів приймання-передачі машин та номерними знаками “Транзит”, організовує державний контроль за дотриманням ними законодавства у зазначеній сфері;

– проводить технічну експертизу, аналіз та видачу висновків про якість проданих і відремонтованих машин, вузлів, агрегатів та їх складових частин у зв'язку з розглядом відповідної претензії власника (користувача); про якість пально-мастильних матеріалів, якими забезпечується агропромисловий комплекс; про залишковий моторесурс під час визначення реалізаційної вартості машини, вузла, агрегату;

– веде реєстр навчальних закладів, які здійснюють підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації трактористів-машиністів, та здійснює державний контроль за додержанням ними вимог законодавства у зазначеній сфері;

Організовує та здійснює державний нагляд (контроль) в частині експлуатації та технічного стану машин за: дотриманням вимог законодавства акредитованими суб'єктами господарювання, які проводять перевірку технічного стану та ідентифікацію машин; виконанням законодавства у сфері захисту прав споживачів на придбану чи відремонтовану сільськогосподарську техніку і комплектувальні вузли та агрегати до неї; дотриманням правил технічного та сервісного обслуговування машин; технічним станом і експлуатацією машин, які підлягають перевірці на підтвердження відповідності вимогам законодавства;

11) здійснює у межах повноважень, передбачених законом, державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства з питань туристичної діяльності;

У сфері контролю за якістю зерна та продуктів його переробки: здійснює державний контроль за дотриманням зерновими складами регламенту зберігання зерна та продуктів його переробки у процесі зберігання зерна та продуктів його переробки; здійснює державний контроль за якістю зерна та продуктів його переробки; проводить експертизу зерна та продуктів його переробки, а також приймає висновки щодо можливості їх подальшого використання або знищення.

Організовує та здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованих організмів у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності;

Здійснює радіаційний контроль за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування;

У сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини):

здійснює державний нагляд (контроль) за діяльністю суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, перевезення, зберігання, реалізацію органічної продукції (сировини);

веде реєстр виробників органічної продукції (сировини) та забезпечує опублікування офіційних відомостей про осіб, які здійснюють виробництво та реалізацію органічної продукції (сировини);

поширює інформацію про виробництво та реалізацію органічної продукції (сировини), органічну продукцію, систему гарантій та контролю в засобах масової інформації із залученням заінтересованих сторін;

12) приймає у передбачених законом випадках рішення про знищення продукції або інше рішення щодо подальшого поводження з нею;

13) веде та користується реєстрами (базами даних) відповідно до закону;

14) забезпечує відкритий та безоплатний доступ до реєстрів, ведення яких відповідно до законодавства покладено на Держпродспоживслужбу;

15) у випадках, встановлених законом, видає документи дозвільного характеру, передбачені Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»;

16) проводить ліцензування господарської діяльності відповідно до закону та здійснює державний контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов;

17) розробляє у межах повноважень, передбачених законом, галузеві та міжгалузеві програми науково-дослідних робіт;

18) у межах повноважень, передбачених законом, складає протоколи та розглядає справи про правопорушення;

19) організовує в межах компетенції науково-технічне та інше інформування міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, навчальних закладів та науково-дослідних установ Держпродспоживслужби;

20) здійснює представництво інтересів України у міжнародних організаціях відповідно до своєї компетенції, зокрема Міжнародній асоціації з контролю за якістю насіння (ІСТА), в Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), у Міжнародній раді по зерну, а також бере участь у роботі відповідних комітетів Світової організації торгівлі, Міжнародного епізоотичного бюро, Міжнародної конвенції захисту рослин, Європейської та Середземноморської організації захисту рослин, Комісії з Кодексу Аліментаріус, інших міжнародних організацій з питань, що належать до компетенції Держпродспоживслужби;

21) у межах повноважень, передбачених законом, укладає міжнародні договори;

22) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Держпродспоживслужби, її територіальних органів, а також підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління;

23) здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери її управління;

24) організовує наукову, науково-технічну, інформаційну, видавничу діяльність, пропагування досягнень і передового досвіду, сприяє створенню і впровадженню сучасних технологій у сферах, віднесених до компетенції Держпродспоживслужби;

25) подає в установленому порядку пропозиції щодо вдосконалення форм державної статистичної звітності;

26) проводить дослідження (випробування) у сферах, що належать до компетенції Держпродспоживслужби;

27) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Повноваження Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів надзвичайно широкі і об'єднують у собі різні сфери господарської діяльності, які до цього часу були окремими. Тим самим, створення Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів – це крок впровадження контролю за харчовими продуктами, який би охоплював весь харчовий ланцюг «від поля до столу» («від ферми до столу»).

Державна служба з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України,

прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Для реалізації наданих повноважень та виконання покладених на неї завдань Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів була наділена відповідними правами, які передбачені положенням про Держпродспоживслужбу. А саме:

- залучати в установленому порядку до участі у проведенні карантинних заходів, наданні практичної допомоги в організації і здійсненні контролю та нагляду за виконанням ветеринарно-санітарних заходів, вивченні окремих питань вчених і фахівців, працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ та організацій;

- забезпечити доступу у межах повноважень, передбачених законом, до потужностей та інших об'єктів державного нагляду (контролю);

- одержувати безоплатно від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових осіб, а також громадян та громадських об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на неї завдань і функцій, у тому числі з метою планування здійснення заходів державного нагляду (контролю);

- скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до її компетенції;

- користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів та органів місцевого самоврядування, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами;

- засновувати в установленому порядку засоби масової інформації;

– обмежувати, забороняти, тимчасово припиняти діяльність, вживати відповідно до закону інших заходів реагування, у тому числі обмежувати або забороняти ввезення (пересилання) на митну територію України, перевезення через митну територію України (транзит) живих тварин, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, патологічного матеріалу, кормів, засобів ветеринарної медицини, засобів догляду за тваринами, неїстівних продуктів тваринного походження та харчових продуктів;

– здійснювати заходи державного нагляду (контролю) відповідно до закону;

– вимагати відповідно до закону від суб'єктів господарювання усунення виявлених порушень;

– вживати у межах повноважень, передбачених законом, заходів до усунення порушень вимог закону і притягнення винних у таких порушеннях осіб до відповідальності відповідно до закону;

– забороняти експлуатацію машин та інших технічних засобів для агропромислового комплексу, якщо їх технічний стан не відповідає вимогам нормативних документів щодо показників якості, технологічності та безпечності, охорони праці та охорони навколишнього природного середовища та якщо вони загрожують життю і здоров'ю працівників чи створюють можливість виникнення аварії;

– зупиняти машини для перевірки технічного стану в разі наявності ознак, що свідчать про їх технічну несправність;

– одержувати від посадових осіб та громадян, які мають у власності машини та інші технічні засоби для агропромислового комплексу, документи, необхідні для вирішення питань, що належать до їх компетенції;

- перевіряти наявність у трактористів-машиністів документів на право користування і керування машинами;
- робити у передбачених законодавством випадках трактористам-машиністам попередження, а в разі грубого порушення правил техніки безпеки та дорожнього руху – порушувати питання про позбавлення їх права керування машинами;
- вимагати припинення дій, що перешкоджають здійсненню державного технічного нагляду;
- складати в установлених законом випадках протоколи про адміністративні правопорушення, розглядати відповідно до закону справи про адміністративні правопорушення і приймати за результатами розгляду рішення про накладення штрафів та застосування інших санкцій, передбачених законом;
- викликати громадян для одержання усних або письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними вимог законодавства у сфері експлуатації машин та інших технічних засобів для агропромислового комплексу;
- використовувати технічні прилади, призначені для перевірки технічного стану машин;
- фіксувати процес здійснення планового (позапланового) заходу чи кожен окрему дію за допомогою засобів аудіо- та відеотехніки;
- призначати проведення експертизи, технічної діагностики машин та інших технічних засобів для агропромислового комплексу, одержувати пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час здійснення державного технічного нагляду;

- залучати в установленому порядку незалежних експертів і спеціалізовані організації для проведення перевірок та підготовки висновків з питань, що належать до їх компетенції;
- брати в установленому порядку участь у роботі комісій з розслідування причин і наслідків аварій, що сталися під час експлуатації машин та інших технічних засобів для агропромислового комплексу;
- передавати правоохоронним органам акти перевірок та інші матеріали з питань, що належать до їх компетенції.

Державна служба з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також з підприємствами, установами та організаціями.

Державна служба з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів у межах повноважень, передбачених законом, на основі і на виконання Конституції, законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України та наказів міністерств, видає відповідні накази, організовує та контролює їх виконання.

Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів здійснює свої повноваження безпосередньо та через свої територіальні органи [27].

Постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2019 р. № 254 до Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів було внесено зміни:

1. Пункт 1 та підпункт 1 пункту 3 після слів “санітарного законодавства” доповнити словами “, санітарного та епідемічного благополуччя населення (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників), з контролю за цінами”.

2. Підпункт 2 пункту 3 після слів “санітарного законодавства” доповнити словами “, санітарного та епідемічного благополуччя населення (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників)”.

3. У підпункті 3 пункту 4:

1) абзац перший після слів “харчових продуктів та кормів” доповнити словами “, санітарного та епідемічного благополуччя населення”;

2) доповнити підпункт абзацами такого змісту:

“погоджує методики визначення відповідності пестицидів і агрохімікатів сертифікатам якості та методичні вказівки визначення вмісту залишкових кількостей пестицидів у воді, ґрунті та сільськогосподарській продукції;

здійснює передбачені законодавством заходи для припинення порушення санітарного законодавства;

здійснює санітарні заходи щодо охорони території України шляхом проведення державного санітарно-епідеміологічного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства, медико-санітарного контролю (огляду) з метою запобігання в'їзду на територію України транспортних засобів, ввезенню вантажів, товарів та інших предметів, у тому числі лікарських засобів, біологічних, хімічних і радіоактивних речовин, а також матеріалів і відходів, що можуть створювати небезпеку для життя і здоров'я населення (крім заходів, пов'язаних із здійсненням медико-санітарного спостереження (епідеміологічного нагляду (спостереження), а також крім виконання функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників);

здійснює контроль за дотриманням показників вмісту шкідливих для здоров'я людини речовин і інгредієнтів у тютюнових виробах, які реалізуються на території України, та проводить моніторинг ефективності вжитих заходів з попередження і зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення;”.

4. Пункт 7 доповнити абзацом такого змісту:

“Керівники самостійних структурних підрозділів територіальних органів Держпродспоживслужби, на які покладено здійснення повноважень Держпродспоживслужби у сфері санітарного законодавства, санітарного та епідемічного благополуччя населення, забезпечують виконання функцій щодо затвердження та підписання передбачених законодавством документів, повноваження щодо затвердження та підписання яких належить до компетенції головних державних санітарних лікарів відповідної адміністративно-територіальної одиниці (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників), у межах повноважень відповідного територіального органу.”.

5. Пункт 10 доповнити абзацом такого змісту:

“Голова Держпродспоживслужби здійснює повноваження у сфері санітарного законодавства, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення в частині виконання функції щодо затвердження та підписання передбачених законодавством документів, повноваження щодо затвердження та підписання яких належить до компетенції головного державного санітарного лікаря України (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників).”.

6. У пункті 12 слово “двох” виключити [21].

16 грудня 2015 року були утворені територіальні органи Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів як юридичні особи публічного права. Одночасно відбулася реорганізація територіальних органів Державної ветеринарної та фітосанітарної служби, Державної інспекції з питань захисту прав споживачів та Державної санітарно-епідеміологічної служби шляхом їх приєднання до відповідних новостворених територіальних органів Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Згідно з Порядком здійснення заходів, пов’язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2011 року № 1074:

– орган виконавчої влади, утворений в результаті реорганізації, здійснює повноваження та виконує функції у визначених Кабінетом Міністрів України сферах компетенції з дня набрання чинності акту Кабінету Міністрів України щодо можливості забезпечення здійснення таким органом

повноважень та виконання функцій органу виконавчої влади, що припиняється;

– орган виконавчої влади, щодо якого набрав чинності акт Кабінету Міністрів України про його припинення, продовжує здійснювати повноваження та виконувати функції з формування і реалізації державної політики у визначеній Кабінетом Міністрів України сфері до набрання чинності акту Кабінету Міністрів України щодо можливості забезпечення здійснення утвореним органом виконавчої влади його повноважень та виконання функцій;

– Акт Кабінету Міністрів України про можливість забезпечення здійснення утвореним органом виконавчої влади повноважень та виконання функцій органу виконавчої влади, що припиняється, видається після здійснення заходів, пов'язаних з державною реєстрацією утвореного органу виконавчої влади як юридичної особи публічного права, затвердженням положення про нього, структури та штатного розпису його апарату, кошторису та заповненням 30 відсотків вакансій [25].

Після утворення територіальних органів сформувалася система органів Держпродспоживслужби, яка відповідає адміністративно-територіальному поділу України. Центральним органом виконавчої влади є Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, на місцях, на рівні обласних центрів та міста Києва – Головні управління Держпродспоживслужби, на рівні міст та районів – Управління Держпродспоживслужби.

Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра аграрної політики та продовольства.

Головне управління в області очолює начальник, який призначається на посаду Головою Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів за погодженням із Міністерством аграрної політики та продовольства України та головою відповідної місцевої державної адміністрації та звільняється з посади Головою Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 15 лютого 2016 року № 45 були затверджені положення про територіальні органи Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, а саме – Положення про Головне управління Держпродспоживслужби в області, в місті Києві, а також положення про Управління Держпродспоживслужби в місті, в районі. Положення про територіальні органи Держпродспоживслужби є типовими, на основі них кожне територіальне управління розробило та затвердило своє положення [24].

Проте в ході подальшої реорганізації служби наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 15 лютого 2016 року № 45 втратив свою чинність на підставі наказу від 12 квітня 2017 року № 209 «Про затвердження Положення про Головне управління Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів в області, в місті Києві».

У положеннях про територіальні органи Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів визначені завдання та функції вказаних органів. Слід відмітити, що у положеннях про територіальні органи не деталізовано завдання, які покладені на ці органи, а лише зазначено, що завдання Головного управління Держпродспоживслужби є реалізація повноважень Держпродспоживслужби на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці [27].

Крім того, у положеннях відсутній перелік обов'язків, виконання яких покладено на ці органи. Що можна вважати суттєвим недоліком положень.

Крім того, приводячи українське законодавство у відповідність до acquis Європейського Союзу урядом були прийняті декілька законів, які відповідають європейському законодавству, в тому числі Закон України від 22 липня 2014 року № 1602-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів». Відповідно до зазначеного закону центральний орган виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, має прийняти ряд підзаконних нормативно-правових актів: порядок затвердження експортних потужностей, внесення та виключення їх з реєстру, та відповідає за проведення постійних консультацій з відповідними органами інших країн щодо визнання еквівалентності всіх або окремих санітарних заходів з метою подальшого підписання відповідних угод; вимоги до здійснення державного контролю; форму документів, що застосовуються державними інспекторами під час здійснення державного контролю; довгостроковий план державного контролю; методи контролю зоонозів, патологоанатомічні методи на післязабійному етапі; порядок та критерії уповноваження акредитованих лабораторій, у тому числі референс-лабораторій; вимоги та правила забою тварин [8].

Крім того, відповідно до статті 28 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів», порядок проведення перевірок (Компетентний орган повинен мати безперешкодний доступ до потужностей, що виробляють харчові продукти для їх ввезення на митну територію України, з метою інспектування таких потужностей для проведення перевірки виконання вимог, визначених у частинах першій та другій цієї статті.), а також порядок ведення реєстрів (реєстр країн, з яких може здійснюватися ввезення на територію України харчових продуктів тваринного походження, та реєстр потужностей в таких країнах, з яких може

здійснюватися ввезення на митну територію України харчових продуктів тваринного походження), зазначених у цій статті, встановлюються Кабінетом Міністрів України [31].

Таким чином, для повноцінного функціонування Служби є необхідність не лише створити її як організаційну одиницю, але й забезпечити її правові засади діяльності певними нормативно-правовими актами, прийняття яких є нагальним питанням, вирішення якого забезпечить створення належного механізму управління у сфері безпечності харчових продуктів, ветеринарної медицини, карантину та захисту рослин, захисту споживачів, нагляду (контролю) у цих сферах тощо. Вдосконалення українського законодавства у сфері, що стосується санітарних та фітосанітарних заходів, його наближення до законодавства Європейського Союзу та вимог Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів повинно стати стимулом для розвитку міжнародної торгівлі, інтеграції України до світової економіки [70].

2.2. Нормативно-правова база механізму реалізації державної політики з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в Запорізькому регіоні

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» було утворено Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, реорганізувавши шляхом перетворення Державну ветеринарну та фітосанітарну службу і приєднавши до Служби, що утворюється, Державну інспекцію з питань захисту прав споживачів і Державну санітарно-епідеміологічну службу та поклавши на Службу, що утворюється, функції з реалізації державної політики, які виконували органи, що припиняються (крім функцій з реалізації державної

політики у сфері племінної справи у тваринництві, у сфері охорони прав на сорти рослин, у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження), у сфері гігієни праці та функцій із здійснення дозиметричного контролю робочих місць і доз опромінення працівників), а також функції із здійснення державного контролю (нагляду) за дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін; здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів.

Цією ж постановою були ліквідовані ряд служб, частину функції яких, було перекладено на новостворену Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Так, було ліквідовано Державне агентство з туризму та курортів, поклавши його функції на Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Проте, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів було покладене на Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Ліквідовано Державну пробірну службу, поклавши функції із захисту прав споживачів виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння – на Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Ліквідовано Державну інспекцію сільського господарства, поклавши функції із здійснення реєстрації та обліку машин, державного нагляду (контролю) в частині експлуатації та технічного стану машин, функції із здійснення сертифікації насіння і садивного матеріалу, державного нагляду (контролю) у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва, здійснення державного контролю за якістю зерна та продуктів його переробки; здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованого організму у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх

підпорядкування і форми власності; здійснення радіаційного контролю за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування – на Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів [28].

Як ми бачимо на Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів було покладено велику кількість різноманітних функцій в різних сферах діяльності (рис.1.1).

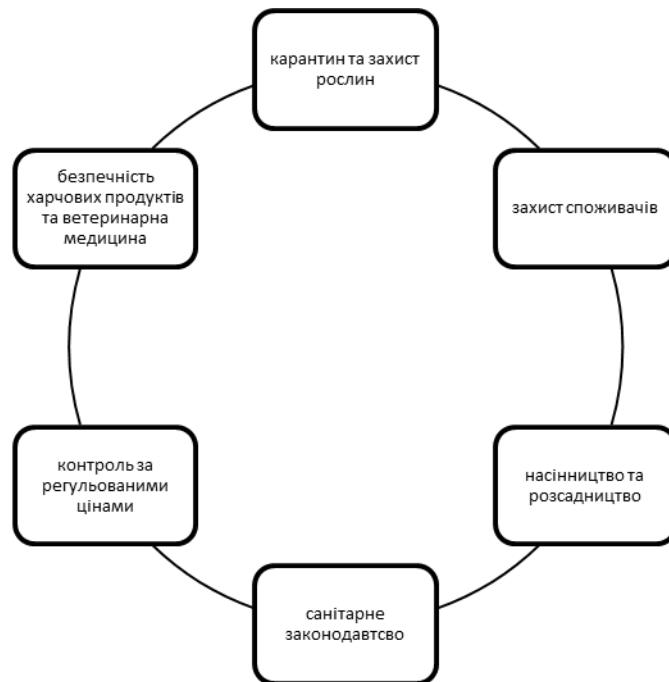

Рис.1.1. Сфери управління Держпродспоживслужби.

Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів є центральним органом виконавчої влади та який реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення, метрологічного нагляду, ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу, охорони

прав на сорти рослин), державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і рекламу в цій сфері.

Діяльність Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захист споживачів спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністерство аграрної політики та продовольства.

Взаємодія Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів з іншими суб'єктами забезпечення безпеки та якості харчових продуктів має будуватися за двома напрямками. Перший напрямок – це наявність взаємних кореспондуючих повноважень у нормативно-правових актах, які регламентують діяльність суб'єктів системи, що взаємодіють. Другий напрямок – наявність окремого нормативно-правового акта (порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України, або інструкції, затвердженої спільним наказом декількох суб'єктів), який би регламентував процес взаємного впливу суб'єктів певної системи один на одного, породжував причинну обумовленість їх спільних дій, визначав роль та місце кожного суб'єкту забезпечення безпеки та якості харчових продуктів у досягненні поставленої мети.

Для України найбільш доцільно додержуватися ідеї створення єдиного контролюючого органу. Запропоновано термін «безпечний харчовий продукт» у п. 7 ст. 1 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» викласти в наступній редакції: «безпечний харчовий продукт – харчовий продукт, який не справляє шкідливого впливу на здоров'я нинішнього та майбутніх поколінь людей та є придатним для споживання»; доповнити Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» статтею наступного змісту: «Стаття 51. Компетенція Кабінету Міністрів України у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів Кабінет Міністрів України у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів: здійснює реалізацію визначеної Верховною Радою України політики у сфері безпеки та окремих показників якості харчових

продуктів; забезпечує розробку державних цільових, міждержавних програм у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів; координує діяльність центральних органів виконавчої влади, інших установ та організацій України у питаннях безпеки та окремих показників якості харчових продуктів; організовує виховання та освіту громадян у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів; керує зовнішніми зв'язками України в галузі безпеки та окремих показників якості харчових продуктів»; доповнити статтю 28 Закону України «Про захист прав споживачів» словами: «Дія положень цієї статті поширюється також на продукцію, що є харчовим продуктом»; внести зміни до статті 14 «Державна реєстрація ГМО та встановлення обмеження щодо їх застосування» Закону України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» від 31 травня 2007 р. № 103-V щодо спрощення державної реєстрації ГМО та продукції, отриманої з їх застосуванням, за умови їх реєстрації в Європейському Союзі; у постанові Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» замінити назву «Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів» на «Державна інспекція України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів»; прийняти окремі закони України «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпеку та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин», «Про корми», «Про новітні харчові продукти», «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», «Про вимоги до предметів та матеріалів, що контактують із харчовими продуктами»; нормативно-правовий акт «Про ветеринарні перевірки на кордоні»; доповнити Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» новим розділ III-1 «Засади та порядок здійснення громадського контролю», у нормах якого закріпити: «Засади,

порядок та шляхи здійснення громадського контролю»; «Права громадських організацій споживачів (об'єднань споживачів)»; «Права громадян щодо контролю безпеки та якості харчових продуктів». Ініціювати утворення інституту громадських інспекторів з контролю безпеки та якості харчових продуктів з наданням їм повноважень (у встановленому Законом порядку) брати участь у проведенні спільно з працівниками органів Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів перевірок операторів ринку, а також складати протоколи про порушення відповідного законодавства; доповнити Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» нормою, яка б створювала передумови для планування та проведення спільних дій суб'єктів системи забезпечення безпечності та якості харчових продуктів; включити дефініцію терміну «адміністративна відповідальність за порушення законодавства про безпечність та якість харчових продуктів» до ст. 1 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»; доповнити ст. 64 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» новими частинами такого змісту: а) «посадова особа може бути притягнута за порушення вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів до адміністративної відповідальності незалежно від того, чи застосовано до її підприємства (оператора ринку) покарання, чи ні»; б) «адміністративне покарання на посадову особу за порушення законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів накладається тоді, коли дотримання законодавства або виконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків посадових осіб центрального органу виконавчої влади у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів входить до її службових обов'язків»; внести зміни до ст. 166-22 КУпАП щодо диференціювання у санкціях адміністративної відповідальності окремо для громадян та посадових осіб, збільшивши розмір штрафу у півтора-два рази для останніх. [14].

Для вирішення проблемних питань, пов'язаних із повноваженнями органів влади у сфері санітарно-епідемічного благополуччя запропоновано прийняття Законопроекту про санітарно-епідемічне благополуччя, Законопроекту про громадське здоров'я та інші.

2.3. Європейський досвід реформування системи контролю безпеки харчової продукції та забезпечення продовольчої безпеки

Одним із ключових пріоритетів політики Європейського союзу є забезпечення в Євросоюзі найвищих стандартів безпеки продуктів харчування.

Виробництво харчових продуктів та напоїв є найбільшим в Європейському союзі виробничим сектором з точки зору робочих місць та доданої вартості. Це також є активом у торгівлі з країнами, які не є членами Європейського Союзу. Європейський Союз має значний торговий профіцит у торгівлі продуктами харчування. За останні 10 років експорт продуктів харчування та напоїв в Європейському Союзі подвоївся, досягнувши понад 90 мільярдів євро, що принесло прибутку майже 30 мільярдів євро.

Законодавство Європейського Союзу у сфері безпеки харчової продукції дуже гармонізоване, і цей сектор в повній мірі користується перевагами та всіма можливостями, що пропонуються єдиним ринком Європейського Союзу.

Європейці повинні мати доступ до безпечної та корисної їжі, що відповідає найвищим стандартам [23].

Серія продовольчих інцидентів наприкінці 1990-х років привернула увагу до необхідності встановлення загальних принципів та вимог щодо законодавства у сфері продовольства та кормів на рівні Європейського Союзу. Широко відомі кризи, пов'язані із потраплянням діоксинів у харчові продукти та з губкоподібною енцефалопатією великої рогатої худоби, призвели до появи зовсім нового підходу до керування ризиками.

Впровадженню нових способів підходу до контролю безпеки продуктів харчування сприяв також розвиток подій у процесі законотворення. Досвід, накопичений Бюро Європейської комісії з питань харчових продуктів і ветеринарії, представники якого регулярно відвідують із візитами країни-члени, показує, що існують самі різні варіанти впровадження й забезпечення реалізації законодавчих норм Співтовариства. При таких обставинах споживачі не можуть бути впевнені в тому, що їм буде забезпечений однаковий рівень захисту на всій території Співтовариства, а це ускладнює проведення оцінки ефективності національних заходів.

Відповідно, Європейська Комісія розробила комплексний підхід до безпеки харчових продуктів «від ферми до столу», викладений в її Білій книзі про безпечність харчових продуктів. Він охоплює всі сектори харчового ланцюга, включаючи виробництво кормів, первинне виробництво, переробку харчових продуктів, зберігання, транспортування та роздрібну торгівлю. Через всю «Білу книгу» проходить думка про необхідність підвищення прозорості політики продовольчої безпеки на всіх рівнях, що повинне істотно сприяти росту довіри споживачів до політики продовольчої безпеки Європейського Союзу.

«Біла книга» також закликає до участі операторів, які несуть першочергову відповідальність за щоденне дотримання вимог безпеки продуктів харчування. Пропонується як загальний принцип піддавати всі ланки ланцюга виробництва продуктів харчування обов'язковому офіційному контролю. Відповідальність за виробництво й контроль безпечних харчових продуктів несуть спільно підприємці, національні органи влади і Європейська комісія. Підприємці відповідають за дотримання законоположень і за мінімізацію ризиків за власною ініціативою. Національні органи влади відповідають за забезпечення того, щоб підприємці дотримувалися стандартів безпеки продуктів харчування. Вони повинні впроваджувати системи контролю для гарантування дотримання правил

Співтовариства і, якщо буде потреба, забезпечення їхнього дотримання. Для забезпечення ефективності даних систем контролю Комісія за посередництвом Бюро з питань харчових продуктів і ветеринарії реалізує програми аудиторських перевірок і інспекцій. У ході даних перевірок проводиться оцінка ефективності роботи національних органів влади на основі їхньої здатності впроваджувати ефективні системи контролю й забезпечувати їхнє функціонування. Проведені перевірки підкріплюються відвідуванням окремих підприємств на предмет установа, чи відповідає в дійсності робота підприємства припустимим стандартам.

Так, в 2004 році був опублікований Регламент 882/2004/ЄС Європейського парламенту й Ради від 29 квітня 2004 року про офіційний контроль, що проводиться з метою забезпечення перевірок дотримання закону про корми й харчове законодавство й правил, що стосуються здоров'я і благополуччя тварин. Даним регламентом засновується основа Співтовариства для створення національних систем контролю, які поліпшать якість контролю на рівні Співтовариства, а отже підвищать рівні безпеки харчових продуктів у всьому Європейському союзі. Відповідальність за функціонування таких систем контролю покладається на окремі країни-члени.

Опублікувавши Загальний продовольчий закон (ОПЗ), Європейський союз створив нову правову основу, що встановлює принципи забезпечення послідовного підходу й закріплення принципів, зобов'язань і визначень, що належать до області продовольчої безпеки.

Загальний Регламент харчового закону – Регламент № 178/2002 Європейського Парламенту й Ради ЄС «Про встановлення загальних принципів і вимог законодавства щодо харчових продуктів, створення Європейського органу з безпеки харчових продуктів та встановлення процедур у галузі безпеки харчових продуктів» було прийнято 28 січня 2002 року. Він встановлює загальні принципи і вимоги харчового закону,

створюючи Європейське Агентство Харчової Безпеки і встановлює процедури у питаннях харчової безпеки.

Регламент ЄС визначає загальні принципи, що лежать в основі харчового законодавства, і створення політики продовольчої безпеки в якості одного з основних об'єктів продовольчого закону ЄС. Крім того, у даному Регламенті встановлюються загальні рамки для тих областей, які не підпадають під сферу дії конкретних гармонізованих правил, але в яких функціонування внутрішнього ринку забезпечується на основі взаємного визнання. Відповідно до даного принципу, при відсутності гармонізованих правил Співтовариства країни-члени можуть обмежувати реалізацію на своєму ринку продуктів, що збуваються на законній підставі на ринках іншої країни-члена, тільки тоді й у тій мірі, коли й у якому ступені це відповідає законним інтересам, таким як охорона здоров'я людини, і тільки якщо прийняті міри носять розмірний характер.

Загальний продовольчий закон складається із трьох частин. У першій частині викладаються загальні принципи й вимоги в продовольчому праві, у другій частині визначається створення Європейського органу з безпеці харчових продуктів, а в останній частині викладаються процедури, пов'язані з питаннями забезпечення продовольчої безпеки. Звернемося до першої частини закону.

Загальний принцип продовольчого закону передбачає, що підприємці, що здійснюють діяльність з виробництва й обороту харчових продуктів і кормів, несуть основну відповідальність за забезпечення безпеки харчових продуктів. Компетентні органи здійснюють моніторинг, забезпечення виконання й перевірку цієї відповідальності за допомогою використання систем національного нагляду й контролю на всіх етапах процесів виробництва, обробки й доставки. Країни-члени також зобов'язані встановлювати правила відносно мір і санкцій, застосовуваних у випадках порушення закону про харчові продукти й корми. Вони повинні бути

ефективними, розмірними й переконуючими. Функція Комісії складається в проведенні оцінки за допомогою аудиторських перевірок і інспекцій здатності компетентних органів забезпечувати функціонування таких систем.

Для успішного здійснення продовольчої політики необхідно забезпечувати відстежуваність кормів і харчових продуктів і їхніх інгредієнтів. Це одна із найважливіших вимог Закону. Вона передбачає обов'язок підприємців, що займаються виробництвом і оборотом харчових продуктів і кормів, забезпечувати впровадження належних процедур по відкликанню продуктів, які можуть нести потенційний ризик для здоров'я. Підприємці повинні також вести належний облік постачальників сировини й інгредієнтів, щоб можна було виявляти джерело проблеми [15].

Закон про харчові продукти регулює всі види діяльності у виробничому ланцюгу по обробці харчової продукції, від первинного виробництва до пропозиції споживачеві. Закон не регулює тільки ті харчові продукти, які виготовляються для особистого споживання. Закон відводить важливе місце відповідальності й самостійному контролю з боку виробника. Закон встановлює підстави й принципи нагляду, здійснюваного державними контрольними установами.

Сфера регулювання Закону про харчові продукти включає: реєстрацію підприємств; загальні вимоги до харчових продуктів, обробки сировини та продуктів, а також до самих підприємств; вимоги до складу і якості певних категорій харчових продуктів; спеціальні вимоги до харчових добавок, особливих харчових продуктів, генетично змінених харчових продуктів, нових видів харчових продуктів і заморожених харчових продуктів; дозволені домішки в харчових продуктах; мікробіологічні вимоги до харчових продуктів; дозволені в харчових продуктах добавки й штучні регулятори смаку і запаху; гігієнічні вимоги до харчових продуктів; вимоги до працівників, що приймають безпосередню участь у обробці харчових продуктів, а також до їхніх знань в області гігієни харчових продуктів і своєї

професії; матеріали й предмети, передбачені для контакту з харчовими продуктами; вимоги до очищення, дезінфекції і засобів боротьби зі шкідниками; вимоги до води, що використовується в підприємстві; вимоги до маркування харчових продуктів і передачі про них інформації в будь-якій іншій формі; самостійний контроль виробника; ввезення харчових продуктів у Європейський Союз (включаючи імпорту) з держави, що не входить до Європейського Союзу, а також експорт у держави, що не входять у Європейський Союз; державний нагляд і лабораторії, що аналізують узяті в рамках нагляду проби.

Загальними цілями Закону про харчові продукти є: захист здоров'я споживача; вільний рух продуктів харчування; використання міжнародних стандартів, крім випадків, коли наукові дослідження пропонують інше [15].

Загальний Регламент Закону про харчові продукти надає базу для забезпечення послідовного підходу в розвиток законодавства про харчову продукцію. Воно дає визначення, принципи й зобов'язання, що охоплюють всі стадії виробництва й розподілу продуктів харчування й корми для тварин, внаслідок того, що в останні роки харчове зараження було однією з основних проблем харчування. Воно також надає загальну основу для тих сфер, які не охоплені конкретними гармонізованими правилами, але де функціонування Внутрішнього Ринку забезпечується взаємним визнанням.

Звертає на себе увагу той факт, що суб'єкти господарювання несуть первісну юридичну відповідальність за дотримання та забезпечення відповідності усім вимогам закону про харчову продукцію й, зокрема, за безпеку будь-якого продукту харчування, випущеного ними на ринок. Ця загальна вимога тісно пов'язана з іншими обов'язковими вимогами, зазначеними в спеціальному законодавстві – тобто застосування принципів НАССР або мікробіологічних критеріїв в області гігієни харчової продукції.

Крім того, цим законом було створено незалежну організацію, відповідальну за наукові консультації та підтримку, Європейським органом з безпеки харчових продуктів (EFSA).

Держава-учасник відповідає за застосування Закону про харчову продукцію й повинна мати адекватні, ефективні процедури з моніторингу й підтверджувати виконання відповідних юридичних процедур підприємствами харчової індустрії. Вони повинні обслуговувати систему офіційної інспекції й інших відповідних видів діяльності, таких як нагляд і моніторинг, включаючи суспільну комунікацію по харчовій безпеці й ризику, що охоплюють всі етапи виробництва, переробки й розподілу. Юридичні механізми для правозастосування Закону Європейського Союзу про продукти харчування відповідно до держав-учасниць є питаннями національного суверенітету і юрисдикції й, тому, розрізняються в різних країнах [15].

Загальний Закон про харчову продукцію доповнений детальним законодавством по цілому спектру питань харчової безпеки, таких як гігієна, на виробництві, залишки і радіонуклідні домішки, використання пестицидів, добавок і барвників, нових продуктів, харчових добавок і продуктів, що перебувають у контакті із продуктами харчування, такі як упакування й устаткування; тверді процедури контролю росту й використання продуктів, отриманих у результаті генетичної модифікації.

Крім того, до загального права споживачів на безпечну харчову продукцію, споживачі мають право знати, що вони купують. Докладні правила по маркуванню визначені в Законі дуже точно визначають інформацію, яка повинна бути надана споживачам; подальші правила по рекламі й презентації вимагають, щоб споживач не був уведений в оману інформацією про продукт через будь-які засоби; використання традиційних, географічних назв продуктів харчування строго регулюється.

Існують конкретні правила для продуктів тваринного походження, що включають м'ясо, молоко, рибу, яйця, мед, жаб'ячі лапки й желатин. Для захисту здоров'я людини, всі продукти тваринного походження повинні бути виготовлені під контролем офіційного ветеринара; використання ветеринарних препаратів, антибіотиків і гормонів строго контролюється.

Крім того, він створює основні процедури та інструменти для управління надзвичайними ситуаціями та кризами, а також системою швидкого оповіщення продовольства та кормів (RASFF).

Система ринкового нагляду та Система швидкого оповіщення небезпечних непродовольчих товарів (RASFF) дозволяють швидко вилучати небезпечні продукти з ринку, запобігаючи подальшому ризику для споживачів. Система швидкого оповіщення забезпечує швидкий обмін інформацією між 31 європейською країною та Європейською комісією про небезпечні непродовольчі товари, що становить ризик для здоров'я та безпеки споживачів. Кожного дня Європейська комісія отримує від національних органів інформацію про знайдених небезпечних продуктах та заходи, вжиті. Інформація може надходити від виробників або дистриб'юторів, які добровільно організують відкликання продуктів, які вони виявили, представляють небезпеку для здоров'я споживачів. Список небезпечних продуктів, що описують ризик, який вони ставлять, і вжиті заходи публікуються щотижня в Інтернеті. Інші країни можуть знайти той самий продукт на своїх національних ринках та додавати додаткову інформацію та інші заходи для запобігання подальшій продажі небезпечного продукту. Вся ця інформація поширюється всередині мережі [22].

Законодавство Європейського Союзу з гігієни харчових продуктів, або так званий «Пакет гігієнічних вимог», було прийнято 30 квітня 2004 р. і набуло чинності 1 січня 2006 р. 18-місячний перехідний період дозволив державам-членам Європейського Співтовариства, третім країнам і відповідним галузям економіки підготуватися до нових вимог. Воно

відповідає новому принципу «від ферми до столу» і передає підприємствам кормової й харчової промисловості повну відповідальність за безпеку виготовлених ними продуктів. Щоб відповідати цим вимогам, промислові підприємства повинні строго дотримуватися загальних і специфічних вимог гігієни, впроваджувати і, якщо потрібно, пристосовувати способи виробничим специфічним ситуаціям. Для подання й роз'яснення істотних положень гігієнічного законодавства в нього включені нові прийняті розпорядження й рішення Комісії, які сприяють здійсненню перехідних заходів відносно всього ланцюга виробництва харчових продуктів.

Європейське законодавство щодо гігієни харчових продуктів та кормів складається з декількох актів:

- Регламент 852/2004 «Про гігієну харчових продуктів»;
- Регламент 853/2004 «Про гігієну харчових продуктів тваринного походження»;
- Регламент 854/2004 «Про організацію офіційного контролю продуктів тваринного походження, призначених для споживання людиною»;
- Регламент 882/2004 «Про офіційний контроль, здійснюваний з метою забезпечення перевірок відповідності законодавству про харчові продукти і корми, та про правила відносно охорони здоров'я та благополуччя тварин»;
- Регламент 2073/2005 «Про мікробіологічні критерії для харчових продуктів»;
- 2 Директиви (2002/99 ЄС – охорона здоров'я тварин; 2004/41 – відгук 17 директив);
- 4 Регламенти про застосування пакету гігієнічних вимог;
- Регламент 183/2005 «Про гігієну кормів»;

– Керівництво із застосування регламентів.

Регламент № 852/2004 «Про санітарно-гігієнічні правила виробництва харчових продуктів» визначає основні обов'язки підприємців у сфері гігієни харчових продуктів, створює основи для обміну найкращою практикою між ними й ставить цей процес під контроль Європейського агентства з харчової безпеки. Основною метою нових правил є захист споживача шляхом забезпечення високого рівня безпеки харчової продукції, для чого необхідний комплексний підхід, що охоплює всі етапи ланцюга створення цієї продукції – від первинного виробництва до реалізації на ринку. Кожний оператор харчового бізнесу повинен гарантувати, що безпека продукції, що випускається їм, не буде поставлена під загрозу на жодному із цих етапів. Постанова № 852/2004 визначає також деякі специфічні санітарно-гігієнічні вимоги до харчової продукції, імпортованої в Європейський Союз [19].

Регламент ЄС № 853/2004, у якому викладено спеціальні санітарно-гігієнічні правила для харчових продуктів тваринного походження, був прийнятий 29 квітня 2004. Цей документ надає основні дефініції продовольчої продукції й вимоги до торгівлі нею з урахуванням критеріїв гігієни, і після проходження процедур НАССР на предмет безпеки. У ньому встановлюються гігієнічні вимоги, які повинні дотримуватися при обігу з харчовими продуктами тваринного походження на всіх етапах харчового ланцюга [17].

Регламент ЄС № 854/2004, прийнятий 29 квітня 2004 року, встановлює специфічні правила для організації офіційного контролю продуктів тваринного походження. «Офіційний контроль» означає будь-яку форму контролю, що проводить компетентний орган з метою перевірки дотримання харчового законодавства, включаючи правила, що стосуються здоров'я тварин і їхнього добробуту. Даний Регламент застосовується тільки до видів діяльності і суб'єктів, які охоплені Регламентом ЄС № 853/2004. Офіційний контроль відповідно до цього Регламенту проводиться без упередження

щодо первинної відповідальності операторів бізнесу харчових продуктів за забезпечення безпеки харчових продуктів, як встановлено в Регламенті ЄС № 178/2002 від 28 січня 2002. Офіційний контроль продукції тваринного походження включає всі аспекти, які є важливими для захисту охорони здоров'я, а також, де необхідно, здоров'я і добробуту тварин [16].

Регламент ЄС 882/2004 встановлює загальні правила для здійснення офіційного контролю для підтвердження відповідності законодавству про харчові продукти та корми, які націлені на: попередження, усунення або зменшення до належного рівня ризиків для здоров'я людини та тварин напряду або через навколишнє середовище; гарантію справедливої практики в торгівлі продуктами харчування та кормами та захист інтересів споживачів, включаючи маркування продуктів харчування та кормів та інші форми інформування споживачів.

Даний Регламент вимагає, щоб держави-члени гарантували, що офіційний контроль здійснюється регулярно, на основі ризику і з відповідною частотою. Такий контроль повинен мати місце на кожній стадії виробництва, переробки та розподілу харчових продуктів для забезпечення того, щоб виробники виробничого бізнесу дотримувалися показників, вказаних у відповідному законодавстві на харчові продукти та корми [13].

Відповідно до Регламентів Європейського Союзу країни-члени Європейського Союзу зобов'язані самі розробляти систему санкцій за порушення зазначених Регламентів і вживати всі необхідні міри для її дотримання. Санкції повинні бути ефективними, розмірними й безумовними [20].

Отже, як видно із вище викладеного законодавство Європейського Союзу у сфері безпеки харчових продуктів пройшло тривалий шлях перетворення і визначає забезпечення найвищих стандартів безпеки продуктів харчування одним із основних пріоритетів політики

Європейського Союзу. Законодавство про харчові продукти охоплює всі етапи виробництва, переробки та реалізації продуктів харчування, а також кормів. Європейське законодавство забезпечує послідовний, високий рівень безпеки та охорони здоров'я споживачів, шляхом застосування жорстких загальних правил безпеки та високих стандартів для продуктів та послуг, що циркулюють на європейському ринку. Разом з тим, основна відповідальність за безпеку харчових продуктів покладається на операторів ринку, які повинні використовувати під час виробництва систему аналізу небезпечних чинників і критичних контрольних точок, що ґрунтується на оцінюванні і управлінні небезпечними чинниками будь-якої ланки харчового ланцюга (від вирощування, переробки до кінцевого виробництва та роздрібної торгівлі), застосування якої знижує рівні ризиків виникнення небезпек для життя і здоров'я споживачів харчової продукції.

Таким чином, гармонізація національного законодавства з безпечності харчових продуктів зі стандартами Європейського Союзу і застосування нового підходу до контролю безпечності сприятиме:

– підвищенню рівня безпечності харчової продукції в Україні, оскільки: дозволить Україні впроваджувати нові законодавчі норми з безпечності харчової продукції одразу, без попередньої розробки та прийняття численних підзаконних актів; один з основних принципів безпечності харчової продукції в ЄС – покладення основної відповідальності за дотримання законодавства у сфері харчової безпечності на оператора харчового ринку; українські виробники будуть зобов'язані впровадити систему самоконтролю, що ґрунтується на принципах НАССР, які є обов'язковими в ЄС. І через те, що НАССР – це превентивний підхід, який оптимізує зусилля, спрямовані на забезпечення споживача безпечною харчовою продукцією, національні оператори харчового бізнесу також зменшать свої витрати, відмовившись від ретроспективного контролю безпечності готових харчових продуктів;

– збільшенню експортного потенціалу України та доступу національних виробників до ринків ЄС;

– скороченню витрат національних виробників, які вимушені дотримувати часто застарілих українських вимог безпечності, і не мають змоги використовувати сучасні технології та інструменти, що довели свою ефективність в ЄС та інших розвинених країнах. Крім того, при веденні експортної діяльності національні виробники стикаються з додатковими тягарями, оскільки їм доводиться шукати способи одночасно задовольняти національні вимоги та вимоги ЄС, які іноді суперечать одні одним.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ У ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ

3.1. Сучасний стан програмного забезпечення механізму реалізації державної політики з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів в Запорізькій області

Здоров'я населення є однією з найбільших цінностей, необхідною умовою для соціально-економічного розвитку країни. Збереження здоров'я та забезпечення повноцінного життя людей, забезпечення максимальних показників здоров'я і благополуччя населення є одними з найважливіших цілей світової спільноти. Досягнення цих цілей на національному рівні є можливим, серед іншого, завдяки належно побудованій і розвиненій системі громадського здоров'я як сукупності суб'єктів публічного та непублічного сектора (в тому числі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, міжнародних організацій, фізичних та юридичних осіб), які здійснюють різноманітні заходи, спрямовані на зміцнення здоров'я населення, запобігання хворобам та збільшення тривалості життя. Забезпечення пріоритетності здоров'я в діяльності усіх органів влади, розробка і вдосконалення законодавства про громадське здоров'я посідають важливе місце серед напрямків діяльності держав-членів Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) на глобальному та регіональному рівні, у тому числі відповідно до засад європейської політики «Здоров'я – 2020: Основи Європейської політики на підтримку дій держави та суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя», прийнятих на шістдесят другій сесії Регіонального комітету ВООЗ у Європі у вересні 2012 року. Особлива увага під час побудови і розвитку системи громадського здоров'я відповідно до передових практик ВООЗ має при цьому приділятися чіткому встановленню і розмежуванню повноважень у сфері громадського здоров'я між органами

влади та іншими суб'єктами відносин в системі громадського здоров'я. Попри наявність значної кількості нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, охорони здоров'я, охорони навколишнього природного середовища та в інших сферах, які стосуються громадського здоров'я, в Україні відсутня єдина нормативно визначена система громадського здоров'я, спроможна реагувати на виклики, пов'язані з проблемами здоров'я і благополуччя населення.

Теперішні елементи громадського здоров'я в Україні базуються значною мірою на системі органів влади у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя. Після ліквідації Кабінетом Міністрів України Державної санітарно-епідеміологічної служби України виник певний вакуум з цього питання, який хаотично заповнюють різні органи державного нагляду та контролю. Цей вакуум зумовлений, серед іншого, суперечностями законодавства щодо визначення повноважень органів виконавчої влади, ускладнив виконання постанови Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» № 442 від 10 вересня 2014 року в частині належної ліквідації Державної санітарно-епідеміологічної служби та передачі закріплених за нею повноважень органам- правонаступникам.

Значні прогалини законодавчого регулювання наявні також в частині державного контролю у сферах господарської діяльності, які можуть становити ризик для санітарного та епідемічного благополуччя населення, зокрема:

- відсутність пріоритету норм базового Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» № 877-V від 5 квітня 2007 року щодо положень інших нормативно-правових актів, що призводить на практиці до правової

невизначеності та застосування різних нормативно-правових актів для врегулювання аналогічних відносин;

- відсутність чіткого виключного переліку наглядових (контрольних) функцій та повноважень органів державного нагляду (контролю) у сферах господарської діяльності, які можуть становити ризик для санітарного та епідемічного благополуччя населення;

- необхідність отримання документів дозвільного характеру, процедури отримання яких не приведені у відповідність до вимог Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від № 2806-IV 6 вересня 2005 року;

- наявність процедур контролю, які суперечать вимогам Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» № 2735-VI від 2 грудня 2010 року (далі – «Закон № 2735-VI») та Закону України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» від № 2736-VI 2 грудня 2010 року (далі – «Закон № 2736-VI») [43].

В Україні на сьогоднішній день державний нагляд (контроль) у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення покладено на Управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. До основних завдань Управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства відноситься:

- здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства, біологічними продуктами, патологічним матеріалом, застосуванням санітарних заходів, профілактичних і протиепідемічних заходів щодо охорони в межах компетенції території України від проникнення хвороб людей з території інших держав, законодавства щодо зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин, показників вмісту шкідливих для здоров'я людини

речовин та інгредієнтів у тютюнових виробках, які реалізуються на території України;

- здійснення в межах компетенції контролю за факторами середовища життєдіяльності людини, що мають шкідливий вплив на здоров'я населення;
- реалізація державної політики у галузі санітарного законодавства, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення.

Відповідно до завдань Управління узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази. Управління організовує та здійснює у межах своїх повноважень державний нагляд щодо безпечності та окремих показників якості харчових продуктів та кормів. Управління уповноважене подавати пропозиції щодо обмеження або заборони в'їзду на територію України її громадян, іноземців та осіб без громадянства, експорту, імпорту, транзиту вантажів і товарів з держав або регіонів у зв'язку з неблагополучною епідемічною ситуацією на їх території.

Управління також:

- проводить державну санітарно-епідеміологічну експертизу, видає за результатами її проведення відповідні висновки;
- здійснює у межах компетенції контроль за усуненням причин і умов виникнення та поширення інфекційних, масових неінфекційних захворювань, отруєнь та радіаційних уражень людей;
- розробляє та здійснює санітарні заходи, що стосуються обмеженого (визначеного) кола осіб чи випадків, передбачених законодавством;
- бере участь у розробленні санітарних, протиепідемічних (профілактичних) заходів, вимог щодо окремих показників якості харчових продуктів, технічних регламентів та стандартів;
- затверджує плани щорічного державного контролю та плани державного моніторингу;

– розробляє, виконує та/або організовує виконання загальнодержавних програм та/або планів державного моніторингу небезпечних факторів та показників безпечності та окремих показників якості харчових продуктів у визначених сферах;

– встановлює на підставі результатів проведення аналізу ризику періодичність здійснення державного контролю кожної потужності, що є об'єктом державного контролю;

– уповноважує лабораторії та референс-лабораторії на проведення досліджень (випробувань) об'єктів санітарних заходів для цілей державного контролю;

– організовує проведення в лабораторіях досліджень (випробувань) для цілей державного контролю;

– проводить відбір зразків об'єктів санітарних заходів з метою здійснення державного контролю;

– здійснює державний контроль за впровадженням постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР);

– бере участь у визначенні факторів, що можуть мати шкідливий вплив на здоров'я людини, у проведенні оцінки ризику та встановленні ступеня створюваного ними ризику;

– бере участь у проведенні санітарно-епідеміологічних розслідувань, спрямованих на виявлення причин та умов, що призводять до виникнення і поширення інфекційних хвороб, у тому числі через харчові продукти, групових та індивідуальних харчових отруєнь, масових неінфекційних захворювань (отруєнь) та радіаційних уражень, випадків порушення норм радіаційної безпеки, санітарних правил роботи з радіоактивними речовинами, іншими джерелами іонізуючих випромінювань, та вживає заходів до їх усунення відповідно до законодавства;

– проводить державну санітарно-епідеміологічну експертизу планів державних випробувань пестицидів і агрохімікатів, матеріалів реєстрації пестицидів і агрохімікатів;

– здійснює державний нагляд за додержанням підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами державних санітарних норм і правил, гігієнічних нормативів і регламентів безпечного виробництва, транспортування, зберігання, застосування пестицидів і агрохімікатів, за вмістом залишкової кількості пестицидів і агрохімікатів у харчових продуктах та продовольчій сировині, зокрема імпортованих лікарських травах, водних об'єктах, воді, що використовується для господарсько-питного постачання, купання, спортивних занять, організованого відпочинку та з лікувальною метою, лікувальних грязях, ґрунтах, на землях населених пунктів, оздоровчого та рекреаційного призначення;

– визначає перелік установ, які проводять токсиколого-гігієнічні (медико-біологічні) дослідження пестицидів і агрохімікатів. [36].

За своїми посадовими обов'язками заступник начальника управління, начальник відділу санітарно-епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області (далі – начальника управління, начальник відділу) є державним службовцем, призначається на посаду та звільняється з посади начальником Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області. Посадова особа, яка займає посаду заступник начальника управління, начальник відділу санітарно-епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області та на яку покладено виконання функцій державного нагляду (контролю), є за посадою державним інспектором у відповідних сферах згідно із законами.

Заступник начальника управління, начальник відділу у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»; «Про адміністративні послуги»; «Про основні заходи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»; «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»; «Про захист населення від інфекційних хвороб»; «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»; «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», «Про звернення громадян» та ін.; указами і розпорядженнями Президента України, постановами Верховної Ради України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України; законами України; Положенням про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Положенням про Головне управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області, Положенням про управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області, Положенням про відділ санітарно-епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області, наказами та розпорядженнями Держпродспоживслужби України, рішеннями Колегії Держпродспоживслужби, Положенням про Відділ, а також іншими актами законодавства та нормативними документами щодо діяльності Держпродспоживслужби, цією посадовою інструкцією, а також іншими нормативними актами України.

У Головному управлінні Держпродспоживслужби в Запорізькій області в управлінні державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства працює 63 людини, із них 33 державних службовців, в тому числі 1 начальник управління та 2 начальники відділів, 30 головних спеціалістів 30 фахівців.

Начальник відділу державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства:

- очолює Відділ, здійснює керівництво Відділом та забезпечує виконання завдань, покладених на нього та несе персональну відповідальність за організацію та результати його діяльності;

- розподіляє обов'язки між працівниками Відділу та забезпечує контроль за їх виконанням;

- організовує роботу відділу, спрямовану на правильне застосування, неухильне додержання вимог актів законодавства.

- здійснює в межах компетенції контроль у сфері державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства, безпечності та окремих показників якості харчових продуктів;

- приймає участь у підготовці доповідей, оглядів, виступів, програм з питань, що стосуються діяльності Відділу, управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області;

- приймає участь у підготовці матеріалів, участь в засіданнях комісій, апаратних нарадах, семінарах з питань, що стосуються діяльності управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області;

- виконує доручення начальника управління Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області, контрольні доручення, готує керівництву доповідні записки, проекти наказів та розпоряджень, візує відповідні документи;

- надає консультативну та практичну допомогу працівникам відділу санітарно епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів, інших відділів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства, інших відомств, органів виконавчої влади, громадянам з питань, що стосується санітарного законодавства;

- вживає необхідних заходів щодо вдосконалення організації роботи Відділу, сприяє підвищенню професійних знань та кваліфікації співробітників Відділу;

- співпрацює з іншими структурними підрозділами Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області, організаціями, установами відповідними фахівцями з питань, що стосується санітарного законодавства; безпечності та окремих показників якості харчових продуктів;

- забезпечує дотримання працівниками Відділу правил внутрішнього службового розпорядку. Здійснює контроль за веденням діловодства, збереженням документів в Відділі. Організовує роботу з документами у відповідності з чинним законодавством про державну таємницю;

- здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

Начальник Відділу має право:

- вносити начальнику управління Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області пропозиції щодо пріоритетів роботи Відділу і шляхів виконання покладених на нього завдань, подає пропозиції до плану роботи управління з питань, що відносяться до компетенції Відділу та звітує про їх виконання;

- безперешкодного доступу у межах повноважень, передбачених законом, до потужностей та інших об'єктів державного нагляду (контролю);

- одержувати безоплатно від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових осіб, а також громадян та громадських об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань і функцій, у тому числі з метою планування здійснення заходів державного нагляду (контролю);

- користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів та органів місцевого самоврядування, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами;

- приймати участь у перевітках та здійснювати перевірки в межах повноважень, передбачених законодавством, при здійсненні державного нагляду (контролю) щодо дотримання вимог санітарного законодавства, безпеки та окремих показників якості харчових продуктів; в т.ч харчових продуктів, щодо яких проводяться санітарно-епідеміологічні розслідування захворювань, спричинених інфекційними хворобами, масовими неінфекційними захворюваннями, отруєннями та радіаційним ураженням людей.

- вимагати відповідно до закону від суб'єктів господарювання усунення виявлених порушень;

- готувати проекти запитів та одержувати інформацію, документи і матеріали від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та їх посадових осіб, установ і закладів Держпродспоживслужби, відділів державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства інших управлінь, а також від співробітників Держпродспоживслужби.

- у разі необхідності звертатися до начальника управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області [57].

3.2. Застосування програмно-цільового підходу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів в Запорізькій області на прикладі поліпшення якості харчування дітей.

Питання безпеки харчування в закладах освіти знаходиться на контролі Кабінету міністрів України і в країні розпочата кампанія щодо суттєвих змін в організації харчування в організованих дитячих колективах.

Турбота про здоров'я дітей є одним з основних показників ставлення держави до проблем підростаючого покоління. Разом з тим, на сьогоднішній день стан здоров'я дітей в Україні викликає найбільшу стурбованість.

Упродовж останніх років зберігається тенденція до його погіршення, яка обумовлена впливом різних негативних факторів соціально-економічного, екологічного та психоемоційного характеру. Одним із основних факторів впливу на здоров'я дітей є забезпечення їх повноцінним і раціональним харчуванням.

Також питанням безпеки та якості харчування дітей з закладах дошкільної та загальної середньої освіти опікується перша леді держави, цей напрямок вона курируватиме в Україні. «Наші діти харчуються не вдома п'ять днів на тиждень протягом усього навчального року, а це – дев'ять місяців. І якщо це неякісно й не викликає апетиту, діти фактично залишаються голодними. Не дивно, що головний біль більшості українських батьків – це захворювання шлунку у дітей. Ми вже почали рух із втілення нашої ініціативи. Міністерство охорони здоров'я внесло зміни у застарілі нормативи шкільного харчування. Це перший і дуже важливий крок» - як зазначає перша леді Олена Зеленська.

Організація якісного та безпечного харчування дітей у навчально-виховних закладах на сьогоднішній день являється пріоритетним напрямком публічного управління.

Академія медичних наук України констатує, що 80% випускників шкіл мають хронічні захворювання, що часто призводить до зниження працездатності та соціальної активності молоді людини.

Тому збереження здоров'я дітей України, відновлення їх життєвих сил шляхом організації якісного, повноцінного харчування, оздоровлення та відпочинку є важливим напрямком державної політики на сучасному етапі.

При розгляді спеціалістами Держпродспоживслужби 872 перспективних двотижневих меню перед початком 2020-2021 навчального року встановлено, що 367 наданих (62%) варіантів перспективних двотижневих меню не можуть забезпечити виконання фізіологічних норм

харчування дітей різного віку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 р. № 1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та оздоровчих закладах», це невиконання норм харчування по свіжим фруктам, рибі, м'ясним та молочнокислим продуктам.

В середньому по Запорізькій області норми харчування виконуються у закладах дошкільної освіти – на 84%, загальної середньої освіти – на 62% (загалом по Україні – на 79%).

На сьогоднішній день залишається проблемним питанням організація харчування учнів: 67 загальноосвітніх шкіл не мають власних харчоблоків, питання харчування дітей вирішується на договірній основі. 47 харчоблоків не відповідають гігієнічним вимогам по площі та набору приміщень - таких закладів більшість в Запорізькому, Великобілозерському, Новомиколаївському, Оріхівському, Вільнянському Чернігівському, Бердянському районах.

Разом з тим харчоблоки 6 закладів освіти Бердянського, Новомиколаївського та Чернігівського районів не мають проточної холодної та 29 закладів не мають проточної гарячої води у Бердянському, Мелітопольському, Новомиколаївському та Приазовському (Новоспаська ЗОШ та Ганнівський НВК) районах.

Незадовільна матеріально-технічна база харчоблоків закладів освіти Запорізької області. 2 дошкільних (м.Мелітополь та Михайлівського району) та 5 шкіл (Василівського, Веселівського, Новомиколаївського та Якимівського районів) не забезпечені достатньою кількістю технологічного обладнання, 6 дошкільних (м.Мелітополь та м.Бердянськ) та 10 загальноосвітніх закладів (Токмацького, Великобілозерського, Веселівського, Новомиколаївського районів) не достатньо обладнані холодильним обладнанням.

Спеціалістами Держпродспоживслужби при здійсненні державного нагляду (контролю) у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, виявлялись поточні порушення, в тому числі в організації харчування, а саме: порушення вимог законодавства щодо дотримання правил поточності технологічного процесу приготування їжі, товарного сусідства при зберіганні харчових продуктів, недотримання температурного режиму зберігання харчових продуктів, не проходження в повному обсязі персоналом профілактичних медичних оглядів тощо.

Таблиця 1

Здійснення державного нагляду (контролю) у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів у закладах освіти Запорізької області за 2019-2020 роки [60].

Якісний показник	Всього
Здійснено планових перевірок операторів ринку, які провадять діяльність з організації харчування в закладах дошкільної та загальної середньої освіти (здійснено інспектувань)	416
Здійснено позапланових перевірок операторів ринку, які провадять діяльність з організації харчування в закладах дошкільної та загальної середньої освіти (здійснено інспектувань)	136
У сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів піддано штрафу суб'єктів господарювання діяльність яких стосувалась організації харчування в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, всього кількість	80
У сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів видано у визначені строки письмових вимог (приписів) щодо усунення порушень вимог законодавства в	356

зкладах дошкільної та загальної середньої освіти, всього кількість	

Встановлені порушення, зокрема, стосувались відсутності виробничого лабораторного контролю об'єктів зовнішнього середовища. Крім того, адміністрацією закладів не приділялась належна увага за контролем організації харчування дітей. Це стосувалось, в першу чергу, недотримання санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів на харчоблоках їдалень, приймання харчових продуктів без маркування та супровідних документів, що підтверджують якість і безпеку, надходження до закладів харчових продуктів на межі терміну придатності, невідповідної якості, порушення організації питного режиму, недотримання двотижневого перспективного меню, порушення правил зберігання харчових продуктів, відсутність добових проб, або умов їх зберігання, реєструвалась недостатня кількість посуду, мийних та дезінфекційних засобів, тощо.

У більшості випадків порушення санітарно – гігієнічного та протиепідемічного режимів, технології приготування страв, умов зберігання та реалізації продуктів було підтверджено лабораторними дослідженнями, проведеними лабораторіями державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у навчально-виховних закладах освіти області. Лабораторіями Держпродспоживслужби досліджено 1295 проб питної води на бактеріологічні показники, з них було зареєстровано 31 бактеріально забруднену пробу (2,3%). Керівникам вищезазначених закладів освіти направлено листи, проведено відповідні заходи та повторний відбір проб питної води, відхилень не виявлено. На санітарно-хімічні показники досліджено 1287 проб, з відхиленням 471 (36,6%). Також проведені лабораторні дослідження об'єктів санітарних заходів, а саме: відібрано 1121 проб готових страв, з них бактеріально забруднених 0,7 %, досліджено 11440 змивів з об'єктів зовнішнього середовища, відхилення від гігієнічних

нормативів встановлено в 0,5%. За результатами досліджень 96 готових страв на калорійність, не відповідають енергетичній цінності 29 (30%).

Для проведення експертизи харчових продуктів та сировини щодо їх безпечності, окремих показників якості та ймовірної фальсифікації відібрано 35 зразків, а саме: молоко пастеризоване, масло вершкове, сметана, сир твердий, сир кисломолочний, ковбасні вироби, олія соняшникова. Відхилення зареєстровані в чотирьох пробах - масло вершкове та сир кисломолочний (порушено жирно кислотний склад), ковбасні вироби (виявлені кісткові вкраплення). Виробникам фальсифікованої продукції та закладам освіти направлені повідомлення про невідповідність для встановлення причин та вжиття заходів щодо вилучення з обігу неправильно маркованих харчових продуктів, до Головного управління Національної поліції в Запорізькій області направлені листи щодо виявлених фактів постачання фальсифікованої продукції до навчальних закладів.

Слід зазначити, згідно даних прес-служб та засобів масової інформації, все частіше трапляються випадки поставки та використання у закладах освіти просроченої, неякісної та фальсифікованої продукції. До дитячих закладів постачаються продукти харчування та сировина з підробленими документами та «етикетками» із зазначенням сортності; складу продукту, в тому числі вмісту рослинних олій; підробним маркуванням дати виготовлення і строків реалізації та інше.

Щорічно реєструється від 8 до 10 спалахів гострої кишкової інфекції та близько 20 випадків звернень батьків внаслідок організації неякісного харчування дітей у закладах освіти Запорізької області.

Наразі протягом попереднього року у Запорізькій області зареєстровано вісім спалахів гострої кишкової інфекції, під час яких постраждало 74 дитини, віком до 17 років. Наприклад у КЗ «Запорізький обласний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Захисник» Запорізької обласної ради у м. Запоріжжі (постраждало 14 дітей віком до 17 років, з діагнозом харчова токсикоінфекція та гострий

гастроентерит з перебігом хвороби - середньої важкості). Протягом вересня-жовтня поточного року зареєстровано чотири спалахи: у ДНЗ м.Мелітополь (постраждало 8 дітей), у ЗНВК Запорізького району (постраждало 7 дітей), у ДНЗ Бердянського району (постраждало 6 дітей), у ДНЗ Вільнянського району (постраждало 7 дітей). Разом з тим, за цей період часу у восьми закладах освіти області були зареєстровані поодинокі випадки захворюваності дітей в організованих колективах.

З огляду на вищезазначене спеціалістами Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області, і безпосередньо автором данної магістерської роботи, розроблено регіональну цільову програму «Якісне та безпечне харчування дітей Запорізького краю».

Основною метою та завданням даної Програми є:

- забезпечення повноцінного, калорійного, якісного та безпечного харчування дітей у навчально-виховних закладах;
- забезпечення стабільної санітарної та епідемічної ситуації шляхом запобігання виникнення масових харчових отруєнь, інфекційних та неінфекційних захворювань серед організованих дитячих колективів;
- недопущення постачання фальсифікованих продуктів харчування та сировини;
- зміцнення матеріально-технічної бази шкільних та дошкільних закладів харчування дітей;
- впровадження на потужностях постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР).

Визначені наступні завдання:

- посилення контролю за створенням належних умов, організацією харчування з додержанням вимог санітарно-гігієнічних правил та норм утримання закладів освіти, (в тому числі погодження двотижневих

перспективних меню; дотримання норм харчування та калорійності страв, контроль за картотекою; контроль за реалізацією буфетної продукції у загальноосвітніх навчальних закладах (виключення з асортименту буфетної продукції заборонених продуктів);

- лабораторне підтвердження безпечності та якості харчового продукту та сировини від операторів, постачальників;

- надання пропозицій до регіональних планів щодо створення належних умов для безпечного харчування дітей, покращення роботи та матеріально-технічної бази мережі шкільних їдалень, буфетів;

- проведення в установленому порядку тендерів на постачання доброякісної і безпечної продукції і сировини;

- сприяння органам місцевого самоврядування щодо впровадження у закладах освіти НАССР;

- при виникненні спалахів прийняття невідкладних заходів щодо їх ліквідації, забезпечення своєчасного інформування;

- прийняття участі в навчанні з питань безпечності харчування представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, персоналу закладів освіти, який задіяний в організації харчування.

Досягнення поставленої мети буде здійснюватись шляхом: недопущення для харчування дітей сировини або продуктів харчування сумнівної якості та небезпечних для здоров'я дітей, посилення цілеспрямованого лабораторного контролю безпечності та якості сировини та продуктів харчування, які використовуються для харчування дітей, посилення державного нагляду за дотриманням вимог діючих санітарних норм з дотримання протиепідемічного режиму на харчоблоках та буфетах дитячих навчальних та дошкільних закладів; проведення лабораторних досліджень об'єктів санітарних заходів (питної води, готових страв на калорійність та мікробіологічне забруднення, змивів з навколишнього середовища та обладнання) в процесі здійснення планових та позапланових заходів державного нагляду, комісійних обстежень та моніторингових візитів

в дитячих закладах освіти, інспектування стосовно додержання операторами ринку вимог законодавства про харчові продукти.

Очікувані результати виконання Програми:

- покращення рівня надання послуг та забезпечення різноманітним, повноцінним, збалансованим та безпечним харчуванням дітей в школах та дошкільних закладах;
- посилення контролю за створенням належних умов організацією харчування дітей, учнів, вихованців з додержанням вимог санітарно-гігієнічних правил та норм утримання закладів освіти;
- запобігання виникненню та розповсюдженню гострих кишкових інфекцій та харчових отруєнь в шкільних та дошкільних закладах області;
- розроблення та впровадження у закладах освіти постійно діючих процедур, заснованих на принципах аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР); дотримання гігієнічних вимог до харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва та обігу;
- вдосконалення професійного рівня працюючих у сфері забезпечення харчування дітей [61].

Відповідно до вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» з 20.09.2019р. на малих потужностях оператори ринку повинні розробити, запровадити та використовувати постійно діючі процедури, які базуються на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках, а також повинні забезпечувати належну підготовку з питань застосування постійно діючих процедур, що базуються на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР). Що передбачає, в тому числі, поліпшення санітарно-технічний стану харчоблоків. На теперішній час в жодному закладі освіти дане питання не вирішено.

Дане питання добре висвітлено у статті журналу «Освіта» Ніни Омеляненко, як відмічає автор нові терміни завжди лякають, а особливо тоді, коли від керівника вимагають зробити, а він не лише не знає як, а й що. Перший невідомий для закладів освіти шлях – реєстрацію харчоблоків закладів як операторів ринку – пройдено. Суб'єкт господарювання, який провадить діяльність з метою або без мети отримання прибутку та в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, виробництво, реалізація та/або обіг харчових продуктів та/або інших об'єктів санітарних заходів, набуває статусу оператора ринку. Харчоблоки закладів освіти є операторами ринку харчових продуктів і підлягають державній реєстрації. Процедура державної реєстрації потужностей визначено Порядком проведення державної реєстрації потужностей, ведення державного реєстру потужностей операторів ринку та надання інформації з нього заінтересованим суб'єктам, затвердженим наказом Мінагрополітики від 10.02.2016 № 39.

Окрім поняття «якість», існує поняття «безпе́чність». Саме воно є ключовим у системі, призначеній для управління ризиками у галузі виробництва харчової продукції, тобто НАССР. Заклади освіти мають з 20 вересня 2019 року впровадити систему НАССР, адже операторів ринку зобов'язано розробляти, вводити в дію та застосовувати постійно діючі процедури, що засновані на принципах системи НАССР, відповідно ст. 20 Закону України від 22 липня 2014 року № 1602-VII «Про основні принципи та вимоги до безпе́чності та якості харчових продуктів».

Що таке система НАССР Міжнародна системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (англ. НАССР – Hazard Analysis and Critical Control Points) – система, яка ідентифікує, оцінює та контролює небезпечні фактори, що є визначальними для безпе́чності харчових продуктів. Іншими словами – це аналіз ризиків і контролю критичних точок. Система НАССР: 1. Стосується лише безпе́чності харчових продуктів і не

стосується їх якості. 2. Запобіжний інструмент контролю за небезпечними факторами. 3. Не гарантує безпечності харчових продуктів, а лише зменшує ризик виникнення випадків щодо загрози їх безпечності. 4. Не автономна програма. Її основа – це система заходів контролю, що складається з програм-передумов, які потрібно запровадити й належно підтримувати. Контроль за реалізацією вимог чинного законодавства щодо впровадження постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, покладено на Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, затвердило Мінагрополітики наказом від 01.10.2012 № 590 (далі – Вимоги).

Таблиця 2

Впровадження у закладах освіти Запорізької області постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР), дотримання гігієнічних вимог до харчових продуктів [60]

Заклад освіти	Кількість закладів освіти	Кількість закладів освіти, де впроваджено НАССР	Кількість проведених перевірок		Кількість проведених нарад	Кількість проведення навчання	Кількість наданих консультацій
			Аудит НАССР	Інспектування			
Заклад дошкільної освіти	405	0	0	282	306	277	687
Заклад загальної середньої освіти	555	1	0	242	308	265	775
Всього	960	0	0	341	614	542	1462

Для ефективного функціонування системи безпечності харчових продуктів та контролю за небезпечними факторами заклади освіти перед

застосуванням системи НАССР мають розробити, задокументувати й впровадити програми-передумови. Сфера застосування програм-передумов охоплює усі потенційні загрози безпечності. Програма-передумова – основні умови безпечності харчових продуктів та діяльність, необхідні для підтримання гігієни навколишнього середовища у всьому харчовому ланцюгу і придатні для виробництва та постачання безпечних кінцевих продуктів і безпечних харчових продуктів для споживання людиною, а також поводження з ними. Мета програми-передумови – зменшення ризику перехресного забруднення шляхом належного планування та організації потоків руху неперероблених, частково перероблених та перероблених харчових продуктів, допоміжних матеріалів для переробки харчових продуктів, предметів і матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, персоналу так, щоб вони не несли загрозу безпечності продуктів. Заклади освіти мають запровадити програми-передумови з урахуванням асортименту харчових продуктів, технологічних процесів і специфіки роботи харчоблоків. Для закладів освіти уже стало звичним виконувати норми документів: Інструкції з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах, затвердженої наказом МОН, МОЗ від 17.04.2006 № 298/227; Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, затвердженого наказом МОЗ від 24.03.2016 № 234; Порядку організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах, затвердженого наказом МОЗ, МОН від 01.06.2005 № 242/329. Дотримання вимог цих документів – це основа для виконання програми-передумови.

Основні елементи системи контролю безпечності харчових продуктів у закладах освіти, визначені Вимогами.

1. Розміщення приміщень Розміщення виробничих, допоміжних і побутових приміщень, технологічного обладнання мають відповідати технологічним процесам, які здійснюються у закладі.

2. Стан приміщень, обладнання, проведення ремонтних робіт

Приміщення для виробництва та зберігання продуктів потрібно підтримувати у належному стані. Стіни повинні бути спроектовані та побудовані так, щоб не накопичувався бруд, не росла пліснява й утворювався конденсат, полегшувати прибирання, миття та дезінфекцію. Поверхні стін, підлоги повинні бути в належному стані та виготовлені із водостійких матеріалів. Підлога повинна відповідати вимогам виробництва (механічним навантаженням, температурним режимам, обробці мийними засобами тощо), легко прибиратися, митися і дезінфікуватися, сприяти видаленню вологи (відсутність вибоїн, трапи для достатнього стоку води). Стеля й підвісні елементи (трубопроводи, кабелі, лампи тощо) повинні бути спроектовані і змонтовані так, щоб мінімізувати накопичення бруду, відшарування фарби, утворення конденсату та ріст плісняви, полегшувати прибирання та запобігати забрудненню харчових продуктів. Двері повинні бути без тріщин, відшарування фарби та корозії, а також легко митися і за необхідності дезінфікуватися. Зовнішні двері, через які можна потрапити в зону поводження з харчовими продуктами, повинні бути спроектовані так, щоб запобігати проникненню шкідників у приміщення. Ці двері, а також двері і ворота, які використовують для розділення виробничих приміщень, повинні бути за можливості закритими чи обладнуватися пристроями для самовільного закривання. Вікна, вентиляційні отвори повинні бути спроектовані так, щоб запобігати накопиченню бруду. Якщо вікна чи прозорі дахи спроектовані для вентиляційних потреб, то вони повинні бути захищені сітками проти комах чи іншими засобами для уникнення ризику забруднення харчового продукту. У зонах, де існує ймовірність попадання осколків у харчовий продукт, вікна, освітлювальні засоби, електричні знищувачі комах необхідно захистити від розбивання. Систему вентиляції необхідно встановити так, щоб фільтри та інші компоненти, які потребують чищення, були легкодоступними. Ремонтні роботи слід здійснювати так, щоб

унеможливлувати загрозу забруднення харчових продуктів, а також вести документацію щодо проведених робіт.

3. Планування та стан комунікацій. Системи дренажу повинні бути спроектовані так, щоб полегшити прибирання і мінімізувати ризик забруднення харчових продуктів. Системи вентиляції слід встановлювати так, щоб фільтри та інші компоненти, які потребують чищення, були легкодоступні. У місцях значного накопичення пилу необхідно встановлювати пиловловлювальне обладнання. Усі виробничі зони повинні належно освітлюватися. Освітлювальне обладнання не повинно бути загрозою забруднення харчового продукту.

4. Безпечність води. Вода, яка є інгредієнтом для харчових продуктів, і така, що може контактувати з продуктами, повинна відповідати вимогам щодо питної води. Програма-передумова щодо безпечності води повинна забезпечити: визначення джерела водопостачання (водопровідна мережа чи свердловина) та пов'язаних з ним ризиків; відповідність умов зберігання води; стан водопровідної мережі на потужності; підготовку води до використання; спосіб використання води та неможливість перехресного забруднення через контактні поверхні. Необхідно проаналізувати небезпечні фактори, які можуть виникнути внаслідок використання води, що контактує з харчовими продуктами.

5. Прибирання, миття і дезінфекція приміщень та інших поверхонь. Способи прибирання, миття і дезінфекції визначаються за такими чинниками: природою харчового продукту; типом технологічних процесів, що здійснюються під час виробництва харчового продукту; призначенням контактної поверхні, приміщення, території; матеріалом, з якого виготовлено контактну поверхню; встановленими вимогами законодавства; використанням результатів наукових досліджень і належних практик виробництва. Мийні та дезінфекційні засоби повинні бути ефективними для застосування у визначених специфічних умовах, але не повинні становити

загрозу безпечності харчових продуктів за умови їх належного використання. Інвентар для прибирання потрібно застосовувати за призначенням, він має бути стійким до середовища, у якому використовується, і зберігатись так, щоб виключати загрозу перехресного забруднення. Персонал, який прибирає, миє та дезінфікує, повинен мати відповідні знання та підготовку. Перевіряє, як прибрано, помито та продезінфіковано, персонал, який не залучений до виконання цих процедур.

6. Здоров'я та гігієна персоналу. Необхідно впровадити правила поведінки персоналу, який працює з харчовим продуктом, для запобігання його забрудненню. Персонал має проходити медичні огляди відповідно до вимог законодавства. Періодичність медоглядів персоналу залежить від природи харчових продуктів, технологічних і допоміжних процесів, посадових обов'язків працівників і підтвердження їх проходження (наявність особистих медичних книжок). Персонал має використовувати спецодяг і взуття, які не повинні бути причиною забруднення харчових продуктів. Спецодяг має покривати тіло від колін і вище. Аби запобігти забрудненню харчових продуктів через неналежний стан здоров'я персоналу чи його невідповідний зовнішній вигляд, не допускати персонал до роботи. Запровадити перевірки зовнішнього вигляду персоналу перед початком роботи на наявність ознак гнійничкових захворювань; повідомляти про ознаки у них інфекційних захворювань чи контакти з людьми, у яких є такі ознаки, а також недопускати до роботи працівників, які можуть бути причиною забруднення харчових продуктів. Слід розробити правила поведінки персоналу на виробництві: переміщення у виробничих, допоміжних і побутових приміщеннях, носіння особистих предметів, прикрас, дії у випадку порізів чи пошкоджень, приймання їжі, миття рук, паління, відвідування туалетів, зберігання та використання особистого та спеціального одягу та взуття.

7. Поводження з відходами виробництва та сміттям, їх збір і видалення. Відходи необхідно утилізувати, тому слід визначити місця їх збору. Необхідно визначити графіки та способи вивезення відходів з приміщень, у яких працюють з харчовими продуктами, аби уникнути їх накопичення. Слід враховувати можливість перехресного забруднення продуктів під час їх вивезення. Потрібно контролювати стан контейнерів, ємностей для відходів, їх маркування, очищення, миття та дезінфекцію. Прибирання, миття та дезінфекцію контейнерів, ємностей для зовнішнього зберігання відходів необхідно проводити окремо від іншої тари. Контейнери для внутрішнього зберігання відходів можуть бути одноразовими або повертатися у приміщення після їх очищення, миття та дезінфекції.

8. Контроль за шкідниками. Заходи щодо запобігання проникненню шкідників: наявність огорожі та облаштування території, ущільнення дверей, вентиляційних отворів, обладнання вікон захисними сітками від комах; встановлення засобів профілактики та боротьби зі шкідниками по зовнішньому периметру. Усі заходи з боротьби зі шкідниками повинні здійснюватись так, щоб не виникала загроза безпечності харчових продуктів через перехресне забруднення; якщо встановлено електричні знищувачі комах, то вони не повинні розміщуватись над відкритим харчовим продуктом. Слід маркувати та регулярно перевіряти всі засоби боротьби зі шкідниками. Для уникнення перехресного забруднення не використовувати отруйні приманки у приміщеннях, де працюють з харчовими продуктами (непереробленими, частково переробленими або переробленими), допоміжними матеріалами для переробки харчових продуктів, предметами та матеріалами, що контактують з харчовими продуктами. Електричні знищувачі комах рекомендується розміщувати у місцях ймовірного проникнення комах, що літають. Усі заходи контролю шкідників слід спрямувати на запобігання їх проникненню у приміщення, де проводяться технологічні чи допоміжні процеси.

9. Зберігання та використання токсичних сполук і речовин. Необхідно визначити перелік сполук, які використовуються і потенційно можуть загрожувати безпечності харчових продуктів (мийні та дезінфекційні засоби, приманки для шкідників тощо). Необхідно визначити правила приймання, зберігання та використання токсичних сполук і речовин.

10. Вимоги до сировини та контроль за постачальниками. Необхідно розробити та впровадити процедури оцінювання постачальників для зменшення ймовірності виникнення загрози безпечності харчових продуктів від непридатних неперероблених або частково перероблених харчових продуктів, допоміжних матеріалів для переробки харчових продуктів, предметів і матеріалів, що контактують з харчовими продуктами. Критерії оцінювання постачальників повинні характеризувати їх здатність надавати неперероблені, частково перероблені або перероблені харчові продукти, предмети та матеріали, що контактують з харчовими продуктами, відповідно до узгоджених специфікацій. Оцінювати постачальників рекомендується перед тим, як розпочинати співпрацю з ними, а також періодично з урахуванням результатів вхідного контролю харчових продуктів (неперероблених, частково перероблених та перероблених харчових продуктів), допоміжних матеріалів для переробки харчових продуктів, предметів та матеріалів, що контактують з харчовими продуктами. Якщо результати оцінювання ризику свідчать про суттєву ймовірність загрози безпечності харчових продуктів, рекомендується перевіряти постачальників таких харчових продуктів.

11. Зберігання харчових продуктів. Необхідно створити належні умови для зберігання готових харчових продуктів, неперероблених або частково перероблених харчових продуктів, допоміжних матеріалів для переробки харчових продуктів, предметів і матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, та інших нехарчових продуктів. Приміщення мають бути достатніми за площею та обладнанням для забезпечення умов зберігання, а

також дотримання принципу використання передусім партій тих продуктів, у яких раніше закінчується строк придатності. Необхідне обладнання для зберігання харчових продуктів повинно підтримувати умови зберігання при повній завантаженості приміщення з проведенням контролю за режимами температури та вологи. Приміщення для зберігання неперероблених, частково перероблених або перероблених харчових продуктів, предметів та матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, повинні бути спроектовані так, щоб не допустити забруднення під час зберігання, прибирання, миття та за необхідності проведення дезінфекції й запобігати проникненню шкідників.

12. Контроль за технологічними процесами. Програма-передумова системи НАССР щодо контролю технологічних процесів повинна забезпечити упевненість операторів ринку у тому, що умови контролю параметрів технологічних процесів і виробничого середовища прийнятні для виконання встановлених вимог до харчових продуктів і є докази того, що такі параметри відповідають встановленим нормам.

Сьогодні ми маємо статистику, що впродовж навчання у школі майже на 40% зростає кількість дітей із захворюваннями шлунково-кишкового тракту. Це сигнал для нас, що ми маємо звернути увагу на здорове харчування у школах.

3.3. Удосконалення організаційно-правових засад діяльності Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Для прийняття вищезазначеної програми на регіональному рівні необхідне багатоступінчате узгодження у багатьох службах та структурах, у зв'язку з виділенням бюджетних коштів на забезпечення реалізації поставлених завдань.

Тому, на виконання Доручення Прем'єр-міністра України від 25.10.2019 року, Головним управлінням Держпродспоживслужби ініційовано перед Запорізькою обласною адміністрацією підготовку регіонального плану щодо створення належних умов для безпечного харчування у закладах освіти. Сумісно з Департаментом освіти і науки Запорізької облдержадміністрації надані пропозиції для включення до відповідного Розпорядження і Плану. В Плані запропоновані наступні заходи:

1. Забезпечити неухильне дотримання вимог нормативно-правових документів щодо організації харчування у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти.

2. Організувати проведення нарад, семінарів та тренінгів з питань організації харчування дітей у закладах освіти з метою запобігання спалахів кишкових інфекцій та харчових отруєнь.

3. Організувати навчання персоналу, який задіяний в організації харчування у закладах освіти, з метою запобігання кишкових інфекцій та харчових отруєнь.

4. З метою контролю за створенням належних безпечних умов перебування дітей, в тому числі з організації харчування, проводити комісійні обстеження закладів освіти, в тому числі перед початком навчального року.

5. Забезпечити проведення лабораторних досліджень об'єктів санітарних заходів в процесі здійснення комісійних обстежень та моніторингових візитів у закладах освіти, стосовно додержання операторами ринку вимог законодавства про харчові продукти.

6. Забезпечити організацію проведення лабораторних випробувань, вимірювань, досліджень та експертизи харчових продуктів від постачальників харчових продуктів та операторів ринку, які надають послуги

харчування у закладах освіти та здійснюють постачання харчових продуктів щодо їх безпечності, окремих показників якості та ймовірної фальсифікації.

7. При складанні тендерної документації для закупівлі харчових продуктів та надання послуг з харчування розробити єдині вимоги з урахуванням обов'язкової наявності експлуатаційного дозволу або державної реєстрації потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів у постачальників.

8. Укладання договорів на постачання продуктів харчування здійснювати тільки при наявності експлуатаційного дозволу/державної реєстрації, та документів, що підтверджують якість харчових продуктів та продовольчої сировини.

9. Погодити перспективні двотижневі меню з Головним управлінням Держпродспоживслужби в Запорізькій області згідно з вимогами чинного законодавства.

10. Посилити контроль за реалізацією буфетної продукції у закладах загальної середньої освіти.

11. Сприяти запровадженню у закладах освіти постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР); здійснювати постійний моніторинг та дієвий контроль у формі аудиту з цього питання.

12. Забезпечити дотримання гігієнічних вимог до харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва й обігу та дієвий контроль з цього питання.

13. Забезпечити обов'язкове укладання угод для проведення виробничого лабораторного контролю об'єктів зовнішнього середовища.

14. При ускладненні епідемічної ситуації, виникненні спалахів гострих кишкових інфекцій, масових неінфекційних захворювань (отруєнь) у

зкладах освіти вжити невідкладні заходи щодо їх ліквідації. Забезпечити взаємоінформування щодо надзвичайних ситуацій у закладах освіти.

15. Забезпечити раціональне та безпечне харчування дітей, у т.ч. виконання норм харчування згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2004 року № 1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» та Порядком організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах, який затверджено спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2005 року № 242/329 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 червня 2005 року № 661/10941.

16. Провести роботу щодо гігієнічного виховання дітей, дотримання правил особистої гігієни, популяризації здорового способу життя тощо.

17. Забезпечити заклади освіти питною водою гарантованої якості.

18. Здійснювати моніторинг якості харчування (анкетування учнів та батьків) для урахування в роботі.

На сьогоднішній день План заходів щодо забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей у закладах освіти Запорізької області, затверджений розпорядженням голови Запорізької обласної державної адміністрації.

Разом з тим 31 жовтня 2019 року спеціалістами Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області разом з представником Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації прийнята участь в семінарі підготовки представників органів місцевої виконавчої влади та самоврядування з питань безпеки харчування в освітніх навчальних закладах.

Також, спеціалістами Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області прийнята участь у робочій нараді, яка проведена 06.11.2019 року при Департаменті освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації щодо опрацювання Доручення Прем'єр-Міністра України від 25.10.2019 року № 37580/0/1-19, за результатами селекторної наради з питань безпечності харчування в закладах дошкільної та загальної середньої освіти 25 жовтня 2019 року та на виконання вищезазначеного Доручення, до Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації 08.11.2019 року надано пропозиції для включення до плану заходів Розпорядження Запорізької обласної державної адміністрації щодо створення належних умов для безпечного харчування у закладах освіти.

Крім того, 12.11.2019 року відбулась колегія Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації, на якій Головним управлінням Держпродспоживслужби в Запорізькій області висвітлені питання, щодо результатів здійснення Держпродспоживслужбою в Запорізькій області планових, позапланових заходів державного нагляду (контролю), моніторингових та комісійних обстежень в закладах освіти Запорізької області протягом 2019 року, в тому числі з питань організації безпечного харчування. Рішенням колегії стовідсотково прийнято пропозиції Держпродспоживслужби, як подорожню карту для посилення контролю за створенням належних умов, організації харчування з додержанням вимог санітарно-гігієнічних правил та норм утримання закладів освіти з проведенням лабораторних досліджень об'єктів санітарних заходів, харчових продуктів від постачальників харчових продуктів та операторів ринку, які надають послуги харчування у закладах освіти та здійснюють постачання харчових продуктів щодо їх безпечності, окремих показників якості та ймовірної фальсифікації.

При цьому, прийнято рішення щодо активізації організаційних заходів та проведення територіальними органами виконавчої влади та місцевого

самоврядування сумісно з Держпродспоживслужбою міжвідомчих нарад, семінарів, тренінгів з питань організації харчування у закладах освіти та навчання персоналу, який задіяний в організації харчування, з метою запобігання харчових отруєнь у навчально-виховних закладах. Прискорення впровадження у закладах освіти постійно діючих процедур, заснованих на принципах аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР); дотримання гігієнічних вимог до харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва та обігу.

Головою Запорізької облдержадміністрації підписане Розпорядження від 25.11.2019 № 566 «Про затвердження плану заходів щодо забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей у закладах освіти Запорізької області на 2019-2021 роки». Розпорядження спрямоване на координацію дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади та окремих державних і комунальних установ на посилення контролю за створенням належних умов організації харчування дітей у закладах освіти області з додержанням вимог санітарно-гігієнічних правил та норм утримання закладів освіти, запобігання виникненню та розповсюдженню гострих кишкових інфекцій та харчових отруєнь в їдальнях закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти області, розробку та впровадження у закладах освіти постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР), забезпечення дотримання гігієнічних вимог до харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва та обігу.

Метою розпорядження є забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей, посилення контролю за дотриманням санітарно-гігієнічних норм при організації харчування, недопущення постачання фальсифікованих продуктів та сировини до закладів освіти області.

Правовою підставою розроблення розпорядження є ст. 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», ст. 56 Закону України «Про освіту», ст. 22 Закону України «Про загальну середню освіту», постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 116 «Про затвердження Порядку надання послуг з харчування дітей у дошкільних, учнів у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах, операції з надання яких звільняються від обкладення податком на додану вартість», доручення Кабінету Міністрів України від 25.10.2019 № 37580/0/1-19.

Реалізація розпорядження не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з обласного бюджету.

Налагоджено взаємодію між Головним управлінням Держпродспоживслужби в Запорізькій області, Департаментом освіти і науки облдержадміністрації, райдержадміністраціями, виконавчими комітетами міських рад міст обласного значення, виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад.

Положення не стосуються питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Разом із тим, розпорядження зобов'язує райдержадміністрації, містить рекомендації виконавчим органам місцевого самоврядування, територіальним органам центральних органів виконавчої влади щодо вжиття додаткових заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей у закладах дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, розташовані на підпорядкованій території.

В результаті виконання розпорядження буде забезпечено повноцінне, безпечне та якісне харчування дітей, посилений контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних норм при організації харчування, недопущення постачання фальсифікованих продуктів та сировини до закладів освіти

області, запобігання виникненню та розповсюдженню гострих кишкових інфекцій та харчових отруєнь в шкільних та дошкільних закладах області.

На виконання протокольних доручень Кабінету Міністрів України, засідань регіональних комісій з питань техногенно - екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій та з метою недопущення поширення гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом COVID-19, спеціалісти Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області продовжують здійснювати посилений контроль за дотриманням профілактичних, санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів в закладах освіти.

Відповідно до національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, затвердженої Указом Президента України від 25.05.2020 року № 195/2020, Доручень Прем'єр-Міністра України, зокрема від 01.10.2020 року № 40286/1/1-20, з урахуванням п. 9 плану заходів з реформування системи шкільного харчування, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 1008-р, розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації від 25.11.2019 № 566 «Про затвердження плану заходів щодо забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей у закладах освіти Запорізької області на 2019-2021 роки», спеціалістами Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області здійснені заходи з лабораторним контролем.

Впроваджені Головним управлінням Держпродспоживслужби в Запорізькій області заходи спрямовані на безпечне харчування дітей, дозволяють удосконалити навчання гігієнічним правилам харчової безпеки, принципам та формуванням навиків здорового харчування, вивчення особливостей національної кухні, культурних аспектів і традицій, а також належних гігієнічних навичок поводження за столом.

Питання щодо створення належних умов, організації харчування з додержанням вимог санітарно-гігієнічних правил та норм утримання закладів освіти знаходиться на постійному контролі Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області. Закріплено на державному рівні відповідними нормативно – правовими та законодавчими актами.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження зроблено наступні висновки.

1. У сучасній Україні накопичено значний досвід реалізації державної політики щодо забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення, безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів. Спираючись на конституційні положення у 1990-х – 2000-х рр. було ухвалено комплекс законів, указів Президента України, нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади у зазначеній сфері. Ключовими елементами в розвитку державного нагляду з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів стали визначення вимог до надавачів послуг, виокремлення відповідальних структур, створення інституцій, на які покладено реалізацію зазначеного напрямку державної політики.

2. У 2010 – 2016 рр. відбулися чисельні реорганізації, які з одного боку були спрямовані на запровадження європейських стандартів, а з іншого – підвищили навантаження на працівників контролюючих структур. Ключову роль відіграють закони України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про харчові продукти та корми, здоров'я та благополуччя тварин».

Відповідальним за державний нагляд за дотриманням вимог законодавства щодо безпечності та окремих показників якості харчових продуктів в цілому, та закладах освіти України зокрема визначено Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Крім того, для ефективного функціонування Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів необхідно розробити та затвердити порядок взаємодії та здійснення сумісного нагляду (контролю) між структурними підрозділами Держпродспоживслужби.

3. Законодавство Європейського Союзу охоплює всі етапи виробництва, переробки та реалізації продуктів харчування, а також кормів. Європейське законодавство забезпечує послідовний, високий рівень безпеки та охорони здоров'я споживачів, шляхом застосування жорстких загальних правил безпеки та високих стандартів для продуктів та послуг, що циркулюють на європейському ринку. Разом з тим, основна відповідальність за безпеку харчових продуктів покладається на операторів ринку, які повинні використовувати під час виробництва систему аналізу небезпечних чинників і критичних контрольних точок, що ґрунтується на оцінюванні і управлінні небезпечними чинниками будь-якої ланки харчового ланцюга (від вирощування, переробки до кінцевого виробництва та роздрібно торгівлі), застосування якої знижує рівні ризиків виникнення небезпек для життя і здоров'я споживачів харчової продукції.

4. Інституційним елементом реалізації державної політики щодо забезпечення державного нагляду за дитячим харчуванням в закладах освіти в Запорізькій області є Головне управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області, на яке покладено експертні, контрольні, організуючі, аналітичні та інші функції. У складі Головного управління зазначеним напрямом опікується Управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства, у складі якого є відділ санітарно-епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів.

5. Українським Урядом зроблено багато заходів до вдосконалення українського законодавства та приведенню його у

відповідність з законодавством Європейського Союзу. У той же час Європейський Союз надає допомогу Державній Службі України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів у вдосконаленні системи контролю безпеки харчових продуктів в Україні за принципом «від лану до столу». Безперечно вдосконалення законодавства у галузі безпеки харчових продуктів та приведення його у відповідність до законодавства Європейського Союзу є дуже важливою і необхідною роботою. Проте не менш важливим є робота щодо роз'яснення норм законодавчих актів для всіх учасників: як для інспекторів, які будуть здійснювати заходи аудиту, так і для операторів ринку. Отже, необхідно розробити та впровадити постійно діючу програму навчання ветеринарних інспекторів по основним принципам системи контролю харчових продуктів.

6. Питання забезпечення безпеки харчування в закладах освіти потребує застосування програмно-цільового методу на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Головне управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області за безпосередньої участі автора магістерської роботи розроблено проект регіональної цільової програми «Якісне та безпечне харчування дітей Запорізького краю». Реалізація зазначеної програми передбачає забезпечення стандартів харчування дітей в закладах освіти, створення стабільних умов, що запобігають масових харчовим отруєнням та захворюванням в організованих дитячих колективах, недопущення постачання фальсифікованих харчових продуктів та сировини, зміцнення матеріально-технічної бази шкільних та дошкільних закладах харчування, впровадження міжнародних інструментів, аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках. В результаті виконання програми передбачається покращити рівень надання послуг, посилити контроль, запобігання виникнення та розповсюдження

інфекцій та харчових отруєнь, професійне зростання працівників харчоблоків дошкільних та загальноосвітніх закладів освіти.

7. До затвердження сесією Запорізької обласної ради рішення про ухвалення програми «Якісне та безпечне харчування дітей Запорізького краю» Головне управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області запровадило та забезпечило реалізацію регіонального плану щодо створення належних умов для безпечного харчування у закладах освіти. Основним партнером в реалізації зазначеного плану є Департамент освіти і науки Запорізької обласної адміністрації, який забезпечує широкий комплекс організаційних заходів підрозділів районних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад з питань освіти. Враховано процес децентралізації, підвищення спроможності територіальних громад.

Розроблено план лабораторного контролю безпечності та якості сировини та продуктів харчування, які використовуються для харчування дітей, на 2021 рік заплановано здійснити перевірки за дотриманням вимог діючих санітарних норм з дотримання протиепідемічного режиму на харчоблоках та буфетах дитячих навчальних та дошкільних закладів; проведення лабораторних досліджень об'єктів санітарних заходів (питної води, готових страв на калорійність та мікробіологічне забруднення, змивів з навколишнього середовища та обладнання), запропоновано здійснення комісійних обстежень та моніторингових візитів в дитячих закладах освіти, для інспектування стосовно додержання операторами ринку вимог законодавства про харчові продукти в Запорізькій області внесено до Щорічного плану усі заклади дошкільної та загальної середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР: зі змінами згідно закону України від 07 лютого 2019 року № 2680-VIII Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору). – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Ради Міністрів Української РСР, Кабінету Міністрів Української РСР та Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року № 260. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/260-2019-%D0%BF>.

3. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 року № 1164. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1164-2018-%D0%BF>.

4. Про затвердження методик розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю) : постанова Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 року № 752. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/752-2013-%D0%BF>.

5. Деякі питання Державної санітарно-епідемічної служби : Постанова КМУ від 29.03.2017 року № 348. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/348-2017-%D0%BF>.

6. Про затвердження Порядку здійснення комплексних планових заходів державного нагляду (контролю) : постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 року № 350. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/350-2017-%D0%BF>.

7. Про затвердження Національного плану заходів щодо неінфекційних захворювань для досягнення глобальних цілей сталого розвитку : розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.07.2018 року № 530-р. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/530-2018-%D1%80>.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів : закон України від 22 лип. 2014 р. № 1602-VII. – www.zakon3.rada.gov.ua/laws/main.

9. Порядок визначення періодичності здійснення планових заходів державного контролю відповідності діяльності операторів ринку (потужностей) вимогам законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин, які здійснюються Державною службою з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, та критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від її впровадження : постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 31 жовтня 2018 року. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-2018-%D0%BF>.

10. Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи управління безпекою харчових продуктів (НАССР) : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України № 590 від 01.10.2019 року. Зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства аграрної політики та

продовольства № 429 від 17.10.2015 року. –
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1704-12>.

11. Порядок організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах : затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2005 року № 661/10941. –
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0661-05>.

12. Про забезпечення санітарного і епідемічного благополуччя населення : закон України від 24.02.1994 № 4004-ХІІ. –
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.

13. Про офіційний контроль, здійснюваний з метою забезпечення перевірок відповідності законодавству про харчові продукти і корми, та про правила відносно охорони здоров'я та благополуччя тварин : регламент 882/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квіт. 2004 р. –
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content>.

14. Галкіна О. М. Адміністративно-правові засади забезпечення безпечності та якості харчових продуктів в Україні / О. М. Галкіна //Автореферат на дисертацію – Харків, 2017. –
http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2579/aref_Galkina_2017.pdf?sequence=2.

15. Об установлении общих принципов и тренований в продовольственном праве, о создании европейского органа по безопасности пищевых продуктов и об установлении процедуры обеспечения безопасности пищевых продуктов : регламент 178/2002 Европейского Парламента и Совета ЕС от 28 янв. 2002 г. – www.icqsc.eu.

16. Об установлении особых правил организации официального контроля над продукцией животного происхождения, предназначенной для потребления человеком в пищу : регламент № 854/2004 Европейского Парламента и Совета ЕС от 29 апр. 2004 г. – www.zakon5.rada.gov.ua.

17. Об установлении специальных гигиенических правил, подлежащих применению к продовольственным товарам животного происхождения : регламент № 853/2004 Европейского Парламента и Совета. – www.zakon0.rada.gov.ua/laws/main.

18. Держпродспоживслужба приєдналася до повномасштабної роботи Інформаційних систем ринкового нагляду. – <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhprodspozhivsluzhba-priyednalasya-do-povnomasshtabnoyi-roboti-informacijnih-sistem-rinkovogo-naglyadu>.

19. Шодо гігієни харчової продукції : регламент № 852/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квіт. 2004 р. – www.vetlik.at.ua/НАССР.

20. Контроль безпечності харчової продукції: корисні уроки інших країн [Електрон. ресурс] // Проект ІФС «Безпечність харчової продукції в Україні». Міжнародна фінансова корпорація. – 2010. – <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect>.

21. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції : закон України від 02.12.2010 року № 2735-VI. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17/ed20151209>

22. General product safety directive : офіц. сайт European Commission. – Access code : www.ec.europa.eu/info.

23. General Food Law : офіц. сайт European Commission. – Access code : www.ec.europa.eu/food/safety.

24. Про затвердження положення про управління Держпродспоживслужби в місті, районі : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 15 лют. 2016 р. № 45. – www.zakon3.rada.gov.ua/laws/main.

25. Про затвердження порядку здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовт. 2011 р. № 1074 – www.zakon3.rada.gov.ua/laws/main.

26. Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про харчові продукти та корми, здоров'я та благополуччя тварин : закон України від 18 травня 2018 року № 2042-VIII. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2042-VIII>.

27. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів : постанова Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2015 року № 667. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/667-2015-%D0%BF>.

28. Про затвердження Порядку проведення державної реєстрації потужностей, ведення державного реєстру потужностей операторів ринку та надання інформації з нього заінтересованим суб'єктам : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10 лютого 2016 року № 39. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0382-16>.

29. Про оптимізацію систем центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 року № 442. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/442-2014-%D0%BF>.

30. Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів : закон України від 22 липня 2014 року № 1602-VII. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>.

31. Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів : закон України в редакції від 04 квітня 2018 року. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>.

32. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції : закон України від 10 липня 2018 року. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19>.

33. Про утворення територіальних органів Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів : постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1092. – <https://www.kmu.gov.ua/npas/248739086>.

34. Завдяки роботі Проекту ЄС із вдосконалення системи контролю безпеки харчових продуктів розроблено понад 100 законодавчих актів : Проект ЄС з безпеки харчових продуктів. – <https://www.kmu.gov.ua/news/zavdyaki-roboti-proektu-yes-iz-vdoskonalennya-sistemi-kontrolyu-bezpechnosti-harchovih-produktiv-rozrobleno-ponad-100-zakonodavchih-aktiv>.

35. Смочило В.В. Аналітичний огляд реформування державного управління якістю продуктів харчування та захисту споживачів в Україні / В.В. Смочило, І.І. Божидай // Науковий вісник НУБІП України Харків. – 2018. – № 288. – С. 57-66. – <http://journals.nubip.edu.ua/>.

36. Про управління. Державний нагляд за дотриманням санітарного законодавства. – http://www.consumer.gov.ua/ContentPages/Pro_Upravlinnya/102/

37. Про затвердження норм харчування у навчальних та оздоровчих закладах : постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 № 1591. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-2004-%D0%BF>.

38. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01. – <https://pon.org.ua/novyny/5768-derzhavn-santarn-pravila-normi-dlya-zagalnoosvtnh-navchalnih-zakladv.html>.

39. Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку та навчально-реабілітаційних центрів ДСанПіН № 2.3-185-2013. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0410-13>.

40. Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів : наказ МОЗ України від 4.03.2016 р. № 234. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0563-16>.

41. Порядок організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах : наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерство освіти і науки України від 01 червня 2005 року № 242/329. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0661-05>.

42. Інструкція з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах : наказ Міністерства освіти і науки України та наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 квітня 2006 року № 298/227. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0523-06>.

43. Про систему громадського здоров'я. – <https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/proekt-zakonu-ukraini-pro-sistemu-gromadskogo-zdorovja#3>.

44. ЗВІТ про виконання програми візиту делегації спеціалістів державної контрольно-ревізійної служби України та обласних державних адміністрацій - <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/69439>.

45. Світові моделі державного управління: досвід для України. Національна академія державного управління при Президентові України. – Київ, 2012. – С. 269 – 274.

46. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні. – Богдан Винницький (Канада) Мирослава Лендсел

(Україна) Юстина Ратейчак (Польща). Київ : Видавництво «К.І.С.», 2007. – С. 16 – 19.

47. Управління школою Управління ЗДО Харчування дітей у ДНЗ Харчування в ЗНЗ Автор: Ніна Омеляненко. – <https://www.pedrada.com.ua/news/5124-chi-potrnbna-komunkatsyna-strategya-u-zaklad-osvti>.

48. Оцінка наслідків угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС / Є. Ахтирко, О. Блінов, Б. Бордюг, І. Газізуллін, О. Калачов, О. Лях, К. Малюгіна, О. Мирошніченко, О. Усенко, Н. Шаповалова, І. Шевляко ; кер. та ред. О. Шумило. – К. : Міжнародний центр перспективних досліджень, 2007. – 319 с. – www.wto.in.ua.

49. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції : закон України від 02.12.2010 року № 2735-VI. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17/ed20151209>

50. Про освіту : закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. – https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-56.htm.

51. Про загальну середню освіту : закон України від 13.05.1999 № 651-XIV. – https://kodeksy.com.ua/pro_zagal_nu_serednyu_osvitu/statja-22.htm.

52. Перша леді збирається опікуватися шкільним харчуванням. Офіційне інтернет-представництво ВСЕОСВІТА. – <https://vseosvita.ua/news/olena-zelenska-zbyraietsia-opikuvatysia-shkilnym-kharchuvanniam-dosvid-zbyraie-za-kordonom-4944.html>.

53. Дружина Президента ознайомилася з програмою здорового харчування у литовських школах. – <https://www.president.gov.ua/news/druzhina-prezidenta-oznajomilasya-z-programoyu-zdorovogo-har-58657>.

54. Про Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу України : указ Президента України від 06.04.2011 № 400/2011. – <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/400/2011>.

55. Про утворення територіальних органів Державної санітарно-епідеміологічної служби : постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 р. № 1382 – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1382-2011-%D0%BF>.

56. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України : указ Президента України від 14.02.2012 № 85/2012 Із змінами і доповненнями, внесеними Указом Президента України від 20 червня 2019 року № 419/2019. – http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U419_19.html.

57. Посадова інструкція заступника начальника управління, начальника відділу санітарно-епідеміологічного нагляду та організації розслідування спалахів управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області // Архів відділу кадрів Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

58. Гігієнічні вимоги до організації харчування у навчально-виховних закладах. Гігієна дітей та підлітків. – Київ, 2008. – С. 191 – 198.

59. Аналітична довідка за 9 місяців 2019 року управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області // Архів Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

60. Звіт про здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів за 9 місяців 2020 року управління безпеки харчових продуктів та ветеринарної медицини Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій

області // Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

61. Якісне та безпечне харчування дітей Запорізького краю : Проект регіональної цільової програми Запорізької обласної державної адміністрації // Архів Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

62. Про затвердження плану заходів щодо забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей у закладах освіти Запорізької області на 2019-2021 роки : розпорядження Запорізької облдержадміністрації від 25.11.2019 № 566. – https://www.zoda.gov.ua/files/WP_Article_File/original/000128/128567.pdf

63. Результати селекторної наради з питань безпечності харчування в закладах дошкільної та загальної середньої освіти 25 жовтня 2019 року : Доручення Прем'єр-Міністра України від 25.10.2019 року № 37580/0/1-19 // Архів Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

64. План дій щодо неухильного дотримання вимог безпечності харчування та запобігання випадків харчових отруєнь в закладах освіти : Лист Державної служби України з безпечності харчових продуктів та захисту споживачів від 13.11.2019 № 11.1-5/7541 // Архів Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

65. Про виконання Головним управлінням Держпродспоживслужби в Запорізькій області Доручення Прем'єр-Міністра України від 25.10.2020 року № 37580/0/1-20 : Лист Головного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області від 13.11.2019 № 04-11-13/7004 // Архів Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області.

66. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і

їхніми державами-членами, з іншої сторони : ратифіковано із заявою Законом від 16.09.2014 № 1678-VII – www.zakon3.rada.gov.ua.

67. Оцінка наслідків угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС / Є. Ахтирко, О. Блінов, Б. Бордюг, І. Газізуллін, О. Калачов, О. Лях, К. Малюгіна, О. Мирошніченко, О. Усенко, Н. Шаповалова, І. Шевляко ; кер. та ред. О. Шумило. – К. : Міжнар. центр перспективних досліджень, 2007. – 319 с. – www.wto.in.ua.

68. Годяк А. І. Адміністративно-правовий статус Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів / А. І. Годяк. // Наук. вісн. публ. та приват. права. – 2016. – № 5. – С. 160 – 164.

69. Об установлении общих принципов и тренований в продовольственном праве, о создании европейского органа по безопасности пищевых продуктов и об установлении процедуры обеспечения безопасности пищевых продуктов : регламент 178/2002 Европейского Парламента и Совета ЕС от 28 янв. 2002 г. – www.icqsc.eu.

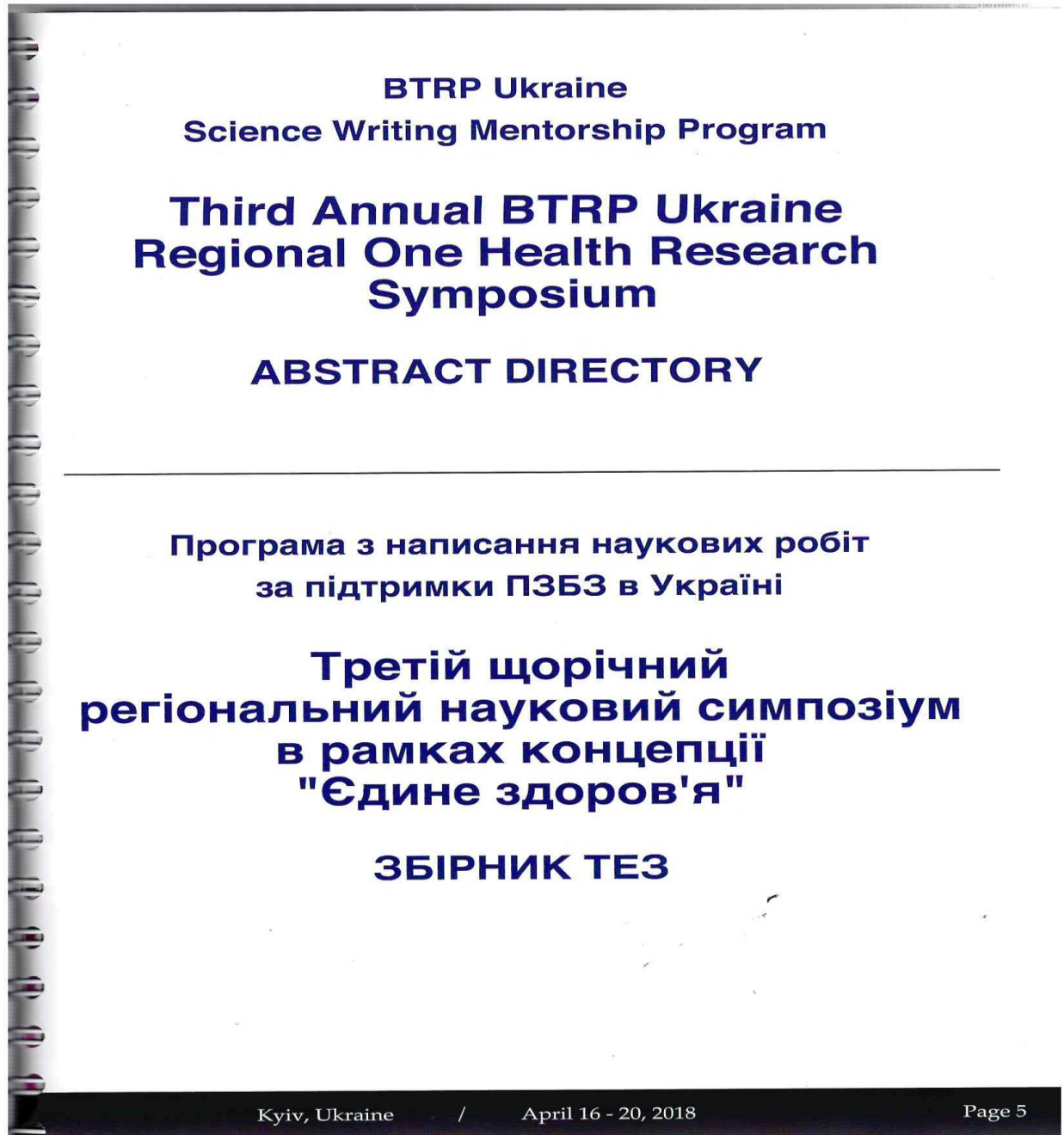
70. Рудень О. В. Правові засади діяльності Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: нові виклики та завдання / О. В. Рудень // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. – 2015. – № 6. – С. 13 – 16.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Опублікована стаття «Безпека харчових продуктів» офіційного видання
Збірник тез Третього щорічного регіонального наукового симпозиуму в
рамках концепції «Єдине здоров'я»**

Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

FOOD SAFETY / БЕЗПЕКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

177. Pesticides as one of the components of ecological risk for food safety. Legal requirement regime regulating ecologically safe use of pesticides

Sokur T.¹, Vlasova S.², Ananieva O.²

¹Zaporizhzhia National University;

²Main Department of the SSUFSCP in Zaporizhzhya Oblast

Introduction. Zaporizhzhia Oblast, as well as the rest of Ukraine, is characterized by favorable natural conditions for the development of agriculture and the production of environmentally friendly agricultural products, and its qualitative processing. Taking into account the peculiarities of the production cycle of the agroindustrial complex in current management conditions, assessment of the ecological risk needs more and more attention in order to justify the level of food safety and ecologization of production. The pesticide load reaches considerable amounts and inevitably leads to pollution of the environment and food products.

Methods. The authors have analyzed the current legislation, which regulates legal relations related to the state registration, production, purchase, transportation, storage, trading and using pesticides and agrochemicals, which are safe for human health and the environment, taking into account the practical activities of state control authorities.

Results. The number of business entities that implement pesticide activities increases every year. Over half a hundred warehouses for storing pesticides and agrochemicals are located in the region according to the Department of Ecology and Natural Resources of the Zaporizhzhia Oblast State Administration. It is impossible to inventory existing warehouses without legal regulations. The State service on food safety and consumers protection also lacks the legal grounds for conducting inspections, and only one third of the warehouses have been investigated upon applications. Locating warehouses with poisonous chemicals near settlements and close to wells with drinking water is dangerous. Therefore, pesticides in the warehouses are extremely dangerous for the environment due to possible migration processes and unsatisfactory sanitary and technical condition of the buildings. For these reasons, in 2017 alone, 6 entities were denied in receiving documentary evidence of availability of appropriate conditions for production, transportation, storage and using pesticides (obtaining a sanitary passport). However, as the practical activity of the controlling authorities has shown, the regulatory framework in Ukraine, that regulates the ecologically safe use of pesticides and the basis of administrative responsibility for violations in the field of pesticide handling is not regulated today.

Conclusions. Therefore, firstly, further improvement of the methodology of environmental risk analysis is required on the basis of development of national medical and biological requirements and sanitary norms; further harmonization of the regulatory framework. Secondly, it is advisable to develop a strategy for managing and handling of pesticides, supported by a number of by-laws and regulations. It is necessary to include the requirements to the subjects in the field of pesticide and waste management, limitation and prevention measures for negative impact of pesticides on the environment and human health to the legal regime.

177. Пестициди як одна із складових екологічного ризику щодо безпечності харчових продуктів. Правовий режим вимог, регламентуючий екологічнобезпечне використання пестицидів

Сокур Т.¹, Власова С.², Ананьєва О.²

¹Запорізький національний університет;

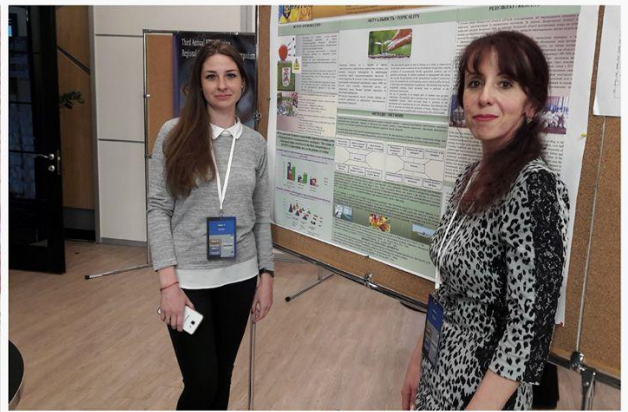
²Головне управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

Вступ. Запорізька область, як і Україна в цілому, характеризується сприятливими природними умовами для розвитку сільського господарства та виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції, її якісної переробки. Е сучасних умовах господарювання та з урахуванням особливостей виробничого циклу АПК все більшої уваги потребує екологічний ризик, що обґрунтовує рівень безпеки харчових продуктів та екологізації виробництва. Пестицидне навантаження досягає значних обсягів, що неодмінно призводить до забруднення навколишнього середовища та продукції.

Методи. Автори проаналізували діюче законодавство, яке регулює правові відносини, пов'язані з державною реєстрацією, виробництвом, закупівлею, транспортуванням, зберіганням, торгівлею та безпечним для здоров'я людини і навколишнього природного середовища застосуванням пестицидів і агрохімікатів з урахуванням практичної діяльності державних органів контролю.

Результати. З кожним роком збільшується кількість суб'єктів господарювання, які впроваджують діяльність з пестицидами. За даними Департаменту екології та природних ресурсів Запорізької ОДА на території області розташовано понад пів сотні складів для зберігання пестицидів та агрохімікатів. Провести інвентаризацію діючих складів неможливо без правових регламентів. У Держпродспоживслужби також відсутні законодавчі підстави проведення перевірок, а за заявами проведено обстеження лише третини складів. Небезпечним є розташування складів отрутохімікатів поблизу населених пунктів та незначне віддалення їх від свердловин питної води. Тому пестициди, які наявні у складах, становлять надзвичайну небезпеку для оточуючого середовища через можливі міграційні процеси та незадовільний санітарно-технічний стан будівель. З цих причин тільки у 2017 році 6 суб'єктам господарювання відмовлено у документальному засвідченні наявності належних умов для виробництва, транспортування, зберігання та роботи з пестицидами (отримання санітарного паспорту). Проте, як показала практична діяльність контролюючих органів, на сьогоднішній день в Україні нормативно-правова база, регламентуюча екологічнобезпечне використання пестицидів та основа адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері поводження з пестицидами не врегульовані.

Висновки. Отже, по-перше, потребує подальше удосконалення методології аналізу екологічних ризиків на основі розроблення національних медико-біологічних вимог санітарних норм; подальшої гармонізації нормативно-правової бази. По-друге, доцільно розробити стратегію управління і поводження з пестицидами, підкріпивши її рядом підзаконних актів та постанов. Необхідне включення до правового режиму вимог до суб'єктів у сфері поводження з пестицидами та їх відходами, заходів обмеження та запобігання негативного впливу пестицидів на навколишнє середовище та здоров'я людини.

Пестициди як один із складових екологічного ризику щодо безпеки харчових продуктів.
Pesticides as one of the components of environmental risk for food safety.
Лібіда І. Віталій С. Анастасія П.
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут агропродовольчої інженерії та біотехнології
Львів, Україна

INTRODUCTION

АКТУАЛЬНІСТЬ / TOPICALITY

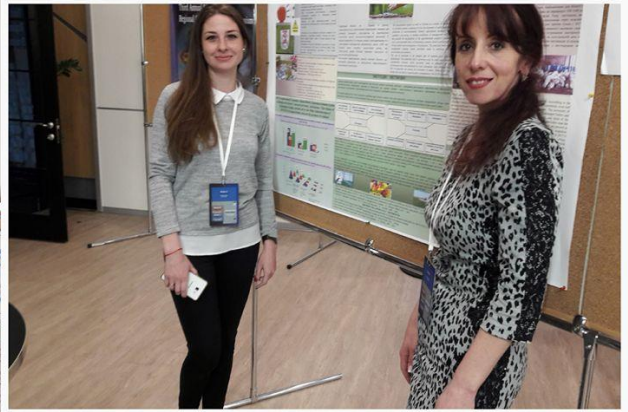
РЕЗУЛЬТАТ / RESULTS

МЕТОДИ / METHODS

ВИСНОВКИ / CONCLUSION

НОВІТКА / ACKNOWLEDGEMENTS

The poster contains detailed text in both Ukrainian and English, along with several charts and diagrams illustrating the environmental risk of pesticides. It includes a flowchart of the methodology and a list of references.

Додаток Б

Скріншот опублікованої статті на сайті Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

На Запоріжжі обговорили питання посилення контролю за якісним та безпечним харчуванням дітей у закладах освіти. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ
STATE SERVICE OF UKRAINE ON FOOD SAFETY AND CONSUMER PROTECTION

ЦЬЛОДОВОБА ГАРЯЧА ЛІНІЯ
044 364 77 80 050 230 84 28
УРЯДОВА ГАРЯЧА ЛІНІЯ 1545

Пошук

Служба Діяльність Прес-центр Публічна інформація Зв'язки з громадськістю Контакти СТОП корупція

На Запоріжжі обговорили питання посилення контролю за якісним та безпечним харчуванням дітей у закладах освіти

14.11.2019 15:36

Дітями на Запоріжжі відбулося засідання колегії Департаменту освіти і науки. Під час якого освітяни обговорили питання створення належних умов для забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей у закладах освіти області.

У закладі взяла участь начальник управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспожислужби в Запорізькій області Світлана Власова, яка проінформувала про результати здійснення закладів державного нагляду (контролю) з питань організації безпечного харчування в закладах освіти.

Також вона звернула увагу на гігієнічні вимоги при організації харчування дітей у дитячих колективах, необхідності посилення контролю за створенням належних умов харчування дітей та проведення лабораторних досліджень окремих сівтерних закладів харчових продуктів від постачальників харчових продуктів та операторів ринку, які надають послуги харчування у закладах освіти щодо безпечності, окремих показників якості та імітаційної фальсифікації.

У результаті засідання унікальним рішенням щодо реалізації низки заходів для забезпечення повноцінного, безпечного та якісного харчування дітей у закладах освіти області.

Зокрема, було прийнято посилити контроль щодо безпечного та здорового харчування. Керівники органів управління освіти райдержадміністрацій, міськвиконкомівіст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, директори закладів обласного підпорядкування мають забезпечити неухильне дотримання вимог нормативно-правових документів щодо організації харчування у закладах освіти.

З метою запобігання спалахам кишковий інфекцій та харчових отруєнь доцільно провести наради, семінари та тренінги з питань організації харчування дітей, а також навчання персоналу, який задіяний в організації харчування у закладах освіти.

При складанні тендерної документації для закупівлі харчових продуктів та надання послуг з харчуванням дітей необхідно забезпечити розробку єдиної вимоги з урахуванням обов'язкової наявності експлуатаційного дозволу або державної реєстрації потужності виробництва талбо обігу харчових продуктів у постачальників.

Також було вирошено посилити увагу щодо запровадження у закладах освіти постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР).

Додаток В

Скріншот опублікованої статті на сайті Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

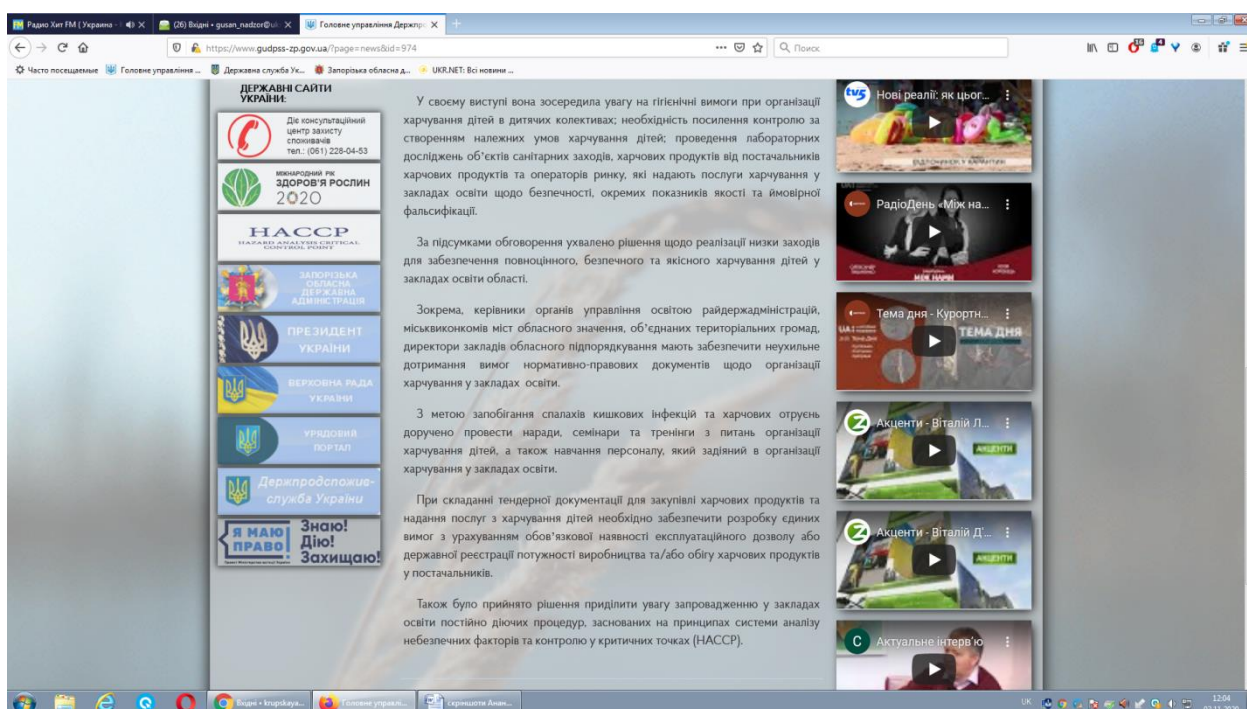
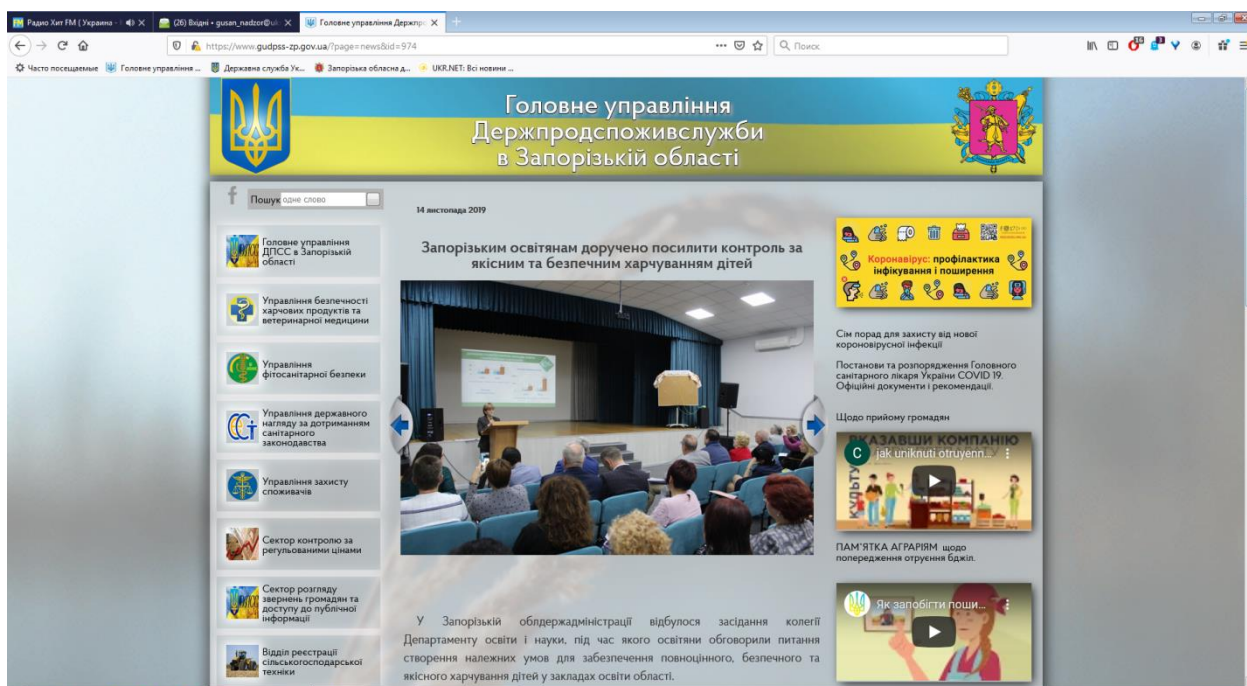
Інформація щодо організації безпечного харчування в закладах освіти Запорізької області. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

The screenshot shows a web browser window displaying the official website of the State Service of Ukraine for Food Safety and Consumer Protection. The page features a navigation menu at the top with links for 'Служба', 'Діяльність', 'Прес-центр', 'Публічна інформація', 'З'явки з громадськістю', 'Контакти', and 'СТОП корупція'. The main content area is titled 'Інформація щодо організації безпечного харчування в закладах освіти Запорізької області' and is dated 24.10.2019 12:52. The article text discusses the activities of the Zaporizhzhia Regional Directorate of the State Service of Ukraine for Food Safety and Consumer Protection, including sanitary and educational work, laboratory testing of water quality, and monitoring of food safety in educational institutions. It mentions that 904 samples of water were tested, with 21% showing contamination. The article also notes that 5300 samples of food were tested, with 0.3% showing contamination. The text concludes by stating that the Directorate will continue to monitor the situation and ensure the safety of food products in educational institutions.

Додаток Г

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

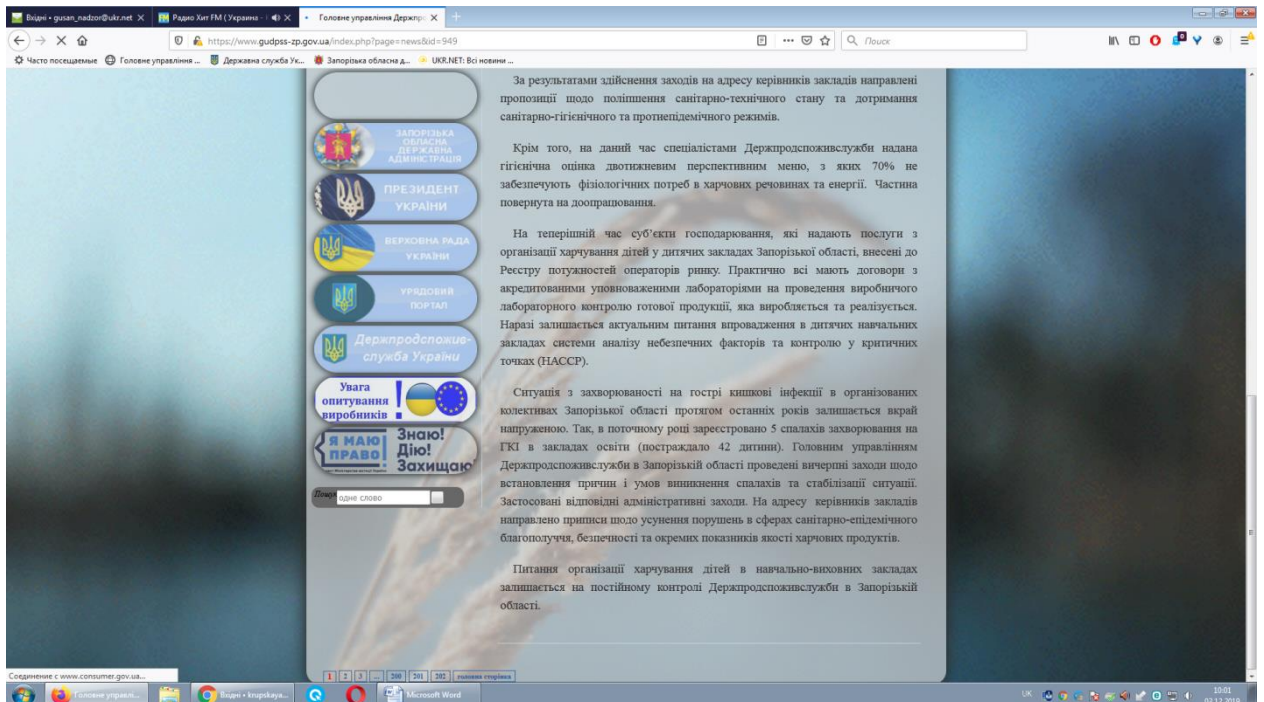
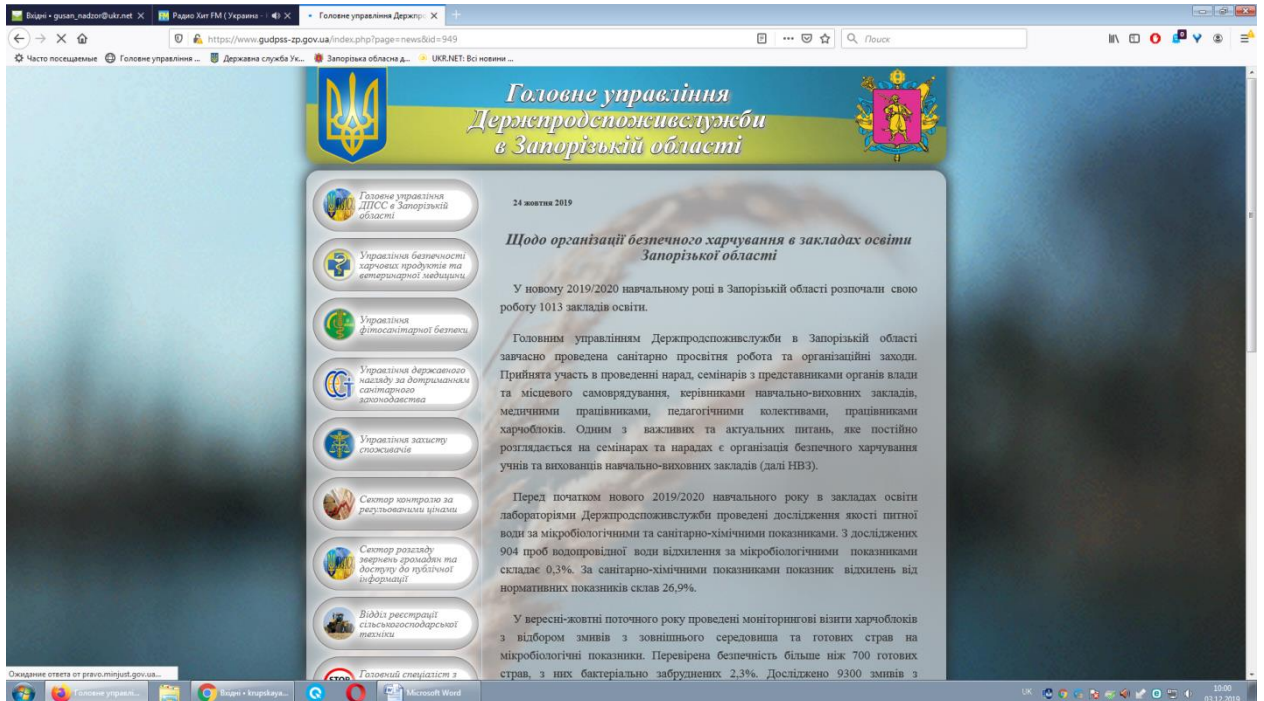
Запорізьким освітянам доручено посилити контроль за якісним та безпечним харчуванням дітей. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток Д

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

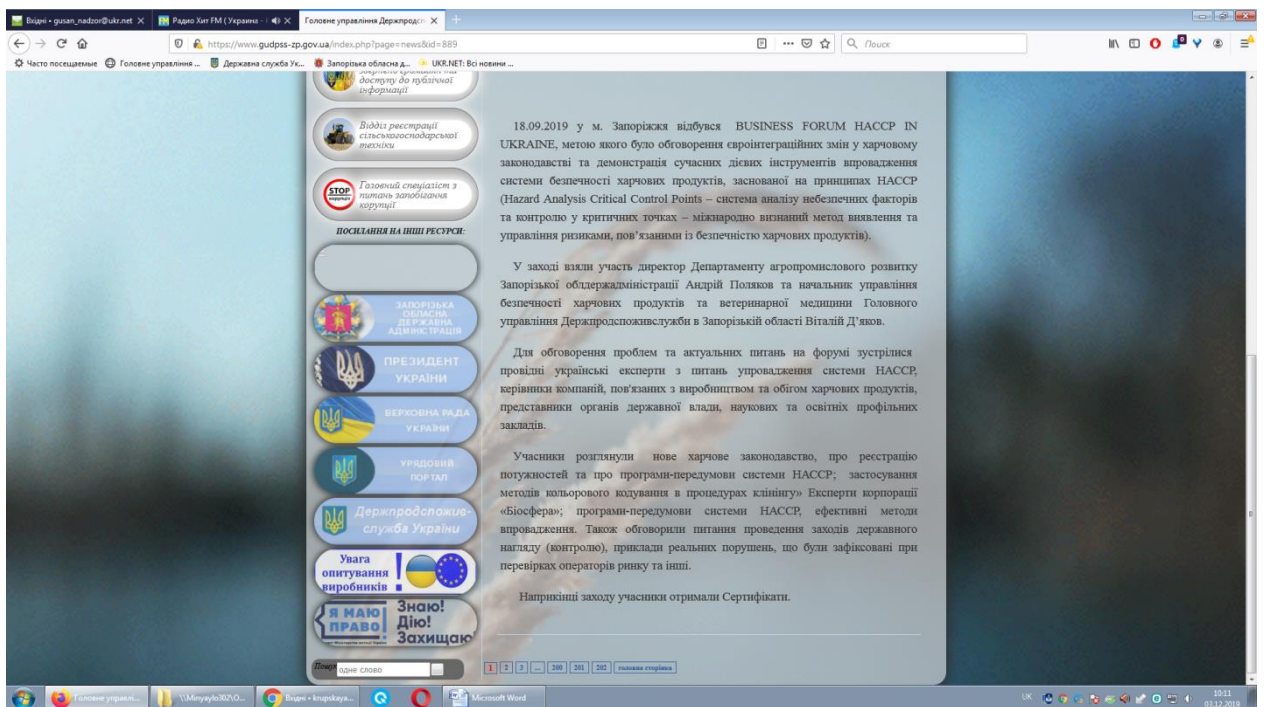
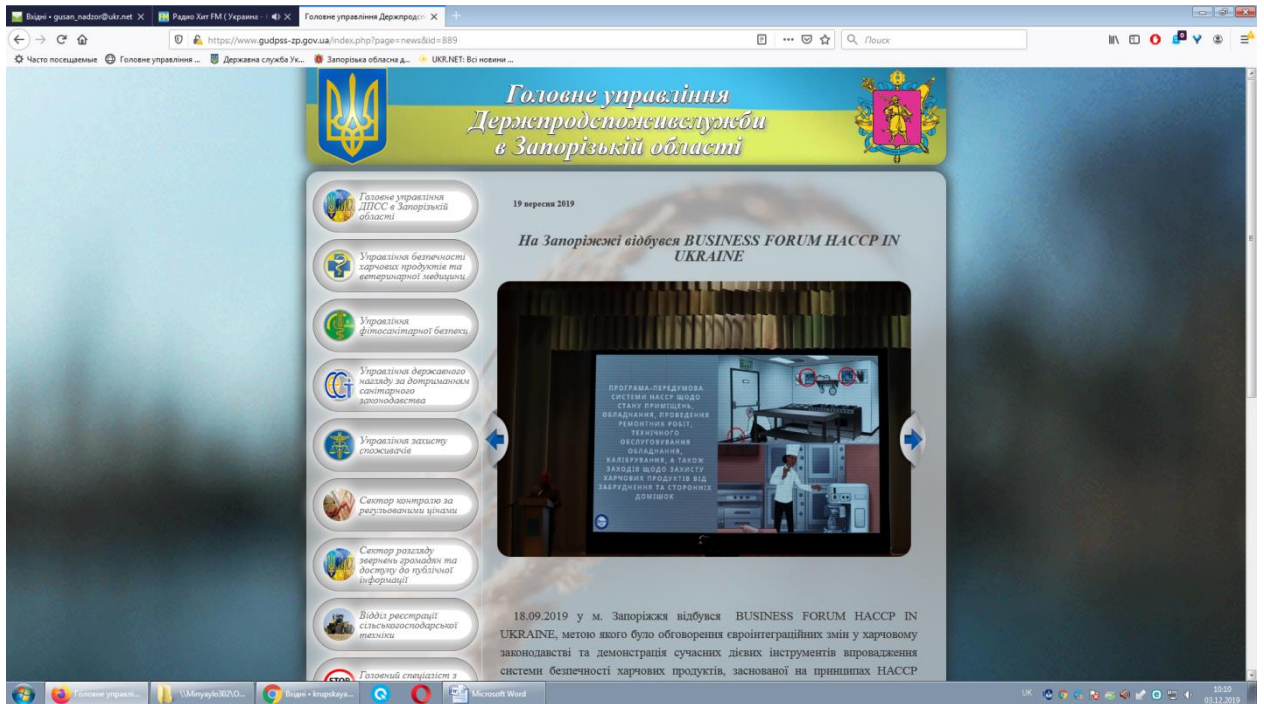
Щодо організації безпечного харчування в закладах освіти Запорізької області. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток Е

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

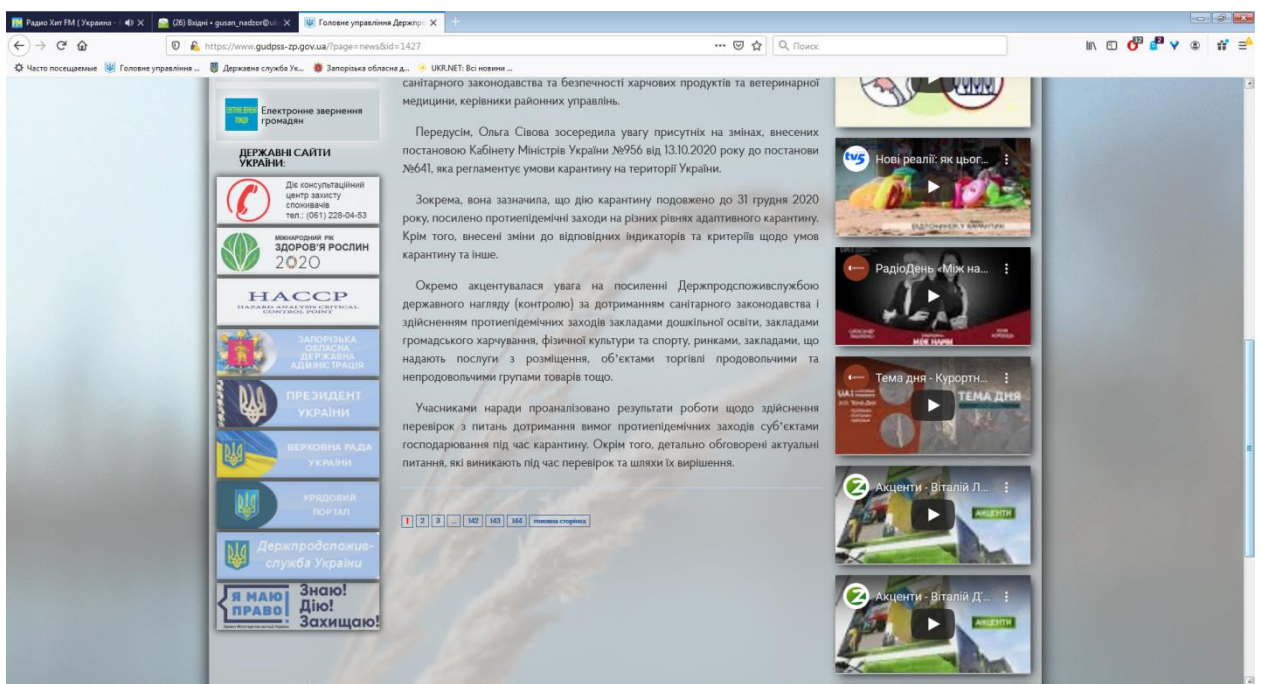
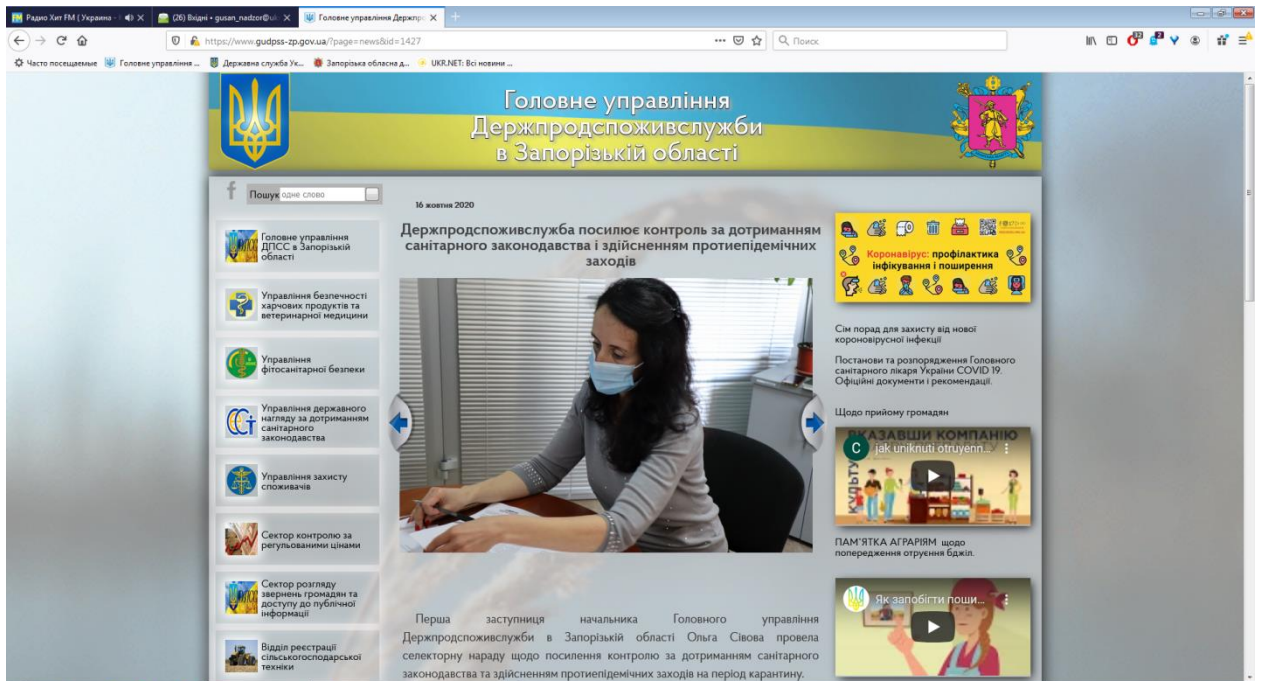
На Запоріжжі відбувся BUSINESS FORUM HACCP IN UKREIN.
Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток Є

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

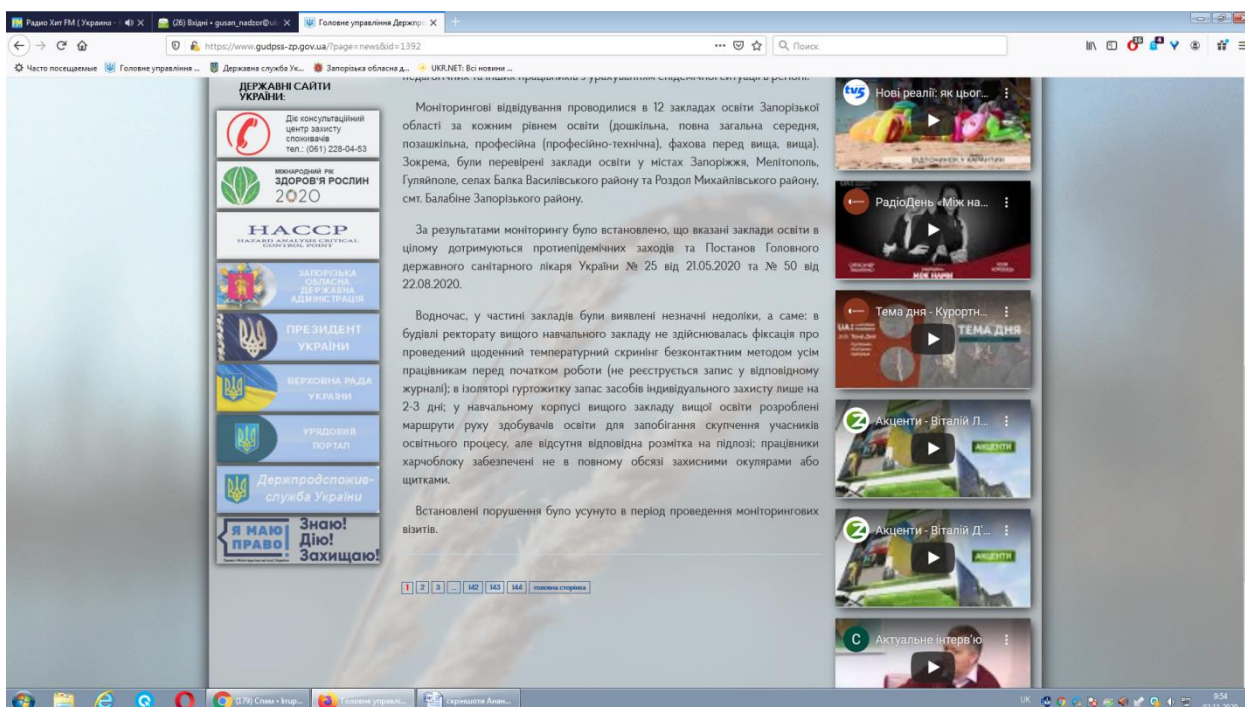
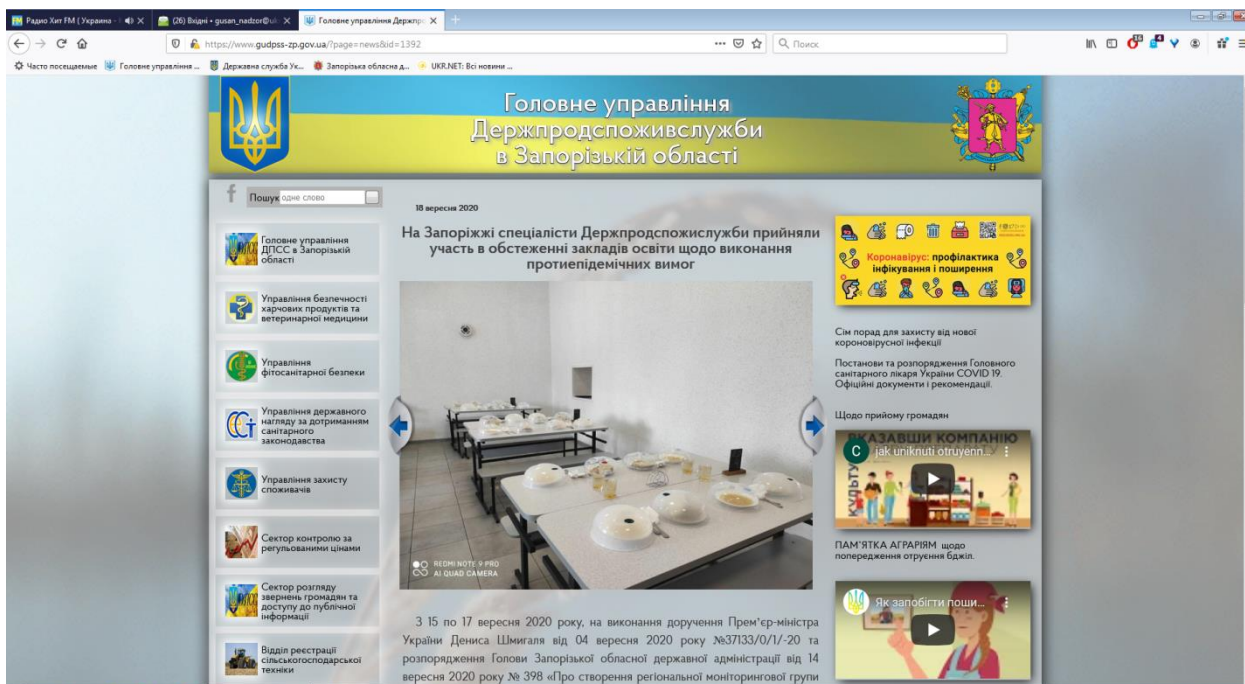
Держпродспоживслужба посилює контроль за дотриманням санітарного законодавства і здійсненням протиепідемічних заходів. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток Ж

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

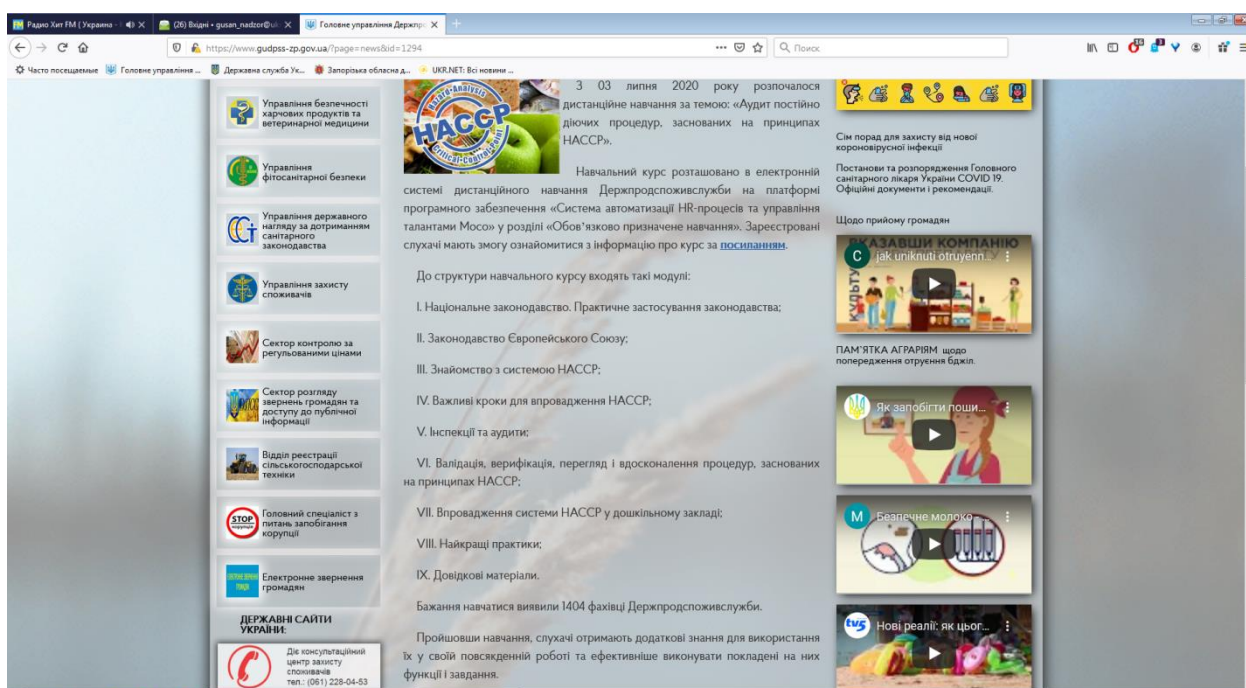
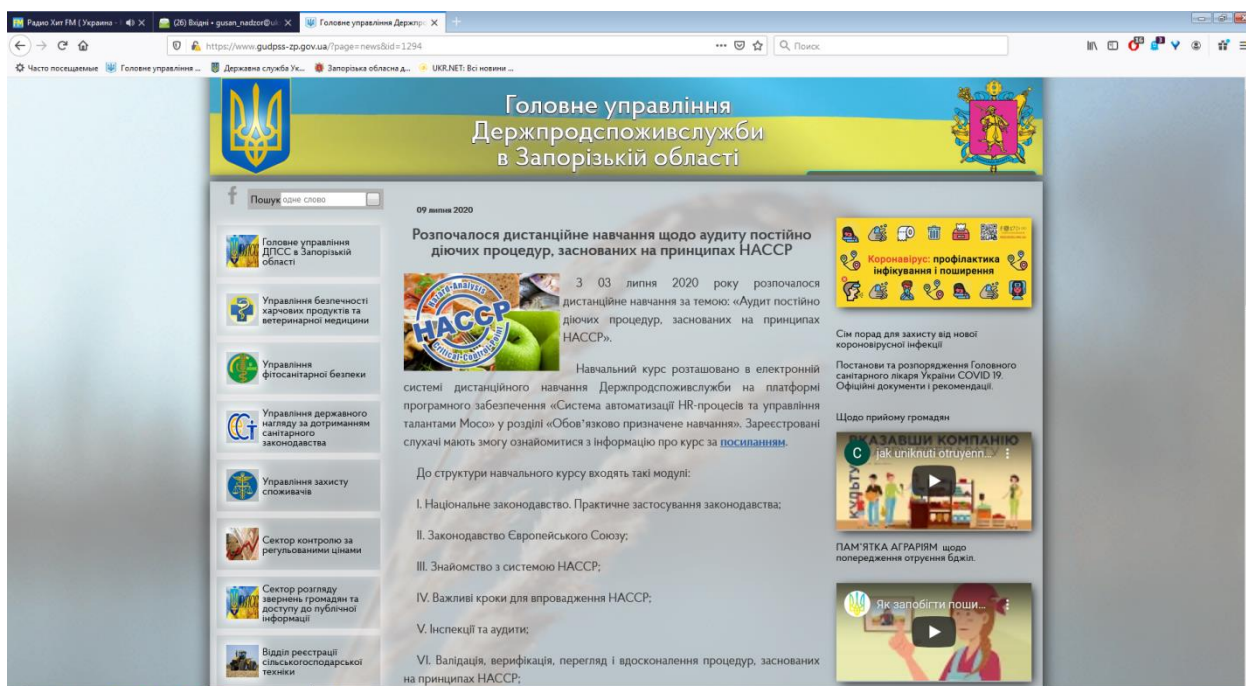
На Запоріжжі спеціалісти Держпродспоживслужби прийняли участь в обстеженні закладів освіти щодо виконання протиепідемічних вимог. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток 3

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

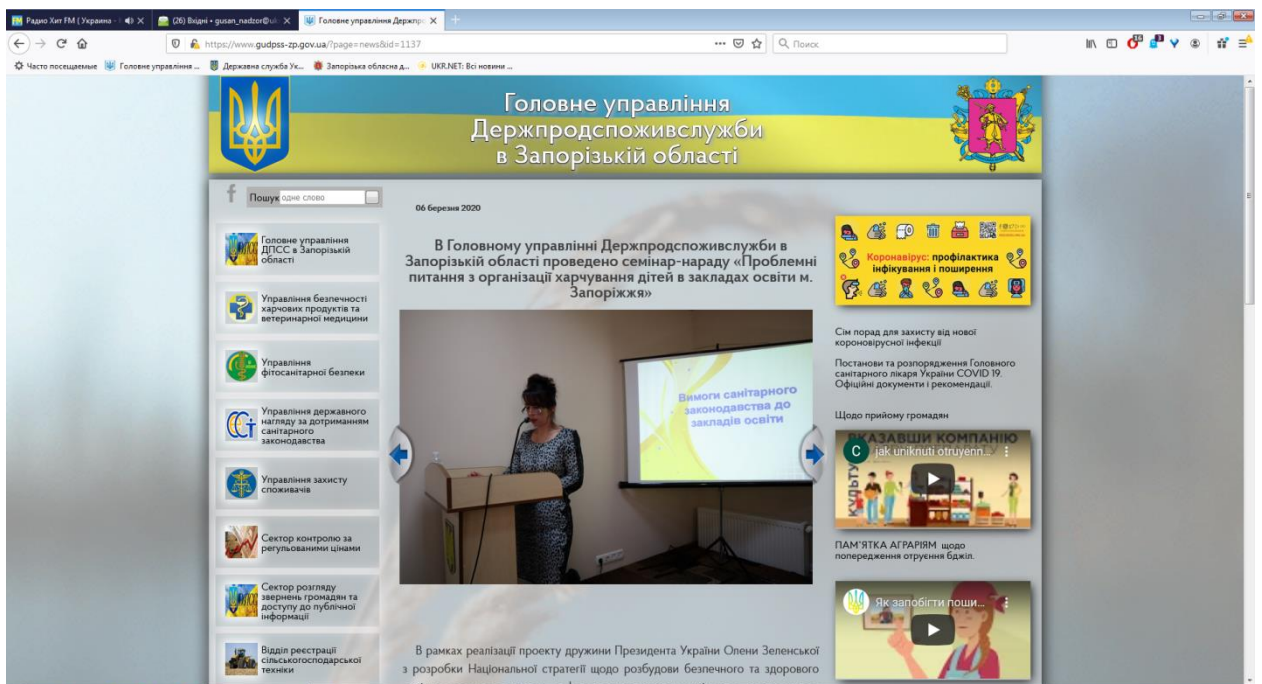
Дистанційне навчання щодо аудиту постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток И

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

Проблемні питання з організації харчування дітей в закладах освіти міста Запоріжжя. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Радо Хит FM | Україна | (26) Відвіди - gusan_nasbor@... | Головне управління Держпродспожислужба України | newsSid=1137

Часто посещаемые | Головне управління... | Держпродспожислужба України | Запорізька обласна д... | UKRAINE: Всі новини...

Держпродспожислужба України: заборони, рішення, закриття громадян та доступу до публічної інформації

Відділ реєстрації сільськогосподарської техніки

Головний спеціаліст з питань запобігання корупції

Електронне звернення громадян

ДЕРЖАВНІ САЙТИ УКРАЇНИ

Діє консультативний центр захисту споживачів
тел.: (061) 228-04-53

МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН 2020

НАССР НАКАРОВА АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

УРЯДОВИЙ ПОРТАЛ

Держпродспожислужба України

Я НАЮ ПРАВО Знаю! Дію! Захищаю!

В рамках реалізації проекту дружини Президента України Олени Зеленської з розробки Національної стратегії щодо розбудови безпечного та здорового освітнього середовища та реформування системи шкільного харчування в країні проходить широкомасштабна робота щодо поглибленого аналізу та оцінки поточного стану організації дитячого харчування, а також вивчення рівня задоволеності учнів і батьків шкільними обідами.

Спеціалістами Головного управління Держпродспожислужба в Запорізькій області спільно з Департаментом освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації проведено комісійні обстеження 18 закладів загальної середньої освіти Запорізької області, визначених за репрезентативною вибіркою робочої групи ДНУ «Інститут освітньої аналітики» Міністерства освіти і науки.

За відповідним переліком питань, під час обстежень, проводилось оцінювання загального санітарно-технічного стану та оснащення шкільних харчоблоків, дотримання технологічного процесу та рецептур, за якими готуються страви, виконання меню, його калорійність та різноманітність, організація питного режиму, оцінка системи контролю якості та безпечності продуктів та умов їх зберігання, уточнювався перелік постачальників харчових продуктів, наявні маршрути, графіки та обсяг завою продуктів харчування.

05.03.2020 року, за результатами здійснених заходів, в Головному управлінні Держпродспожислужба в Запорізькій області, під головуванням начальника Головного управління Держпродспожислужба в Запорізькій області Віктора Шершнєва з представниками Департаменту освіти і науки Запорізької міської ради та їх територіальних підрозділів проведено семінар-нараду.

Учасники процесу обговорили низку питань щодо покращення матеріально-технічної бази навчально-виховних закладів, в тому числі харчоблоків, дотримання санітарно-гігієнічних норм, створення належних умов перебування дітей та організації безпечного харчування в закладах освіти м Запоріжжя.

Як запобігти пош...
Безпечне Молоко...
Нові реалі: як цюг...
РадіоДень «Між на...
Тема дня - Курортн...
Акценти - Віталій Л...

Радо Хит FM | Україна | (26) Відвіди - gusan_nasbor@... | Головне управління Держпродспожислужба України | newsSid=1137

Часто посещаемые | Головне управління... | Держпродспожислужба України | Запорізька обласна д... | UKRAINE: Всі новини...

Держпродспожислужба України: заборони, рішення, закриття громадян та доступу до публічної інформації

Відділ реєстрації сільськогосподарської техніки

Головний спеціаліст з питань запобігання корупції

Електронне звернення громадян

ДЕРЖАВНІ САЙТИ УКРАЇНИ

Діє консультативний центр захисту споживачів
тел.: (061) 228-04-53

МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН 2020

НАССР НАКАРОВА АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

УРЯДОВИЙ ПОРТАЛ

Держпродспожислужба України

Я НАЮ ПРАВО Знаю! Дію! Захищаю!

готуються страви, виконання меню, його калорійність та різноманітність, організація питного режиму, оцінка системи контролю якості та безпечності продуктів та умов їх зберігання, уточнювався перелік постачальників харчових продуктів, наявні маршрути, графіки та обсяг завою продуктів харчування.

05.03.2020 року, за результатами здійснених заходів, в Головному управлінні Держпродспожислужба в Запорізькій області, під головуванням начальника Головного управління Держпродспожислужба в Запорізькій області Віктора Шершнєва з представниками Департаменту освіти і науки Запорізької міської ради та їх територіальних підрозділів проведено семінар-нараду.

Учасники процесу обговорили низку питань щодо покращення матеріально-технічної бази навчально-виховних закладів, в тому числі харчоблоків, дотримання санітарно-гігієнічних норм, створення належних умов перебування дітей та організації безпечного харчування в закладах освіти м Запоріжжя.

Крім того, начальником управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспожислужба в Запорізькій області Світланою Власовою презентовано, розроблений Держпродспожислужбою в Запорізькій області, паспорт харчоблоку освітнього закладу.

Спеціалісти Держпродспожислужба наголосили на обов'язковому продовженні роботи щодо впровадження постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР) на харчоблоках закладів дошкільної та загальної середньої освіти.

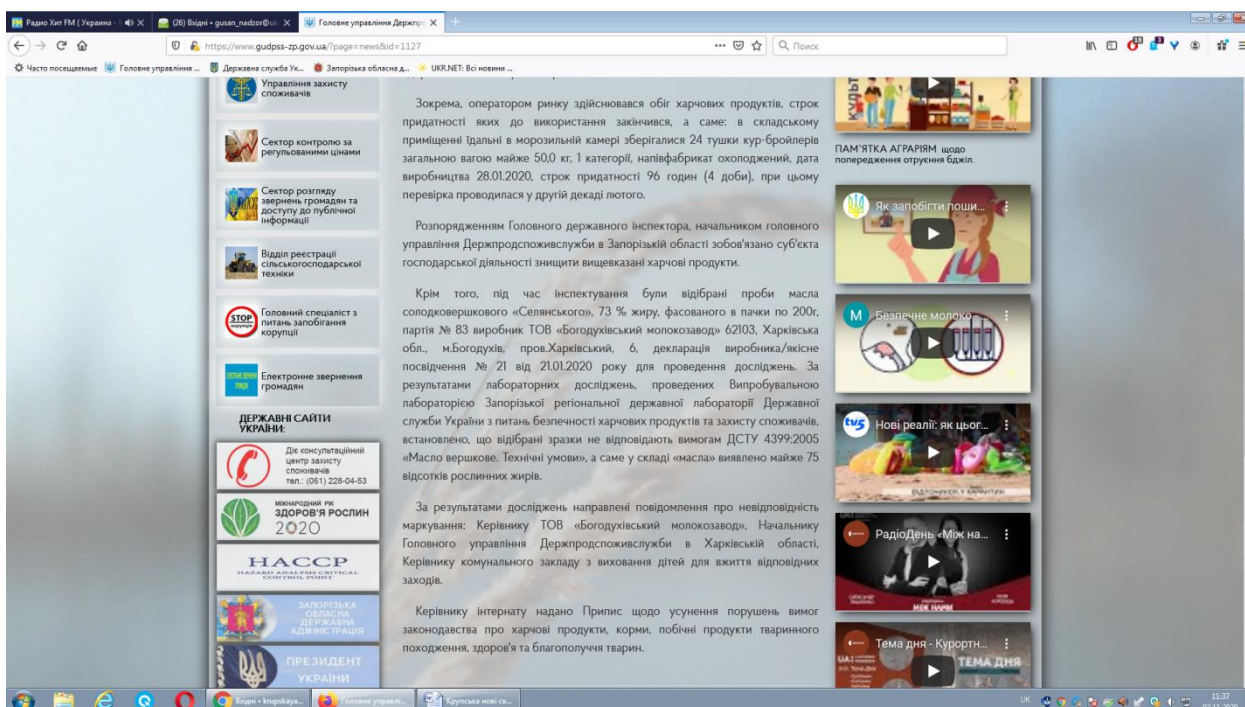
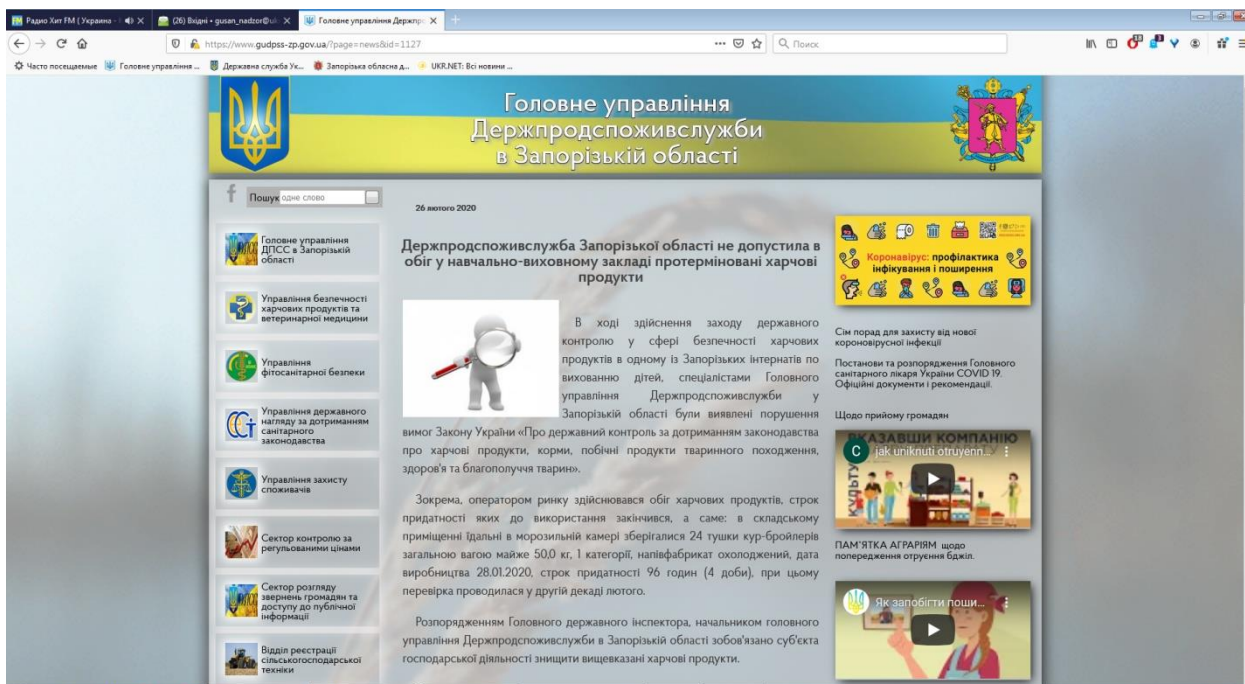
Також з присутніми проведена роз'яснювальна робота щодо профілактики та протидії поширенню коронавірусу COVID-19 з розповсюдженням друкованих листівок «Коронавірус профілактика інфікування та поширення».

РадіоДень «Між на...
Тема дня - Курортн...
Акценти - Віталій Л...
Акценти - Віталій Д...
Актуальне інтерв'ю...
РадіоДень «Між на...

Додаток І

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

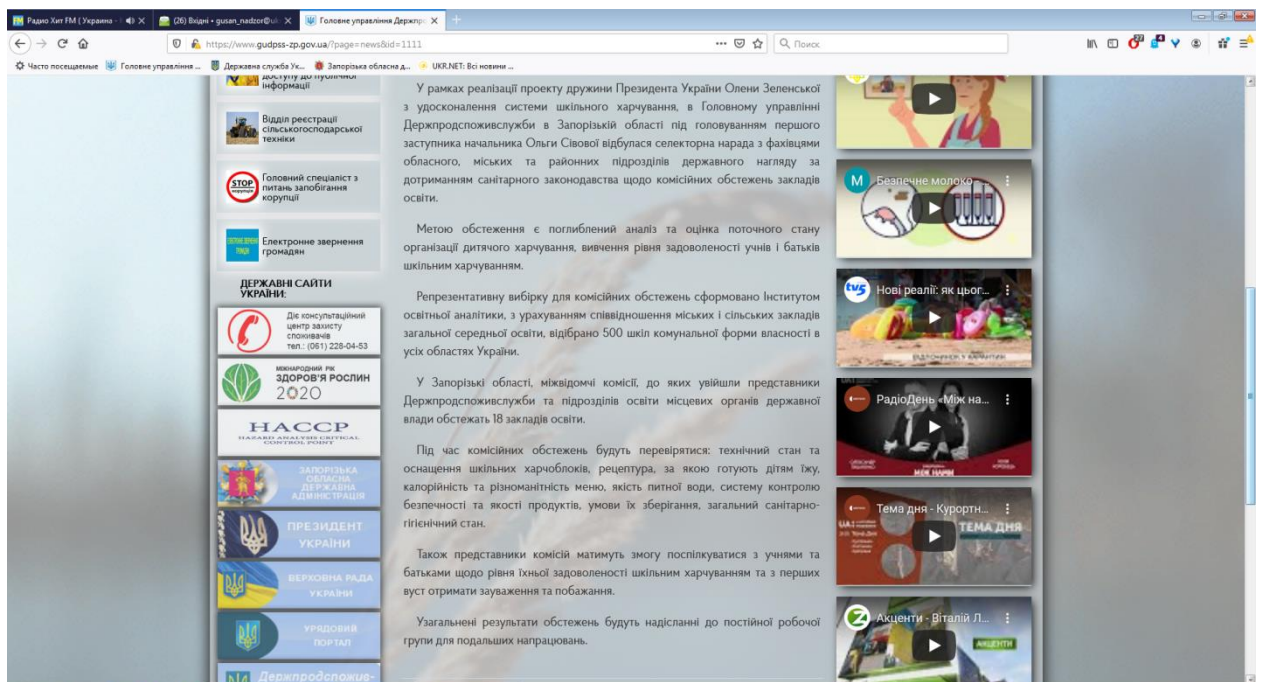
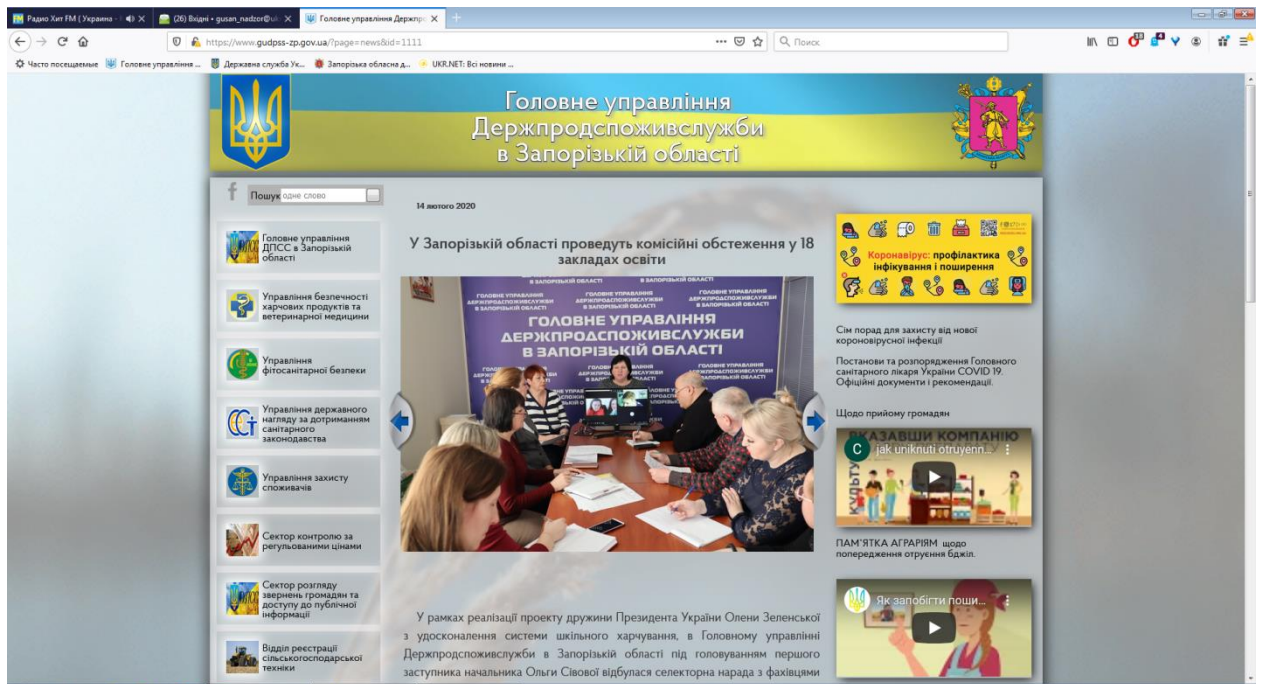
Держпродспоживслужба в Запорізькій області не допустила в обіг у навчально-виховному закладі протерміновані харчові продукти. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток І

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

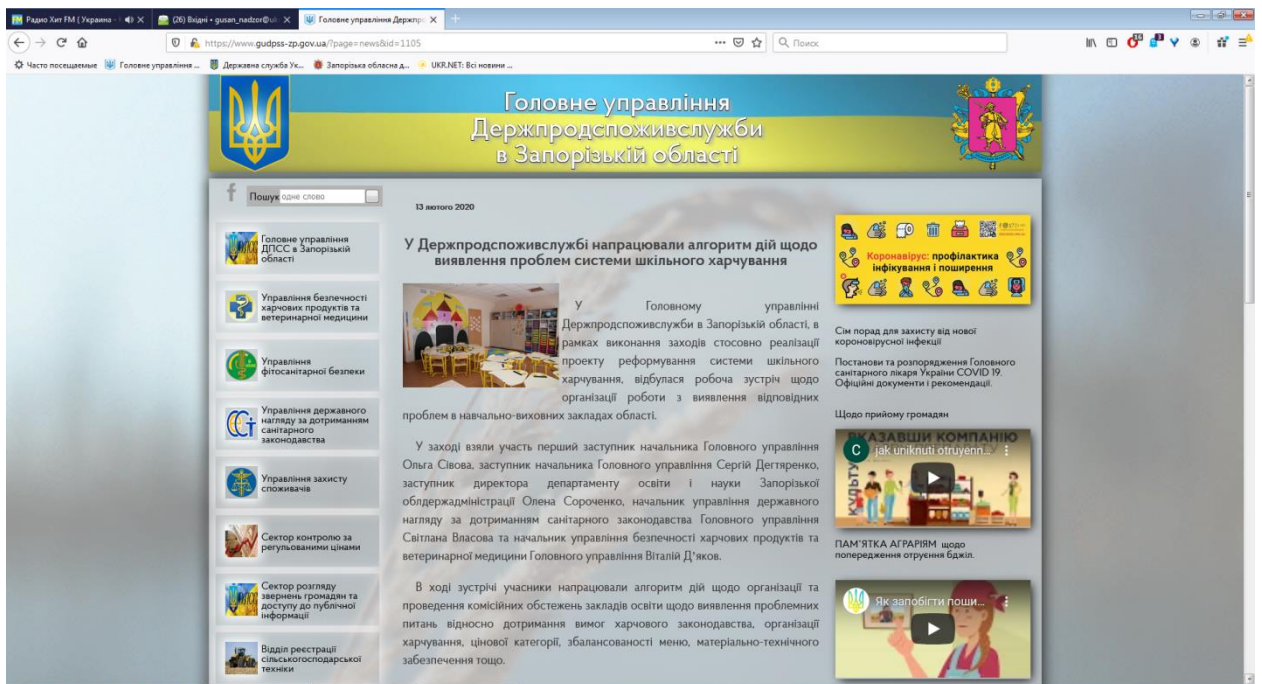
У Запорізькій області проведені комісійні обстеження у 18 закладах освіти. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток К

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

У Держпродспоживслужбі направили алгоритм дій щодо виявлення проблем системи шкільного харчування. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток Л

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

Спеціалісти Держпродспоживслужби та освітяни Запорізького регіону
обговорили питання впровадження НАССР.

Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

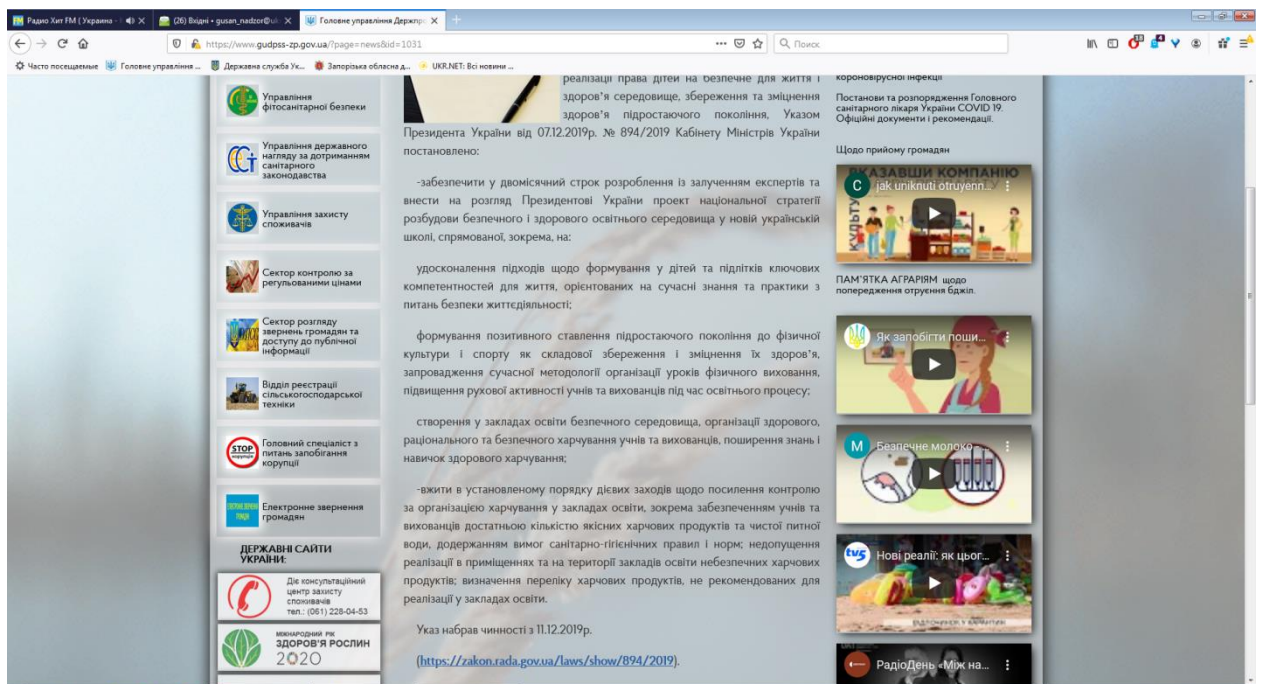
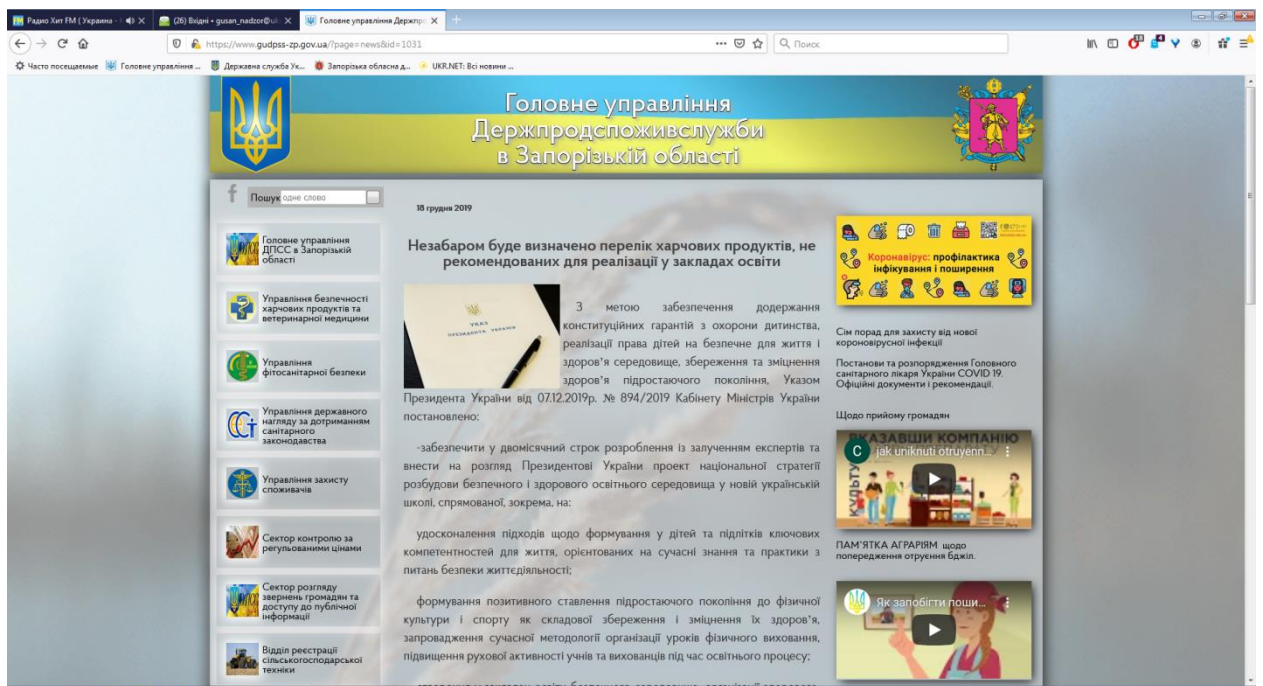
The screenshot shows the website of the State Food and Drug Administration in the Zaporizhzhia region. The main headline reads: "Фахівці Держпродспоживслужби та освітяни Запоріжжя обговорили практичні питання впровадження НАССР" (Experts of the State Food and Drug Administration and educators in Zaporizhzhia discussed practical issues of HACCP implementation). The article text states: "Питання забезпечення безпечного харчування в закладах освіти обговорили фахівці Запорізького міського управління Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області з представниками закладів освіти м. Запоріжжя. Зокрема, було зосереджено увагу на основних вимогах законодавства щодо впровадження в закладах освіти системи управління безпеністю харчових продуктів (НАССР) та дотримання гігієнічних вимог до харчових продуктів. З метою уникнення помилок, учасники детально розглянули практичні питання проведення заходів державного нагляду (контролю), приклади властивих порушень, що були зафіксовані Держпродспоживслужбою при перевірках закладів освіти. Також фахівці служби наголосили на необхідності поліпшення стану матеріально-технічної бази харчоблоків, нагадали про вимоги до суб'єктів господарювання, що постачають харчові продукти та надають послуги харчування."

The website interface includes a search bar, a navigation menu on the left with categories like "Управління безпеності харчових продуктів та ветеринарної медицини" and "Управління фітосанітарної безпеки", and a sidebar on the right with various informational graphics and video thumbnails such as "Коронавірус: профілактика інфікування і поширення" and "Як запобігти пошви...".

Додаток М

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

Визначення переліку харчових продуктів, не рекомендованих для реалізації у закладах освіти. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

Додаток Н

Скріншот опублікованої статті на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області

У Держпродспоживслужбі відбулося засідання колегії щодо підсумків роботи. Підготувала матеріал Ананьєва О.Л.

